

audit FINANCIAR

7/2009

- **Auditorul și problema continuității activității în perioada crizei economice**

- **Analiza principalelor modificări și completări aduse IFRS cu privire la grupările de întreprinderi și consolidarea conturilor**
- **Studiu privind tratamentul contabil al reducerilor comerciale și al sconturilor financiare**
- **Criza economică globală: activitatea de audit intern ar fi putut preveni această criză?**
- **Riscul de audit în cazul situațiilor financiare „cosmetizate”**

Din activitatea CAFR

CAFR organizează, la Cluj-Napoca al doilea Congres al auditorilor financiari din România

În ziua de 26 iunie 2009, Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR) organizează **Congresul auditorilor financiari din România**, cu tema „**Național și Internațional în activitatea de audit financiar. Auditorii și criza economică globală**”.

Evenimentul va avea loc la Cluj-Napoca, la sediul Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, din cadrul Universității Babeș-Bolyai. *(detalii în pag. 53 a revistei)*

Conferința anuală a Camerei Auditorilor Financiari din România

Consiliul Camerei Auditorilor Financiari din România a convocat, în data de 27 iunie 2009, **Conferința ordinară anuală a Camerei**. Lucrările vor avea loc la Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor - aulă, cu sediul în Cluj-Napoca, str. Teodor Mihali, nr. 58-60.

Ordinea de zi a Conferinței ordinare anuale este următoarea:

- ❖ **Prezentarea raportului anual de activitate al Consiliului Camerei pentru anul 2008;**
- ❖ **Prezentarea situațiilor financiare anuale ale Camerei pentru anul 2008;**
- ❖ **Prezentarea Raportului Comisiei de auditori statutare asupra situațiilor financiare ale Camerei Auditorilor Financiari din România pentru anul 2008;**
- ❖ **Execuția Bugetului de venituri și cheltuieli pentru exercițiul financiar 2008;**
- ❖ **Proiectul Bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 2009;**
- ❖ **Prezentarea Programului de activități al Consiliului Camerei pentru anul 2009;**
- ❖ **Delegarea, de către Conferința Națională, a Consiliului Camerei în vederea depunerii demersurilor pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Camerei Auditorilor Financiari din România în conformitate cu prevederile OUG 90/2008 și cu modificările aduse OUG 75/1999 ce se vor publica în Monitorul Oficial al României;**
- ❖ **Alegerea membrilor Comisiei de auditori statutare și ai Comisiei de apel a Camerei Auditorilor Financiari din România;**
- ❖ **Supunerea spre aprobare a materialelor prezentate în Conferință.**

Participarea Camerei la „Întâlnirea normalizatorilor europeni de audit”, organizată de FEE

La 20 mai 2009, o delegație a **Camerei Auditorilor Financiari din România**, formată din prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu** - președinte și **Adriana Coșa** - expert relații internaționale, a participat la „**Întâlnirea normalizatorilor europeni de audit**” organizată la Bruxelles de Federația Experților Contabili Europeni, FEE.

Printre participanții la această întâlnire s-au numărat **Hans van Damme** - președintele FEE, **Philip Johnson** - președinte adjunct al FEE și președinte al grupei de lucru „Audit” din cadrul FEE, **Jurgen Tiedje** - șef al direcției „Audit”, Direcția Generală Piața Internă din cadrul Comisiei Europene, **Arnold Schilder** - președinte IAASB IFAC, **James Gunn** - director tehnic IAASB IFAC, alături de reprezentanți ai organismelor profesionale din UE, Turcia și Norvegia.

Principalele subiecte abordate în cadrul acestei întâlniri au fost implementarea Directivei europene privind auditul statutar și procesul de traducere, adoptare și implementare a ISA-urilor clarificate, emise de IFAC. Camera Auditorilor Financiari din România a prezentat stadiul acțiunilor privind implementarea Directivei europene 43/2006 în România și procesul de traducere a ISA-urilor clarificate, pe care îl gestionează la nivel național.

În ceea ce privește traducerea ISA-urilor clarificate, Jurgen Tiedje a lăudat România pentru progresele remarcabile în acest domeniu, trimițând deja către Direcția Generală Piața Internă din cadrul Comisiei Europene, 21 de standarde traduse în limba română. În afara României, doar Bulgaria a mai trimis standarde deja traduse, în timp ce un număr de 8 state nu au trimis nici măcar planificarea procesului de traducere către CE.

CAFR dispune de o planificare bine pusă la punct în ceea ce privește traducerea și revizuirea noilor Standarde Internaționale de Audit, estimându-se că acest proces va fi finalizat în scurt timp, astfel încât noile standarde clarificate să poată fi puse la dispoziția membrilor și a tuturor persoanelor interesate anterior datei lor de intrare în vigoare, 15 decembrie 2009. *(Adriana Coșa, expert relații internaționale)*

Contents

Cercetări în audit și raportări financiare

Alain BURLAUD

- Auditorul și problema continuității activității pe perioada crizei economice**3
- *The Auditor and the Going Concern Principle During the Economic Crisis Period*

Prof.univ.dr. Atanasiu POP & asist.univ.dr. Cristina BOȚA-AVRAM

- Criza economică globală: activitatea de audit intern ar fi putut preveni această criză?**14
- *Global Economic Crisis: Could Internal Audit Have Helped in the Prevention of the Crisis?*

Prof.univ.dr. Marian SĂCĂRIN & conf.univ.dr. Mihaela MINU

- Analiza principalelor modificări și completări aduse standardelor internaționale de raportare financiară cu privire la grupările de întreprinderi și consolidarea conturilor**22
- *Analysis of the Main Changes and Additions to International Financial Reporting Standards Concerning Business Combinations and Consolidated Accounts*

Cristian ILIESCU & Silviu MANOLESCU

- Studiu privind tratamentul contabil al reducerilor comerciale și al sconturilor financiare**29
- *Study Regarding Accounting Treatment of Commercial and Financial Discounts*

Auditul și raportările financiare de la teorie la practică

Conf.univ.dr. Paul DIACONU, lector univ.dr. Nicoleta COMAN, lector univ.dr. Cătălina GORGAN & lector univ.dr. Vasile GORGAN

- Evoluția conceptelor din contabilitatea financiară - trecut, prezent și viitor (II)**35
- *The Evolution of the Financial Accounting Concepts - Past, Present and Future (II)*

Lisa WEAVER

- Riscul de audit în cazul situațiilor financiare "cosmetizate"**39
- *Audit Risk when Dealing with the Process of Massaging the Figures*

La un an de la Conferința CAFR

- Secvențe din activitatea Camerei Auditorilor Financiar, reflectate în paginile revistei**42

Revistă recunoscută de CNCSIS, categoria B+
<http://www.ulrichsweb.com>; <http://www.proquest.com>
Editor: *Camera Auditorilor Financiari din România*
Str. Sirenelor, nr. 67-69, sector 5, București

Consiliul științific

Acad. **Constantin IONETE**

Acad. **Iulian VĂCĂREL**

Prof. univ. **Alain BURLAUD**, Institut National des Techniques Economiques
et Comptables (INTEC) Paris

Prof.univ.dr. **Dumitru MATIȘ**, auditor financiar, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Prof.univ.dr. **Ioan TALPOȘ**, auditor financiar, Universitatea de Vest din Timișoara

Prof.univ.dr. **Alexandru ȚUGUI**, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași

Prof.univ.dr. **Ion IONAȘCU**, auditor financiar, Academia de Studii Economice, București

Prof.univ.dr. **Veronel AVRAM**, auditor financiar, Universitatea din Craiova

Prof.univ.dr. **Vasile RĂILEANU**, auditor financiar, Academia de Studii Economice, București

Prof.univ.dr. **Constantin STAIKU**, auditor financiar, Universitatea din Craiova

Prof.univ.dr. **Tatiana DĂNESCU**, auditor financiar, Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș

Prof.univ.dr. **Victoria STANCIU**, auditor financiar, Academia de Studii Economice, București

Dr. **Alexandra LAZĂR**, auditor financiar, Consilier Ministerul Finanțelor Publice, București

Mircea BOZGA, ACCA, auditor financiar, București

Monica ȘTEFAN, ACCA, auditor financiar, București

Luminița CIOACĂ, ACCA, auditor financiar, București

Director științific

Prof.univ.dr. **Pavel NĂSTASE**,
ASE București

Director editorial

Dr. **Corneliu CÂRLAN**

Redactor șef

Cristiana RUS

Colectiv redacțional

Adriana COȘA, Alexandra JORA, Irina Cătălina PUNGARU, Daniela ȘTEFĂNUȚ, Angela TUDOR

Secretar de redacție: Cristina RADU; Marketing - publicitate: Stancu LICĂ

Prezentare grafică și tehnoredactare: Nicolae LOGIN

Consiliul științific și colectivul redacțional nu își asumă responsabilitatea pentru conținutul
articolelor publicate în revistă.

Telefon: (021) 410.74.43 interior 120; Fax: (021) 410.03.48; E-mail: revista@cafr.ro; [http: revista.cafr.ro](http://revista.cafr.ro)

Tipar: Universal Color S.A., str.Victoriei, bl. A2-A3, Pitești, tel.: +40 (248) 215788

ISSN 1844 - 8801

Auditorul și problema continuității activității pe perioada crizei economice

Alain BURLAUD*

Introducere

Abstract

The Auditor and the Going Concern Principle During the Economic Crisis Period

The theme of the article emphasizes the premise that, in the current economic crisis, the hypothesis of the going concern is one of the fundamental accounting principles. During this period, many companies deal with forecast difficulties in stating with a reasonable risk level the fact that they can continue their activity in normal circumstances. In this context, the going concern principle is analyzed according to the accounting law and the auditor's obligations and risks are analyzed through professional standards.

Furthermore the preventive treatment of deficiencies is dealt with, emphasizing the alert procedures that can be undertaken by the financial auditor, contingencies that can occur during the engagement with regard to the obligations and the responsibility of the auditor. The alert is treated by comparison: with the requirements of the consolidations of the permanence of the engagement of the auditor; with the independence of the auditor; with the principle of the auditor's non-interference in the gestion; with the responsibility of the auditor and, finally, with the disclosure of fraud by the auditor.

To conclude, the auditor believes that the experience of the practitioners and of the management prove that the alert procedure undertaken by the auditor is meant to determine the avoidance of the deficiencies of that entity, which provides the auditor with a remarkable position in the economic domain.

Key words: ongoing concern principle, accounting law, the preventive treatment of deficiencies, alert procedure

Cuvinte cheie:

principiul continuității activității, legislația contabilă, tratamentul preventiv al curențelor, procedura de alertă

Criza economică actuală evidențiază importanța unuia din principiile fundamentale ale contabilității: ipoteza continuității activității (*going concern*).

Din ce în ce mai multe companii, din cauza gravității acestei crize și a rapidității evoluției, se confruntă cu dificultăți de previziune și nu mai pot afirma cu un nivel rezonabil de risc faptul că în prezent condițiile de îndeplinire a activității acestora au loc în mod normal. În timp ce impactul potențial asupra rezultatului și asupra valorii patrimoniului este considerabil, valoarea lichidativă este în mod evident inferioară valorii normale a utilizării unui activ.

Consecințele asupra atenției profesionale și asupra responsabilității auditorilor sunt la fel de puternice, mai ales din cauza faptului că unul din comitetele permanente ale Federației Internaționale a Contabililor (IFAC), Consiliul Standardelor Internaționale de Audit și Asigurare (IAASB), a publicat deja două mesaje de alertă (*Staff Audit Practice Alert*):

- Octombrie 2008: *Challenges in Auditing Fair Value Accounting*

* Profesor titular al catedrei de contabilitate și control de gestiune al Conservatorului național de arte și meserii, Paris, Doctor honoris causa al Academiei de Studii Economice București, e-mail: burlaud@cnam.fr.

*Estimates in the Current Market*¹;

- Ianuarie 2009: *Audit Considerations in Respect of Going Concern in the Current Economic Environment*²

În cele ce urmează vom aborda trei puncte:

- o enunțare a principiului continuității activității prin prisma principalelor texte din legislația contabilă internațională, europeană și franceză;
- consecințele principiului respectiv asupra misiunilor de audit ale conturilor anuale;
- extinderea rolului auditorului în vederea prevenirii deficiențelor companiilor.

1. Principiul continuității activității în legislația contabilă

Toată ierarhia textelor care fondează legislația contabilă amintește că în mod normal conturile anuale sau conturile consolidate sunt elaborate pe baza unei ipoteze: evaluările sunt realizate pornind de la supoziția că entitatea își va urmări activitatea în limitele viitorului previzibil. Dacă această ipoteză nu ar fi realistă, ar trebui să fie revăzute elementele activului și pasivului și ulterior să fie prezentate și justificate în anexa ipotezelor reținute.

1.1. Legislația contabilă internațională

„Cadrul conceptual pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare”, adoptat de Consiliul Standardelor Internaționale de Contabilitate (IASB) în aprilie 2001, stipulează, la

paragraful 21, faptul că:

„Situațiile financiare sunt întocmite în mod normal pe baza urmării activității entității și a continuării operațiunilor sale într-un viitor previzibil. În consecință, se presupune că entitatea nu are nici intenția și nici obligația de a-și lichida activitățile sau de a le reduce de o manieră semnificativă; dacă există o astfel de intenție sau obligație, acele situații financiare ar putea fi prezentate pe alte baze și, acolo unde este cazul, baza utilizată ar trebui publicată”.

Acest principiu este reluat în Standardul Internațional de Contabilitate (IAS) 1, adoptat în 2004, cu privire la „Prezentarea situațiilor financiare”, la paragraful 23:

„Odată cu elaborarea situațiilor financiare, conducerea trebuie să evalueze capacitatea entității de a-și continua activitatea. Situațiile financiare trebuie elaborate pe baza continuității activității, excepție făcând cazul în care conducerea are intenția să lichideze entitatea sau să îi oprească activitatea, ori nu deține altă soluție realistă. Odată ce conducerea ia cunoștință, cu ocazia acestei aprecieri, de incertitudinile semnificative care se află în strânsă legătură cu evenimentele sau cu condițiile susceptibile de a ridica o îndoială semnificativă cu privire la capacitatea entității de a-și urma activitatea, incertitudinile respective trebuie indicate. Dacă situațiile financiare nu sunt elaborate pe baza continuității activității, acest lucru trebuie indicat, la fel ca și baza pe care sunt elaborate și motivul pentru care entitatea nu este considerată ca fiind într-o situație de continuare a activității”.

1.2. Legislația contabilă europeană

Prezumția continuității activității este deja enunțată în Directiva a 4-a, cu privire la conturile anuale ale anumitor forme de societăți din 25 iulie 1978, care stipulează la articolul 31: *„Este prezumat ca societatea să își continue activitățile”*.

Directiva a 7-a europeană cu privire la conturile consolidate, din 13 iunie 1983, stipulează la articolul 16, alineatul 5, faptul că respectivele conturi consolidate sunt întocmite în conformitate cu dispozițiile Directivei a 4-a. Articolul 29, alineatul 1, precizează că *„elementele activului și pasivului, cuprinse în consolidare, sunt evaluate după metode uniforme și în conformitate cu articolele 31 la 42 și 60 din Directiva a 4-a”*.

1.3. Legislația contabilă franceză

Ipoteza continuității activității pentru elaborarea conturilor anuale este reluată în legislația contabilă franceză. În acest sens, Codul comercial stipulează, la articolul L 120-20:

„Conturile anuale trebuie să respecte principiul prudenței. Pentru elaborarea acestora, se presupune că un comerciant, persoană fizică sau juridică, respectă principiul continuității activității.”

Planul contabil general (PCG) în vigoare reia această regulă la articolul 120-1, alineatul 2:

„Contabilitatea permite efectuarea comparațiilor periodice și aprecierea evoluției entității într-o perspectivă de continuare a activității.”

1 Provocări ale auditului estimărilor contabile la valoarea justă în contextul pieței actuale

2 Considerații de audit cu privire la continuitatea activității în mediul economic actual

Această ipoteză nu este nouă în PCG. În acest sens, în PCG din 1982³, în partea consacrată regulilor generale, era deja precizat (pagina 98) că:

„În momentul contabilizării unui bun, ipoteza reținută cel mai des este cea a continuității activității, justificată din punct de vedere economic.”

În ceea ce privește regulile de elaborare și de prezentare a documentelor de sinteză, se reia, de asemenea (pagina 153):

„Dacă nu se menționează ipotezele reținute pentru elaborarea documentelor de sinteză, se presupune că acestea sunt următoarele:

- Continuitatea activității (fără reducerea sesizabilă a ritmului și amplitudinii activităților);
- Permanența metodelor contabile de la un exercițiu la celălalt;
- Independența exercițiilor”.

În schimb, PCG-urile din 1947⁴ și 1957⁵ nu abordează problema continuității activității. La data publicării acestora, preocupările majore erau normalizarea și îmbunătățirea aspectului privind înregistrarea operațiunilor care se efectuau manual. Problemele de evaluare ocupau un plan secund.

Se poate observa că ierarhia textelor reia în mod sistematic convenția respectivă sau ipoteza potrivit căreia entitatea nu va fi lichidată în condițiile unui viitor previzibil. Cu toate acestea, ceea ce reieșea din evident sau din implicit devine, de câteva luni, un subiect real, ce poate fi pus sub semnul întrebării.

1.4. Legislația contabilă – în proba de foc a crizei

Desigur, nu constituie un lucru nou faptul că o întreprindere poate avea dificultăți, însă, în mod excepțional, acest fenomen a devenit din ce în ce mai frecvent. Diversificându-și produsele și piețele, o întreprindere putea să își stăpânească riscurile. În cazul unei dificultăți mai serioase, posibilitatea preluării de către un concurent sau de către un investitor era de cele mai multe ori luată în calcul. În prezent, se poate constata o astfel de scădere a cererii în toate statele, încât diversificarea nu mai joacă un rol de stabilizator. Falimentul aproape sigur a numeroase bănci și reducerea drastică a creditelor, lipsa reînnoirii împrumuturilor, conduc la închideri masive. Ipoteza continuității activității, care, practic, venea de la sine, devine un subiect real de discuție pentru persoanele însărcinate cu guvernarea întreprinderilor și pentru utilizatorii situațiilor financiare.

Ridicarea problemei privind urmarea activității în mod public, înseamnă deja aducerea unui prejudiciu entității. În fapt, ne aflăm într-un domeniu în care măsura creează realitatea. În științele materiei, măsura non-distructivă este în mod normal neutră în raport cu obiectul. În acest sens, măsurarea lungimii sau înălțimii unei mese nu modifică masa. În schimb, într-un domeniu precum contabilitatea, anunțarea rezultatului anului N ca fiind inferior rezultatului anului N-1 reprezintă deja amorsarea cercului vicios al pierderii încrederii. Cunoașterea acestei măsuri preci-

pită căderea în infern. Persoanele însărcinate cu guvernarea sau auditorii trebuie să rezolve o dilemă:

- să nu ridice problema continuității activității, în deplină cunoștință de cauză, pentru a nu compromite șansele de supraviețuire a întreprinderii;
- să pună în mod clar problema riscului, prin ea însăși, de provocare a unei catastrofe care a fost atâta timp pusă sub semnul îndoielii.

Situația acestora este una de natură corneliană⁶, în sensul că datoria de a spune adevărul impune informarea publicului cu privire la dificultățile întreprinderii, dar se opune sentimentelor conform cărora publicul nu trebuie să fie informat pentru a nu agrava un rău care ar putea aduce prejudicii terților care nu sunt responsabili de această situație (salariați, creanțieri etc.).

În cele ce urmează vom acorda atenție în mod special auditorului în dublul său rol de a asigura și de a preveni.

2. Auditorul și principiul continuității activității în perioada de criză

Dacă ipoteza continuității activității apasă în mod simțitor asupra conturilor anuale, este esențial ca auditorul să se poată asigura de caracterul „rațional” al acestei supoziții. În cele ce urmează vom vedea obligațiile auditorului în conformitate cu standardele internaționale, europene și naționale și, ul-

3 Consiliul național al contabilității din Franța, Planul contabil general, Imprimeria națională, 1982, 374 p

4 Comisia de normalizare a conturilor din Franța, Plan contabil general, Imprimeria națională, 1947, 191 p.

5 Consiliul național al contabilității din Franța, Plan contabil general, Imprimeria națională, 1957, 275 p.

6 Piese de teatru ale lui Pierre Corneille (1606-1684) au ca principală caracteristică conturarea de personaje dominate de dileme morale privitoare la conflictul dintre datoria morală față de patrie sau familie și sentimentele cu înclinație amoroasă.

terior, riscurile la care sunt expuși auditorii.

2.1. Obligațiile auditorului cu privire la continuitatea activității în conformitate cu standardele profesionale

Atenția profesională a auditorului cu privire la aprecierea continuității activității este valabilă în mod independent de orice context de criză financiară, din momentul în care referențialul contabil este construit pe această ipoteză. Însă, în perioadă de criză, frecvența situațiilor de risc este în creștere și, în plus, previziunile devin mai puțin viabile.

2.1.1. Standardele Federației Internaționale a Contabililor

Standardul Internațional de Audit, revizuit, al IAASB, ISA 570 „Continuitatea activității”, în vigoare începând cu 15 decembrie 2009, oferă cadrul misiunii auditorului. Acesta amintește că IAS 1 solicită persoanelor însărcinate cu guvernarea entității să se pronunțe asupra capacității entității respective de a-și continua activitatea. Bineînțeles, nu este vorba decât despre o opinie, de un raționament efectuat la un anumit moment, pe baza informațiilor disponibile la acel moment (IAS 1, § 5).

Este responsabilitatea auditorului să obțină elementele probatoare cu privire la continuitatea activității sau cu privire la existența unui risc semnificativ. Aceasta face parte din procedurile de evaluare a riscurilor prezentate de ISA 315 „Identifying and Assessing the Risk of Material Misstatement through the Entity and

its Environment”⁷. Auditorul trebuie să evalueze previziunile pe o perioadă de cel puțin 12 luni după închiderea conturilor în conformitate cu ISA 560 „Subsequent Events”⁸. În cazul în care conducerea entității prezintă previziunile pentru o perioadă inferioară, auditorul trebuie să solicite o prelungire a perioadei respective.

Auditorul trebuie să formuleze concluzii prin exprimarea unei opinii asupra existenței sau absenței unui risc semnificativ. În cazul prezenței riscului, el trebuie să se asigure că riscul respectiv este prezentat în mod corect în situațiile financiare și să arate toate consecințele în raportul său.

În anexă, standardul ISA 570 prezintă o listă ilustrativă a evenimentelor care pot ridica îndoieli cu privire la ipoteza continuității activității, distingând:

- **dimensiunea financiară** (exemplu: existența creditelor ajunse la scadență fără posibilitate de rambursare sau de refinanțare, flux negativ de trezorerie din exploatare, pierderea creditului furnizor etc.),
- **dimensiunea managerială** (exemplu: plecarea fără înlocuire a unei persoane însărcinate cu guvernarea, pierderea piețelor importante, amenințarea concurenților etc.) și
- **evenimente diverse** (exemplu: modificarea reglementărilor, catastrofe alte căror consecințe nu sunt acoperite sau sunt parțial acoperite de asigurări etc.).

2.1.2. Reglementarea europeană

Comisia comunităților europene

nu a elaborat standarde proprii de contabilitate financiară sau de audit. În ambele cazuri, Comisia face trimitere la standardele internaționale: IASB sau IFAC.

În ceea ce privește auditul, articolul 26, alineatul 1 al Directivei a 8-a europeană privind auditul statutar al conturilor anuale și al conturilor consolidate precizează faptul că: „Statele membre solicită ca auditorii statutari și cabinetele de audit să efectueze auditul statutar al conturilor în conformitate cu standardele internaționale adoptate de Comisie (...)”.

2.1.3. Reglementarea franceză

În Franța, organul de reglementare nu a elaborat standarde de audit, dar a delegat această responsabilitate Companiei Naționale a Comisarilor de Conturi. Standardele trebuie omologate de Înalțul Consiliu al Comisariatului de Conturi Auditului (H3C), aflat sub autoritatea Ministerului Justiției, care a publicat o sentință cu privire la acest lucru. Astăzi, standardele profesionale (NEP) reprezintă transpunerea IAS-urilor și țin cont de particularitățile naționale.

În conformitate cu NEP 570, consacrat „Continuității activității”, auditorul, în momentul în care „ia cunoștință de entitate și de evaluarea riscului de denaturare semnificativă a conturilor, (...) are în vedere existența elementelor susceptibile de a afecta continuitatea activității și se interesează dacă membrii conducerii au cunoștință cu privire la astfel de elemente” (a se vedea 2.04).

„Atunci când auditorul a identificat astfel de elemente, acesta:

⁷ Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității și a mediului său

⁸ Evenimente ulterioare (datei finalizării conturilor).

- efectuează proceduri care să îi permită să confirme sau să infirme existența unei incertitudini cu privire la continuitatea activității;
- apreciază dacă planurile de acțiune ale conducerii pot pune capăt unei astfel de incertitudini;
- solicită conducerii o declarație scrisă prin intermediul căreia aceasta să declare că planurile de acțiune ale conducerii reflectă intențiile sale” (a se vedea 2.09).

În cazul existenței unei incertitudini cu privire la continuitatea activității, auditorul se asigură că în anexă este furnizată o informație pertinentă și atrage atenția utilizatorului conturilor în raportul său asupra acestei informații.

Dacă, din perspectiva opiniei auditorului, continuitatea activității este compromisă în mod irevocabil, auditorul refuză să furnizeze o asigurare cu privire la conturile care nu vor fi stabilite în valoare lichidativă.

2.2. Riscul dublu și dubla constrângere a auditorului în cazul amenințărilor la adresa continuității activității

Auditorul nu este nici infailibil, nici insensibil la presiuni și nici ferit de răspundere în ceea ce privește consecințele acțiunilor sale. Din această cauză, sarcina sa este complexă mai ales în cazul în care se situează la limita sau la frontiera dintre situațiile clare și cele tranșante.

2.2.1. Riscul dublu

Cu excepția cazului în care situația financiară a entității este, fără nicio discuție, foarte bună sau foarte slabă, auditorul este predispus la un risc dublu:

- Declararea unei entități viabile ca având deficiențe, ceea ce se prezintă, din punct de vedere statistic, ca fiind un risc de prim rang (respingerea unei ipoteze adevărate din greșală);
- Declararea unei entități care, în realitate, este pe punctul de a-și depune bilanțul, ca fiind o entitate viabilă, ceea ce se prezintă ca fiind un risc de gradul 2 (acceptarea unei ipoteze false din greșală).

În primul caz, auditorul refuză asigurarea conturilor, în cazul în care nu sunt în valoare lichidativă, în timp ce, în al doilea caz, auditorul asigură conturi care ar fi trebuit să fie elaborate în valoare lichidativă, dar nu se prezintă ca atare. În ambele cazuri, eroarea poate avea consecințe puternice pentru entitățile controlate sau asupra terților care sunt utilizatorii conturilor anuale.

2.2.2. Dubla constrângere

Dacă auditorul declară ca fiind nevalidată ipoteza privind urmarea activității, nu face decât să agraveze dificultățile reale ale entității controlate, inclusiv pune în pericol o entitate care în realitate este sănătoasă. Ne aflăm într-un domeniu, cel al încrederii, în care informația a creat sau a distrus singură valoarea. Dacă prejudiciul astfel creat nu este justificat de realismul situației (risc de gradul 1), auditorul poate fi făcut responsabil pentru conse-

cințele aprecierii sale cu privire la situație. În acest fel, acesta este descurajat să lanseze alerta.

În sens contrar, dacă acceptă ipoteza continuității activității, acesta poate oferi unei entități în dificultate o șansă de redresare și poate acționa în mod evident normal cu privire la o entitate sănătoasă. Prin urmare, auditorul are mereu motive întemeiate să accepte această ipoteză de a-și urma activitatea sa în spiritul intereselor clientului său și a intereselor anumitor părți terțe, salariați sau anumiți datornici, care, în general, au cel mai mult de pierdut din lichidarea entității respective. Însă dacă continuarea activității conduce la îngreunarea pasivului și dacă auditorul a acceptat să nu informeze utilizatorii conturilor anuale cu privire la aceste dificultăți (risc de gradul 2), riscă să devină responsabil de acest pasiv.

Se poate constata faptul că auditorul este predispus la risc în toate cazurile și se confruntă cu o dilemă. Această situație este cu atât mai delicată cu cât presiunile exercitate asupra sa pot fi considerabile. Cum se poate purta cu conștiința împăcată responsabilitatea concedierilor nenumărate cauzate de publicarea dificultăților întreprinderii în condițiile în care există încă o urmă de speranță? Cum se poate purta responsabilitatea falimentului a numeroși furnizori, disimulând dificultățile companiei, deși situația existentă nu lasă nicio speranță? Cum se poate distinge între aceste două riscuri atunci când situația este dificilă fără ca ea să fie iremediabil compromisă cu certitudine? Așa cum spunea Pierre DAC⁹: „Previziunea este dificilă mai ales

9 Pierre DAC a fost un umorist și un compozitor francez (1893 – 1975).

din cauza faptului că implică viitorul”.

3. Tratamentul preventiv al deficiențelor

Auditorul protejează terții prin asigurarea cu privire la calitatea informațiilor financiare, ceea ce presupune mai ales faptul că părțile terțe pot accede în mod efectiv la informația respectivă, la timp. Iar în Franța, adunările acționarilor au un termen de șase luni ulterior închiderii exercițiului financiar pentru a se reuni. În practică, în întreprinderile mici și mijlocii, acestea au loc destul de des înainte de 30 iunie pentru conturile închise la 31 decembrie. Apoi, societățile au încă o lună pentru a-și depune situațiile financiare, raportul de gestiune și raportul auditorului la oficiul registrului comerțului și a le face accesibile publicului. În practică, întârzierile sunt numeroase și absența depunerii este sancționată printr-o amendă de 1500 euro (art. 131-13 din Codul penal), corespunzând astfel unei contravenții de clasa a 5-a, oricare ar fi mărimea societății.

Se poate observa, deci, că informațiile financiare publicate de IMM-uri în Franța nu sunt disponibile decât după 7 luni de la finalizarea exercițiului financiar și că într-un număr de cazuri, care nu poate fi neglijat, acestea nu sunt disponibile deloc, directorul întreprinderii preferând să se expună riscului de a plăti o amendă decât să publice informații nefavorabile. Deficiența unei entități constituie un proces rapid care nu poate fi verificat decât în cazul în care este tratat foarte devreme, ca în cazul unui

incendiu care poate fi stins cu o cantitate mică de apă în primele minute, dar pentru care trebuie mobilizate mai multe mașini de pompieri o jumătate de oră mai târziu. Prevenirea deficiențelor a devenit un subiect important în Franța la începutul anilor 80, odată cu creșterea ratei șomajului.¹⁰

Odată cu legea din 1 martie 1984, completată de decretul din 1 martie 1985 și modificată prin legea din 10 iunie 1994¹¹, a fost creat un mecanism original. Puterile publice au realizat că era mai puțin costisitoare păstrarea locurilor de muncă existente prin evitarea unei deficiențe a întreprinderii decât crearea de noi locuri de muncă *ex nihilo*.

În cele ce urmează vom prezenta mecanismele de alertă efectuate de auditor în cadrul de reglementare francez și impactul pe care acest mecanism îl exercită asupra misiunii sale și alte obligații și responsabilități.

3.1. Procedura de alertă pusă în aplicare de auditor

Procedura de alertă implică patru etape. Fără să intrăm în detalii, nu vom descrie decât procedura aplicabilă societăților anonime fără ca acestea să abordeze variantele aplicabile altor persoane juridice.

3.1.1. Etapa 1: informarea președintelui consiliului de administrație

Atunci când auditorul descoperă fapte de natură să compromită continuitatea activității, acesta trebuie, înainte de orice altă acțiune, să intervieveze persoanele însărcinate cu guvernarea pentru a-și valida

îndoielile, pentru a-și completa informația și pentru a le informa cu privire la diferitele etape ale procedurii.

Dacă dificultățile sau riscurile sunt confirmate, auditorul informează în scris președintele consiliului de administrație cu privire la faptele de natură să compromită continuitatea activității și îi solicită acestuia un răspuns scris în 15 zile, prin care să fie prezentate măsurile de redresare luate sau avute în vedere.

În cazul unui răspuns convingător cu privire la posibilitatea de redresare a situației societății, procedura ia sfârșit. Dacă, în caz contrar, răspunsul demonstrează că dificultățile riscă să se acumuleze sau dacă nu primește niciun răspuns, auditorul declanșează etapa a 2-a.

3.1.2. Etapa 2: informarea consiliului de administrație

Auditorul solicită președintelui consiliului de administrație să îl convoace pe acesta din urmă în opt zile pentru a delibera în următoarele 15 zile cu privire la faptele evocate. În paralel, acesta din urmă trebuie să informeze președintele oficiului registrului comerțului cu privire la declanșarea procedurii.

În cazul în care consiliul de administrație ia măsuri menite să asigure auditorul, procedura ia sfârșit. Din cauza sau în absența convocării consiliului de administrație, etapa 3 este declanșată.

3.1.3. Etapa 3: informarea acționarilor

Auditorul trebuie să elaboreze, în cele 15 zile ce urmează primirii deliberării consiliului de adminis-

10 Alain BURLAUD, *Information des salariés et défaillance de l'entreprise. Essai sur le rôle des salariés dans la prévention des défaillances d'entreprises*, teză complementară, Universitatea Paris 1 Panthéon – Sorbonne, 1977, 242 p.

11 Cf. Corinne SAINT-ALARY HOUIN (sub coordonarea), *Codul societăților aflate în impas*, Ed. Litec, 2007, 1016 p.

trație, un „raport special de alertă” adresat președintelui consiliului. Președintele dispune de un termen de opt zile pentru convocarea unei adunări generale.

În cazul unei curențe din partea persoanelor însărcinate cu guvernanta, auditorul însuși convoacă adunarea. Raportul general al auditorului cu privire la conturile exercițiului trebuie să tragă consecințele corespunzătoare din raportul special de alertă.

Trebuie notat că, procedura care era de natură strict internă până la etapa a 2-a, inclusiv, poate să cunoască o anumită publicitate începând cu etapa a 3-a.

În fapt, „administratorii, precum și orice altă persoană chemată să asiste la întâlnirile consiliului de administrație, sunt obligate la discreție cu privire la informațiile prezentate cu caracter confidențial și furnizate ca atare de către președintele consiliului de administrație” (Codul comerțului, articolul L 225-37, alineatul 5). Nu există dispoziții similare pentru acționari.

3.1.4. Etapa 4: informarea oficiului registrului comerțului

„Dacă, în urma întâlnirii adunării generale, auditorul estimează că deciziile luate nu permit asigurarea continuității activității, acesta informează președintele oficiului registrului comerțului cu privire la demersurile sale și comunică rezultatele acestor demersuri”¹². Dacă societatea este cotate, Autoritatea

Piețelor Financiare (AMF) este informată în mod sistematic.

Prin urmare, procedura este finalizată din perspectiva auditorului. Cu toate acestea, în cazul în care există fapte noi care pun sub semnul întrebării continuitatea activității sau dacă astfel de evenimente ar trebui să își facă apariția, auditorul ar trebui să declanșeze, în cazul în care acesta consideră a fi oportun, etapa 1 a unei noi proceduri de alertă.

Odată informat, președintele oficiului registrului comerțului poate decide convocarea persoanelor însărcinate cu guvernanta pentru a le solicita măsuri de redresare.

În urma acestei interviuării sau în cazul în care persoanele însărcinate cu guvernanta nu s-au prezentat la convocare, acesta se poate informa mai pe larg de la auditor și poate discuta situația întreprinderii cu reprezentanții personalului, administrațiilor publice, organismelor de securitate socială și a Băncii Franței.

Un drept, și nu o datorie, de alertă, independent de rolul auditorului, este acordat în mod egal și comitetului întreprinderii și acționarilor care reprezintă cel puțin 5% din capitalul social. Toate aceste proceduri sunt, în mod evident, complementare.

3.1.5. Schema recapitulativă a procedurii de alertă.

Tabelul din pagina următoare.

3.2. Incidențele alertei asupra misiunii, obligațiilor și responsabilității auditorului

Declanșarea procedurii de alertă poate altera grav relațiile dintre auditor și clientul acestuia și poate avea incidențe asupra altor aspecte ale misiunii acestuia, asupra altor obligații și responsabilități.

3.2.1. Alerta și consolidarea permanenței misiunii auditorului

Auditorul are o misiune permanentă, așa cum stipulează articolul L.823.10 din Codul Comerțului¹³. Prin urmare, acesta are acces la întreprindere în orice moment și nu doar cu ocazia controlului final al conturilor anuale. Practica interimatului în materie de audit consolidează prezența auditorului. Posibilitatea, mai ales în cazul unei temeri cu privire la sănătatea economică a clientului său de a urma în mod regulat evoluția vânzărilor, a unui litigiu important, al unui șantier, al unor livrări, al încasărilor de trezorerie etc. permite o alertă mai precoce și prin urmare mai eficientă.

„Permanența misiunii are drept consecință faptul că aceasta nu este limitată la controlul a posteriori”¹⁴. Prin urmare, aceasta oferă auditorului mijloacele de a juca un rol preventiv.

3.2.2. Alerta și independența auditorului

Codul deontologic profesional afirmă principiul fundamental de in-

¹² Compania Națională a Comisarilor de Conturi (CNCC), Standardele de practică profesională, Nr. 6-702 din iunie 2005, p. 547.

¹³ - Auditorul are un drept permanent de control al conturilor, dar nu și o obligație de a controla permanent conturile. - Despre permanența misiunii: cf. CNCC, Standardele de activitate profesională nr. 1-200, p. 40.

- A se vedea de asemenea și Codul comercial, art. L. 823-10 și art. L. 823-13.

¹⁴ Codul societăților și al altor grupări, Ed. Litec, 2007, p. 725.

Procedura de alertă inițiată de auditor							
Calendar	Acțiuni		Întrebări		Răspuns		Concluzie
	Cercetarea validității ipotezei privind continuitatea activității	→	Este continuitatea activității compromisă ?	→	Nu	→	Sfârșit
				→	Da	→	Etapa următoare
	Interviu cu persoanele însărcinate cu guvernanta	→	Este continuitatea activității compromisă ?	→	Nu	→	Sfârșit
				→	Da	→	Etapa următoare
Termen de răspuns: 8 zile	Faza 1: informarea persoanelor însărcinate cu guvernanta	→	Răspunsul persoanelor însărcinate cu guvernanta permit așteptarea unei redresări ?	→	Da	→	Sfârșit
				→	Nu	→	Etapa următoare
Lansarea convocării: 8 zile Întâlnire: 15 zile după convocare	Faza 2: convocarea consiliului de administrație	→	Permit deciziile consiliului de administrație așteptarea unei redresări ?	→	Da	→	Sfârșit
				→	Nu	→	Etapa următoare
Lansarea convocării: 8 zile Întâlnire: termen fixat prin statutul societății	Faza 3: convocarea adunării generale	→	Permit deciziile adunării generale așteptarea unei redresări ?	→	Da	→	Sfârșit
				→	Nu	→	Etapa următoare
Fără termen după întâlnirea adunării generale	Faza 4: informarea președintelui oficiului registrului comerțului	→	Finalizarea procedurii pentru auditor				

dependență. „Auditorul trebuie să fie independent de persoana sau de entitatea care îl contractează pentru asigurarea conturilor. Independența auditorului se caracterizează mai ales prin exercițiul în libertate deplină, în realitate și în aparență, al puterilor și al competențelor care îi sunt atribuite prin lege” (art. 5)¹⁵. În afara acestui principiu general, există, de asemenea, și incompatibilitățile care rezultă din codul comercial (art. 822-11), care pun un anumit număr de interdicții sanc-

ționate penal (art. 820-6), independent de orice prejudiciu.

Independența auditorului poate să îl pună pe acesta în conflict cu clientul său. Un director de întreprindere nu este întotdeauna pregătit să audă anunțarea unor dificultăți grave. Pe de o parte, există teama ca publicitatea făcută dificultăților sale să nu agraveze situația. Pe partea cealaltă, acesta poate avea dificultăți în a accepta un eșec, care de cele mai multe ori este perceput ca fiind unul perso-

nal. În cele din urmă, negarea dificultății sau subestimarea acesteia poate fi o modalitate de a o depăși.

Punctul de vedere din exterior și avizat al auditorului nu este deranjat de pasiunea sau de emoțiile potențial iraționale dintr-un punct de vedere pur managerial. Acesta poate fi, deci, în conflict cu directorul întreprinderii și poate să nu împărtășească același diagnostic sau șansele de succes ale măsurilor de redresare propuse. Aspectul evitării unui conflict care ar putea

¹⁵ Codul deontologic al auditorilor descrie de asemenea situațiile interzise (art. 10) și situațiile predispușe la risc (art. 11 și 12) precum și legăturile personale, financiare și profesionale care constituie un obstacol pentru independență (art. 26 la 30).

să nu mai implice reînnoirea mandatului său poate limita independența auditorului. Pentru a reduce aceste dileme, legislația franceză a societăților prevede ca durata mandatului să fie obligatoriu de șase ani. Mai mult decât atât, pe parcursul primilor ani ai respectivului mandat nu există amenințarea eliminării reînnoirii.

3.2.3. *Alerta și secretul profesional al auditorului*

Auditorul este condiționat de secretul profesional, așa cum amintesc atât Codul deontologic (art. 9), cât și Codul comercial (art. L. 822-15). Cu toate acestea, el este scutit de secretul profesional în ceea ce îl privește pe președintele oficiului registrului comerțului sau al unei instanțe atunci când efectuează o procedură de alertă¹⁶.

Persoanele însărcinate cu guvernarea societății nu pot să împiedice declanșarea procedurii de alertă prin invocarea secretului de afaceri sau al secretului profesional care îl condiționează pe auditor. Totuși, acesta din urmă nu poate merge mai departe de procedură. De exemplu, pe parcursul etapei 1, acesta nu poate informa un furnizor cu privire la dificultățile entității, astfel încât acesta să nu mai ofere credit.

Redactarea raportului special de alertă, comunicat acționarilor reușiți în adunarea generală, reprezintă un exercițiu special delicat. Auditorul trebuie să menționeze în raport faptele care sunt menite să compromită continuitatea activi-

tății, măsurile avute în vedere de consiliul de administrație pentru a remedia situația și motivele pentru care acesta le consideră a fi insuficiente. Acesta trebuie să fie explicit în mod suficient pentru a fi convingător și, în același timp, acesta nu poate face publice informațiile care ar putea fi utilizate de anumiți terți împotriva întreprinderii aflate în dificultate. De exemplu, nu trebuie să ofere arme concurenților pentru a înlătura un proiect de apropiere sau un contract nou, ceea ce ar putea imediat să aducă eșecul operațiunii. Profesionalistul trebuie, prin urmare, să dea dovadă de raționalitate pentru a găsi echilibrul între generalitățile fără interes și așteptările privitoare la secretul afacerii, ceea ce ar conduce la problema responsabilității.

3.2.4. *Alerta și principiul non-imixtiunii auditorului în gestiune*

Legea din 24 iulie 1966 care a repus bazele auditului¹⁷ în Franța, a consacrat principiul non-imixtiunii în gestiune pentru a evita conflictele de interes care ar fi generate de o astfel de activitate de consiliere în paralel cu o activitate de audit pentru același client. Această lege a fost codificată în Codul comercial care precizează: „Auditorii au permanent drept misiune, cu excepția oricărei imixtiuni în gestiune, verificarea valorilor și documentelor contabile ale persoanei sau ale entității pentru ale cărei conturi trebuie să ofere o asigurare (...)”¹⁸.

Această interdicție este detaliată în Codul deontologic (art. 10).

Dacă principiul este clar, aplicarea sa poate fi mai delicată în cazul unei proceduri de alertă. În fapt, auditorul nu trebuie doar să verifice procesul de inventariere și de evaluare a elementelor patrimoniului, ci trebuie să aprecieze, de asemenea, și șansele de succes ale deciziilor luate de administrație. În ceea ce privește dialogul cu persoanele însărcinate cu guvernarea, cu privire la viitorul întreprinderii, auditorul nu poate să evite motivarea îndoielilor sale sau să își exprime preferințele. În mod sigur, acesta nu reprezintă un demers de consiliere, ci frontiera între raționamentul realizat cu privire la oportunitatea și impactul unei decizii, pe de o parte, și, pe de altă parte, sfatul oferit este condiționat. Acest lucru presupune un grad ridicat de prudență din partea auditorului.

3.2.5. *Alerta și responsabilitatea auditorului*

Procedura de alertă reprezintă o dispoziție legislativă care impune auditorilor să interogheze organele de conducere ale întreprinderii în caz de dificultate, mai ales în ceea ce privește trezoreria întreprinderii. Această lege a influențat comportamentul actorilor, incitându-i să examineze conturile cu o grijă anticipativă care nu există deloc în Statele Unite¹⁹.

„Auditorii sunt responsabili (...) de consecințele dăunătoare ale greșelilor și neglijențelor comise de aceștia în exercitarea profesiei lor.

16 Codul comercial, art. L. 822-15 al. 2.

17 Deși calificarea de „comisar” apare pentru prima oară în 1863, legea din 24 iulie 1867 cu privire la societățile comerciale este cea care a instituit sintagma „comisarul societăților” în perioada revoluției industriale. De asemenea, în romanul lui Emile Zola „L'Argent”, Gallimard, Collection Folio, în special la pagina 264 și următoarele, se găsesc pasaje foarte interesante cu privire la problema auditului în secolul al 19-lea.

18 Codul comercial, art. L. 823-10.

19 Carole LAMBERT, asociată Deloitte Touche Tohmatsu, Probleme de audit reale, L'Ecole de Paris, seminarul din 7 iunie 2002

Cu toate acestea, responsabilitatea acestora nu poate fi angajată pe motivul informațiilor sau divulgării faptelor implicate în efectuarea misiunii lor²⁰.

Dezvăluirea dificultăților întreprinderii prin intermediul raportului de alertă al auditorului poate cauza o daună întreprinderii, așa cum am văzut până acum. Cu toate acestea, organele de reglementare au stabilit ca responsabilitatea sa să nu poată fi implicată, cu excepția situației în care este vorba despre o greșeală demonstrată, un prejudiciu sau o legătură de cauzalitate între faptă și prejudiciu.

Reversul medaliei, dacă auditorul nu a declanșat procedura de alertă și dacă, din această cauză, nu au fost luate măsuri de redresare în timp util, responsabilitatea sa civilă poate fi de asemenea angajată. Cu toate acestea se poate nota că responsabilitatea sa se sprijină pe obligația unor mijloace care constau în punerea în practică a tuturor diligențelor solicitate în mod normal pentru exercitarea misiunii sale și nu asupra unei obligații a rezultatului, ceea ce ar presupune că i se solicită să nu se înșele, independent de mijloacele de care dispune. În cazul unei obligații a mijloacelor, responsabilitatea nu poate fi ridicată decât în cazul în care persoana care depune plângerea demonstrează existența unei greșeli, cum ar fi nerespectarea

standardelor de audit, deși, în cazul obligației unui rezultat, ar fi suficientă demonstrarea faptului că rezultatul promis nu a fost atins.

În ceea ce privește alerta, se poate observa o regulă fundamentală în materie de audit: procedura, referențialul și normele profesionale protejează auditorul de acțiunile care fac obiectul responsabilității și care ar viza transformarea acestuia într-un garant al bunei gestiuni sau al integrității întreprinderii²¹. Acesta nu poate decât să contribuie în mod indirect printr-o mai mare transparență financiară.

3.2.6. Alerta și dezvăluirea delictelor de către auditor

„Auditorii semnalează în cadrul celei mai apropiate adunări generale (...) neregularitățile și inexactitățile descoperite pe parcursul misiunii”²². Aceștia „nu sunt responsabili pe plan civil de infracțiunile comise de persoanele însărcinate cu governanța și de mandatarii sociali, cu excepția cazului în care, în deplină cunoștință de cauză, aceștia nu le-au semnalat în raportul lor către adunarea generală (...)”²³. Cu alte cuvinte, aceștia au obligația de a dezvălui și sunt responsabili de acest lucru atunci când nu o fac.

Dispozitivul respectiv este o specificitate deja veche a dreptului francez al societăților comerciale²⁴. Acesta nu trebuie să cerceteze în

mod sistematic toate delicturile suspecte de a fi comise de persoanele însărcinate cu governanța²⁵. Însă dacă, odată cu verificările, auditorul constată că persoanele însărcinate cu governanța abuzează de bunuri sociale, o ruptură între gradul de egalitate dintre acționari, recurgerea la mână de lucru nedeclarată etc., acesta trebuie să dezvăluie acele fapte în măsura în care sunt semnificative. Procurorul Republicii este, deci, liber de a întreprinde anchete sau de a clasa afacerile fără continuitate. În schimb, dacă auditorul nu dezvăluie delicturile de care are cunoștință, responsabilitatea sa intră în discuție.

Pentru o întreprindere, faptul că aceasta este deja sau poate fi în stare de sistare a plăților nu constituie, în zilele noastre, un delict. În schimb, acest lucru poate avea consecințe penale în cazul unui faliment, mai precis, în cazul în care dificultățile sunt însoțite de diverse manevre destinate ascunderii acestui faliment.²⁶

Prin urmare, procedura de alertă nu antrenează, *ipso facto*, o dezvăluire a delicturilor. Însă vigilența auditorului trebuie să fie consolidată prin simplul fapt că poate fi tentant pentru persoanele însărcinate cu governanța să ascundă dificultățile întreprinderii recurgând la tactici frauduloase.

20 Codul comercial, art. L. 822-17

21 Situația auditorului este apropiată de cea a doctorului, responsabilitatea sa neputând fi invocată decât în cazul în care acesta nu a utilizat toate mijloacele de care dispune, însă nu și în cazul vindecării bolnavului. Acesta este condiționat de exercitarea profesiei sale în conformitate cu normele impuse de cunoștințele științifice ale momentului.

22 Codul Comercial, art. L. 823-12.

23 Codul Comercial, art. L. 822-17 al. 3.

24 În 1935, puterile auditorului sunt lărgite ca urmare a scandalurilor din lumea financiară din momentul respectiv. O procedură de înțelegere prin intermediul Curților de Apel este instituită pentru auditorii care aveau misiuni de audit la societățile ce făceau în mod public apel la economiile populației și auditorului îi revine obligația de a dezvălui procurorului Republicii delicturile de care are cunoștință.

25 Cf. CNCC, Standarde de activitate profesională nr 6-701, p. 543 și următoarele

26 Cf. Codului Comercial, art. 654-2.

Concluzie

Experiența profesioniștilor și a conducerii întreprinderii demonstrează că procedura de alertă acționată de auditor a evitat foarte bine deficiențele întreprinderii. Dacă o anumită persoană însărcinată cu guvernarea, care intră sub incidența procedurii, a putut să se plângă de aceasta, organizațiile patronale nu au făcut niciodată presiuni pentru abolirea acesteia. Fără nicio îndoială alerta este foarte puțin utilă pentru societățile cotate ale căror rezultate sunt urmărite îndeaproape de analiștii financiari, dar, în schimb, servește simțitor acționa-

rilor minoritari ai întreprinderilor mici și mijlocii, chiar și în cazul în care este vorba despre asociații familiale. Acest avantaj nu este măsurabil din punct de vedere științific deoarece nu se pot observa două eșantioane reprezentative ale întreprinderilor și nu se poate experimenta procedura de alertă sau absența unei astfel de proceduri. Însă acceptarea sa de către societate o validează.

Printre altele, procedura de alertă și dezvăluirea delictelor contribuie la oferirea unui loc special auditorului în lumea economiei. Acesta nu este doar un prestator de servicii, ci

este o persoană care a fost investită cu o misiune de serviciu public. Chiar dacă onorariile acestuia sunt plătite de întreprinderea controlată, acesta nu trebuie să răspundă decât în fața colectivității naționale (*accountability* - răspundere).

Activitatea sa este controlată de Compania auditorilor care se află sub tutela Ministerului Justiției. Onorariile sale sunt încadrate într-un barem orar fixat prin decretul din 12 august 1969. Criza actuală face ca auditul statutar să evolueze într-un sens mult mai încadrat, care este apropiat de modelul francez.

Participarea CAFR la Conferința „Experiența instituirii și introducerii standardelor interne de controlul calității în firmele de audit” organizată de Uniunea Auditorilor din Ucraina

La 28 mai 2009 prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, împreună cu **Irina Pungaru**, expert relații internaționale, au participat la Conferința internațională de audit cu tema *Experiența instituirii și introducerii standardelor interne de controlul calității în firmele de audit*, organizată de Uniunea Auditorilor din Ucraina, la Harkov, în Ucraina.

În cadrul acestei conferințe Președintele Ion Mihăilescu a făcut o prezentare a sistemului de control al calității serviciilor prestate de membrii Camerei, prezentare care a fost deosebit de apreciată de auditorii ucrainieni, care au manifestat un interes ridicat

pentru sistemul de control al calității activității de audit financiar din România. Participanții la conferință au pus nenumărate întrebări, fiind plăcut impresionați de sistemul de control al calității implementat de Camera Auditorilor Financiari din România.

Acest eveniment internațional a constituit un bun prilej pentru cunoașterea profesiei din Ucraina, pentru stabilirea cadrului de cooperare în vederea realizării unor schimburi de experiență cu privire la implementarea standardelor de controlul calității și în vederea inițierii de relații de colaborare între organismele profesionale pe plan regional. (*Irina Pungaru*)

As the world's largest professional services firm, we know that trust isn't won, it's earned.*

Opera Center
1-5 Costache Negri Street, Bucharest
5, Romania
Tel: +40 (21) 202 85 00;
Fax: +40 (21) 202 86 00
www.pwc.com/ro

connectedthinking

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Ce spune software-ul tău despre tine?

Managementul Angajamentelor De Audit
Raportare Financiară
Analiză Financiară
Evidența Orelor Lucrate

RBG SOFTWARE

0743 337 013 / 011
sales@rbgsoftware.ro

Criza economică globală: activitatea de audit intern ar fi putut preveni această criză?

Atanasiu POP* & Cristina BOȚA-AVRAM**

Abstract

Global Economic Crisis: Could Internal Audit Have Helped in the Prevention of this Crisis?

In the most recent international speciality literature, the deficiencies of risk management are included in the category of the main factors that caused the current economic crisis. Given to the increasing responsibility that internal audit has or it should have to streamline the risk management, this article aims to examine which was the role of internal audit activity in triggering the current economic crisis and the extent to which internal audit could help to prevent it. As a result of the research, it becomes obviously the role of internal audit in risk management should become strategic, more and more directed to the strategic and operational risks. The near future will bring for the internal audit an increasing of expectations of the management and audit committees regarding the added value provided by internal audit. In order to meet these challenges successfully, it requires the development of reference framework regarding the internal audit's involvement and responsibility in the assessment and reporting of the risk management's efficiency.

Key words: internal audit, internal auditors, global economic crisis, management risk, internal audit standards

Cuvinte cheie:

auditul intern, auditorii interni, criza economică globală, managementul riscului, standarde de audit intern

Introducere

Analizând presa financiară internațională, dar și națională din ultima perioadă, dedicate fenomenelor de criză financiară care au cuprins ca un flagel întreaga economie a lumii, vom constata că atenția acordată responsabilității pe care auditul intern ar fi putut să o aibă în prevenirea declanșării unei astfel de crize este destul de redusă. Pornind de la aceste premise, ne-am pus următoarea întrebare: *Această lipsă a criticilor, mai mult sau mai puțin dure, îndreptate spre activitatea de audit intern este un lucru pozitiv sau nu?*

La prima vedere, răspunsul ar putea fi acela că lipsa acestor critici îndreptate spre auditul intern ar putea fi un lucru pozitiv, care s-ar putea traduce prin faptul că auditul intern nu este criticat deoarece și-a făcut datoria. *Dar, oare, într-adevăr și-a făcut-o? Sau lipsa acestor critici ori, mai bine zis, lipsa interesului asupra responsabilității auditului intern în contextul crizei denotă importanța minimă cu care au fost creditați auditorii interni?* Paradoxul este că în același timp mai multe „voci” în literatura internațională promovează importanța acțiunilor pe care auditul intern va trebui să le întreprindă în viitorul apropiat pentru a-și aduce contribuția la combaterea consecințelor negative ale acestor crize.

Începutul secolului 21 a fost tumultuos din punct de vedere al vieții economico-financiare mondiale, acesta fiind cutremurat de multiple scandaluri financiare generate de falimentele unor mari corporații care au avut loc începând cu anul 2001 (Enron) și continuând

* Prov.univ.dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Cluj-Napoca, apop@econ.ubbcluj.ro .

** Asist.univ.dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Cluj-Napoca, botaavram@gmail.com.

cu anul 2002 (WorldCom, Qwest Communications, Adelphia, Global Crossing, Nortel, Parmalat), evenimente care și-au pus amprenta nu doar asupra activității de audit extern, cât și asupra auditului intern. În literatura internațională de specialitate se remarcă unii specialiști care și-au îndreptat atenția spre cercetarea impactului, precum și a schimbărilor pe care aceste scandaluri financiare le-au avut asupra evoluției auditului intern. Câteva rezultate interesante ale unor astfel de cercetări¹ au arătat câteva dintre consecințele semnificative ale acestor colapsuri financiare:

- resursele financiare alocate funcției de audit intern și personalului dedicat acestei funcții, în perioada 2001-2002, au crescut în medie cu 10%;
- întâlnirile dintre comitetele de audit și departamentele de audit intern au crescut atât în intensitate, cât și în ceea ce privește timpul alocat acestor întâlniri, în medie cu 25%;

Câteva lecții privind anumite elemente ale practicilor de audit intern, care s-ar putea contura în urma acestor colapsuri financiare sunt identificate și de Gordon Smith², care pledează pentru întărirea poziției auditului intern în cadrul companiilor, utilizarea unor resurse umane cu anumite capacități profesionale, militând pentru reconstruirea departamentelor de audit intern cu personal care să dețină abilități tehnice în identificarea riscurilor specifice afacerilor.

Încercând să proiecteze un model al auditului intern în viitorul apropiat, PricewaterhouseCoopers realizează un studiu în anul 2007³, înainte de propagarea evenimentelor de criză financiară care au afectat ulterior întreaga economie mondială, urmărind să identifice care sunt principalele tendințe pe care auditul intern le va avea în evoluția sa viitoare. Principalele concluzii ale acestui raport arată că:

- Departamentele de audit intern vor trebui să adopte o abordare a auditului intern din prisma unui raționament profesional centrat pe riscuri,

dacă se dorește ca auditorii interni să rămână în continuare elemente cheie în managementul riscului și în consilierea oferită managementului;

- Rezultatele studiului indică cinci tendințe identificabile – *globalizarea, modificări în managementul riscului, progresul tehnologic, capacitățile și talentul organizațional, precum și schimbarea rolului auditului intern*. Toate acestea vor avea un impact puternic asupra auditului intern în următorii ani. Este esențială înțelegerea acestor tendințe, precum și a implicațiilor lor, în așa fel încât auditul intern să poată furniza ajutorul necesar managementului general în identificarea și gestiunea riscurilor, astfel ca la final funcția de audit intern să contribuie realmente la adăugarea unui plus de valoare organizației;
- De asemenea, rezultatele acestui studiu au mai indicat faptul că valoarea potențială a funcției de audit intern este dependentă de doi factori majori: natura activității primare de audit intern și maturitatea relativă a proceselor de management al riscului din cadrul organizației. Aceste corelații sunt surprinse în Figura 1.

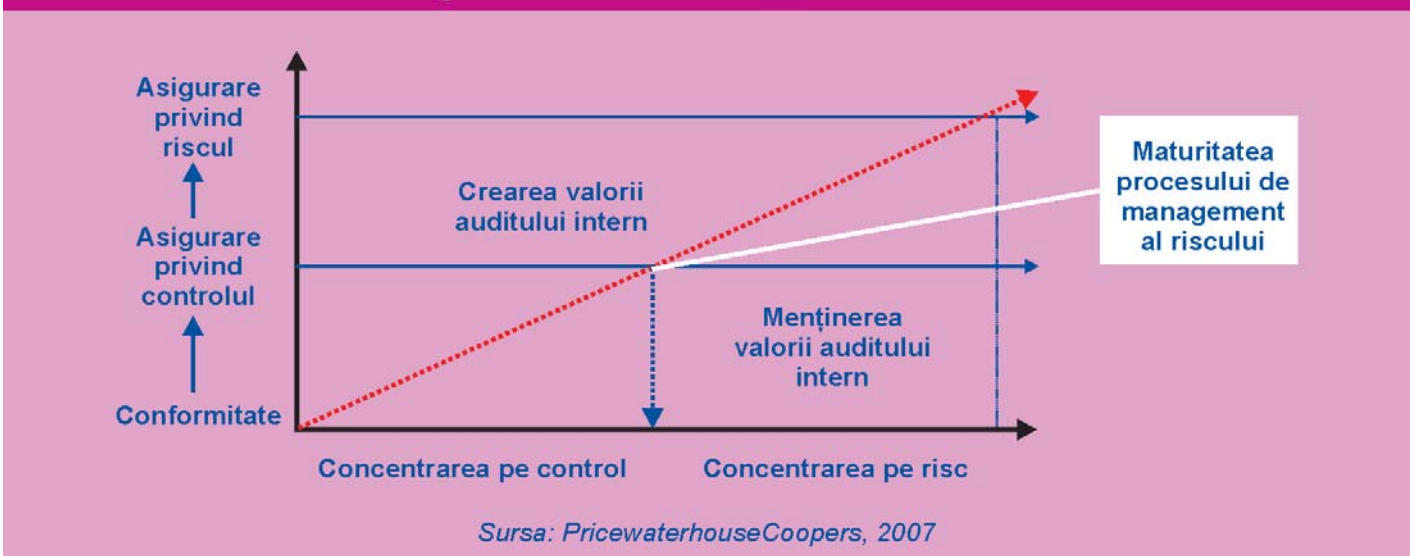
În lumina celor prezentate mai sus, este evident că perioada dinainte de propagarea crizei economice globale s-a caracterizat prin creșterea rolului pe care auditul intern îl are în procesul de management al riscurilor. Managementul riscului este un proces caracterizat prin complexitate, care demarează cu implementarea unei infrastructuri desemnate acestui proces, continuând cu identificarea, analiza și evaluarea riscurilor, stabilirea unor măsuri concrete de combatere sau de diminuare a eventualelor pierderi ca urmare a producerii acestor riscuri. Managementul riscurilor contribuie, în acest mod, la identificarea și evaluarea activităților care duc la reducerea evenimentelor negative, determinând atingerea unui anumit nivel de siguranță, superior celui dinaintea aplicării programelor de management al riscului.

1 Ne referim la studiul întreprins de Carcello J.V., Hermanson D.R., Raghunandan, K. în lucrarea „Changes in Internal Auditing during the Time of the Major US Accounting Scandals”, International Journal of Auditing, vol.9, pp.117–127, 2005. În cadrul acestei lucrări, autorii și-au fundamentat rezultatele pe baza unui studiu întreprins în rândul a 271 de directori de audit intern din cadrul companiilor americane listate la bursă.

2 Gordon Smith este președintele companiei canadiene de audit intern Canaudit Inc., cu activitate de peste 16 ani, unul dintre principalii furnizorii de servicii de audit intern în mediul economic canadian. Ne referim la lucrarea „Enron’s Lesson: Rebuild Internal Auditing Now!”, The Canaudit Perspective, February 2002 published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com)

3PricewaterhouseCoopers, „Internal Audit 2012 - A study examining the future of internal auditing and the potential decline of a controls-centric approach”, 2007, accesibil on-line la <http://www.pwc.com/extweb/pwcpublishings.nsf/docid/E5066FF9CA2ED6EC85257347007061F6>.

Figura 1 - Modelul auditului intern din 2012

Pornind de la premisa unei implicări active a auditului intern în procesele de management al riscurilor în cadrul companiilor, putem să afirmăm că nivelurile acestor riscuri ar fi trebuit să fie menținute la cote rezonabile, ceea ce s-ar traduce prin faptul că auditul intern ar fi putut să contribuie la identificarea precoce a riscurilor care au generat ulterior avalanșa de fenomene negative începând cu vara anului 2007. Astfel, se nasc multe semne de întrebare: De ce totuși acest lucru nu s-a întâmplat și ce a împiedicat realizarea acestui lucru? Cum va trebui să reacționeze auditul intern în combaterea efectelor negative ale crizei?

Metodologia de cercetare

Principala metodă de cercetare a constat în revizuirea celor mai importante opinii și abordări din cadrul literaturii de specialitate de ultimă oră, a diverselor articole și studii din presa financiară națională și internațională, precum și a diferitelor rapoarte ale organismelor de reglementare în domeniul profesiei contabile din contextul internațional. Am urmărit să adoptăm o abordare mai critică asupra implicării auditului intern în prevenirea, dar și în combaterea consecințelor negative ale crizei economice mondiale, propunându-ne să evidențiem elementele care nu au funcționat la parametri cei mai buni, din perspectiva

auditului intern, precum și să identificăm tendințele care se prefigurează pentru evoluția viitoare a acestei activități.

Contribuția auditului intern la prevenirea crizei economice

Impactul major al acestei crize financiare asupra economiei mondiale a determinat mai multe comisii și organisme să analizeze care au fost principalele cauze care au determinat declanșarea și propagarea acestei crize. Un grup de legiuitori din Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Germania și Elveția⁴ au emis un raport prin care evidențiază anumite lacune și deficiențe ale proceselor de management al riscurilor, promovând ideea că *un management al riscului deficient a avut o contribuție determinantă în generarea acestei crize*. Analizând mai multe companii din sfera celor afectate mai profund de această criză (îndeosebi companiile furnizoare de servicii financiare), raportul urmărește să evidențieze care au fost elementele care au caracterizat companiile mai puțin afectate de criza economică, precum și caracteristicile specifice companiilor puternic afectate de recesiunea economică mondială. *Un element negativ identificat în sfera companiilor puternic afectate este eșecul manage-*

⁴ Acest grup a fost reunit sub denumirea de Senior Supervisors Group, iar în 6 martie 2008 acest grup a emis raportul „Observations on Risk Management Practices during the Recent Market Turbulence”, (Observații privind practicile de management al riscului în timpul turbulențelor recente ale economiei) accesibil on-line la http://www.ny.frb.org/newsevents/news/banking/2008/SSG_Risk_Mgt_doc_final.pdf

mentului riscului în identificarea și gestionarea eficiență a riscurilor, din cauza complexității crescânde a serviciilor oferite și naturii riscante a afacerilor derulate. Una dintre concluziile acestui raport este că pentru companiile puternic afectate de criza economică devine absolut necesară revizuirea procedurilor legate de funcționarea procesului de management al riscului, astfel încât eficiența acestuia să fie semnificativ îmbunătățită.

Standardul internațional de audit intern 2110 din cadrul Standardelor pentru Practica Profesională a Auditului Intern, emise de Institutul Auditorilor Interni (IIA), prevede că: „Activitatea de audit intern trebuie să ajute entitatea prin identificarea și evaluarea expunerilor semnificative la riscuri și să contribuie la îmbunătățirea sistemelor de management și control al riscurilor”. Prin urmare, chiar dacă nu se precizează într-un mod foarte clar, este evident că se așteaptă ca auditul intern să transmită managementului și comitetului de audit din cadrul companiei, rezultatele activității de monitorizare și evaluare a eficienței cu care funcționează sistemul de management al riscului. În 2002, cu sprijinul Fundației de cercetare a Institutului de Auditori Interni (IIA Research Foundation) a fost emis un ghid⁵ privind implementarea standardelor de audit intern în practica companiilor. Acest ghid preciza, printre altele, că standardul de implementare 2110.A1, potrivit căruia „activitatea de audit intern trebuie să

monitorizeze și să evalueze eficacitatea sistemului de management al riscurilor aparținând entității” dovedește faptul că auditorii interni vor trebui să revizuiască și să evalueze eficiența sistemului de management al riscului, care trebuie abordat ca o parte integrantă a activităților lor de asigurare pentru managementul companiilor. Potrivit acestui ghid, managementul riscului reprezintă un domeniu nou pentru multe dintre departamentele de audit intern, la ora respectivă puține fiind acelea care aveau stabilite proceduri clare pentru asigurarea adecvării și eficienței managementului riscului.

Referitor la rolul și implicarea pe care auditul intern ar trebui să o aibă în procesele de management al riscului, IIA și-a arătat poziția sa prin intermediul unui „position paper”⁶ (Tabelul 1) prin care s-a urmărit clarificarea rolului auditului intern în managementul riscului, evidențiind elementele de bază ale responsabilității auditului intern privind problematica abordată.

Prin urmare, auditul intern oferă o asigurare cu privire la funcționarea eficientă a managementului riscului, fără a fi însă responsabil de luarea vreunor decizii cu privire la acțiunile de răspuns pentru a contracara riscurile negative identificate. Altfel spus, *auditul intern nu este responsabil de implementarea acțiunilor de răspuns la riscuri, dar este responsabil cu furnizarea către management a unor raportări din*

Tabelul 1 - Rolul auditului intern în managementul riscului, conform IIA

Principalele responsabilități ale auditului intern în ceea ce privește managementul riscului	Rolurile pe care auditul intern <i>nu ar trebui</i> să și le asume în procesul de management al riscului
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Furnizează asigurare asupra proceselor de management ale riscului; ◆ Furnizează asigurare că riscurile sunt corect evaluate; ◆ Evaluează procesele de management al riscului; ◆ Evaluează raportarea riscurilor cheie; ◆ Revizuieste gestiunea riscurilor cheie. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Stabilirea nivelului de risc acceptabil sau toleranța la risc; ◆ Impunerea proceselor de management al riscului; ◆ Luarea de decizii privind acțiunile de răspuns la riscuri; ◆ Implementarea acțiunilor de răspuns la riscuri în favoarea managementului; ◆ Asumarea responsabilității pentru procesele de management al riscului.

Sursa: prelucrare după IIA, 2004

5 Acest ghid a apărut în seria IIA Handbook series, „Implementing the Professional Practices Framework”, fiind elaborat de Christy Chapman și Urton Anderson, cu sprijinul IIA Research Foundation.

6 IIA, „The Role of Internal Auditing in Enterprise-wide Risk Management”, position paper, September, 2004, The Institute of Internal Auditors, Altamonte Springs, Florida.

Managementul riscului este un proces caracterizat prin complexitate, care demarează cu implementarea unei infrastructuri desemnate acestui proces, continuând cu identificarea, analiza și evaluarea riscurilor, stabilirea unor măsuri concrete de combatere sau de diminuare a eventualelor pierderi ca urmare a producerii acestor riscuri

care să reiasă informații semnificative privind evaluarea riscurilor cheie și eficiența gestiunii acestora.

În acest context, am putea spune că premisele pentru o gestiune eficientă a riscurilor potențiale care pot amenința viața corporatistă ar fi fost asigurate. Și totuși evenimentele care s-au succedat începând cu vara anului 2007 au demonstrat că nivelul controlului asupra riscurilor cheie, pasibile să constituie o amenințare reală, era departe de a fi menținut la cote acceptabile, urmarea fiind avalanșa de evenimente negative, care s-au propagat cu consecințe mult mai grave decât ar fi putut să estimeze diferite categorii de specialiști.

Un reputat specialist din mediul economic canadian⁷ remarca faptul că, de-a lungul experienței sale și al diferitelor sondaje pe care le-a făcut în cursul întâlnirilor pe care le-a avut pe parcursul timpului cu numeroși practicieni ai auditului intern, i s-a demonstrat că *gradul de conformitate cu prevederile standardelor de audit intern, îndeosebi în ceea ce privește managementul riscului, nu a fost asigurat la un nivel acceptabil*. De cele mai multe ori, atunci când practicienilor

în audit intern le era adresată întrebarea: *câți dintre ei într-adevăr evaluează, dar și raportează managementului eficiența cu care funcționează managementul riscului?*, răspunsurile erau de cele mai multe ori aceleași. Puțini erau acei auditori interni care aveau inclusă în politica departamentului de audit intern furnizarea către management a unor rapoarte consistente asupra eficienței în gestiunea riscurilor potențiale ale afacerilor. Unii reprezentanți ai domeniului ar putea contracta aceste afirmații pe baza unor argumente date de faptul că diversele studii⁸ realizate de IIA privind gradul de conformitate cu standardele de audit intern, îndeosebi cele privind managementul riscului, au demonstrat un grad de conformitate acceptabil de peste 50%. Tim Leech identifică o posibilă explicație pentru aceste rezultate prin prisma faptului că respondenții la acest studiu au apreciat conformitatea cu standardele de audit intern doar din perspectiva contribuției auditului intern la îmbunătățirea sistemului de management al riscului, *fără a ține cont de modul în care auditul intern transmite mai departe managementului rezultatele obținute în urma evaluării managementului riscului*.

Analizând potențialele cauze ale crizei economice globale din prisma auditului intern, considerăm că la baza generării acestor fenomene negative ar fi putut interveni următoarele situații:

1. Departamentul de audit intern nu a fost interesat de respectarea și asigurarea conformității cu standardele de audit intern, acest dezinteres fiind manifestat și de către clienții auditului intern (management și comitetul de audit).
2. Departamentul de audit intern a realizat evaluarea procesului de management al riscului și a transmis raportări către conducerea companiilor cu privire la riscurile pasibile să amenințe derularea normală a afacerilor, dar nu a fost suficient de capabil să identifice și să raporteze în timp util deficiențele în funcționarea procesului de management al riscurilor.
3. Departamentul de audit intern a procedat la evaluarea managementului riscului, dar în proce-

⁷ Tim Leech, distins membru al Institutului de Auditori Interni din Canada și al Asociației Inspectorilor de Fraudă Certificați din Statele Unite, recunoscut la nivel internațional datorită cunoștințelor sale în domeniul riscurilor înțeprinderilor, evaluarea riscurilor, evoluția auditului intern și prevenirea și detectarea fraudelor.

⁸ „A Global Summary of the Common Body of Knowledge 2006”, studiu realizat cu sprijinul Fundației de Cercetare a Institutului de Auditori Interni (The Institute of Internal Auditors Research Foundation).

durile sale nu a fost prevăzută raportarea acestor rezultate către conducere.

4. Departamentul de audit intern a respectat în totalitate prevederile standardelor de audit intern, procedând la evaluarea, monitorizarea și raportarea către management a rezultatelor privind eficiența managementului riscului, dar managementul și comitetul de audit au ignorat în totalitate aceste rapoarte, neacordându-le importanța cuvenită.

În urma multiplelor sondaje pe care le-a întreprins în numeroase organizații din mai multe țări, și nu doar din sectorul bancar, Tim Leech apreciază că una dintre cele mai frecvente situații întâlnite (care ar putea fi considerată de fapt una din cauzele crizei) a fost aceea în care auditorii interni au urmărit respectarea cerințelor privind evaluarea și raportarea asupra managementului riscului, dar nu au avut succes în identificarea și raportarea în termen util a deficiențelor care amenințau funcționarea eficientă a procesului de management al riscurilor.

Noua versiune a standardelor de audit intern⁹ adoptate de IIA, revizuite în octombrie 2008 și aplicabile începând cu 1 ianuarie 2009, prezintă anumite modificări de substanță, care au menirea de accentua rolul și contribuția auditului intern în monitorizarea, evaluarea și raportarea asupra eficienței cu care se realizează managementul riscului. În acest context, devine absolut necesară stabilirea unui cadru de referință în evaluarea și raportarea asupra eficienței cu care se derulează managementul riscului, menirea acestui cadru fiind aceea de a transmite auditorilor interni abilitățile necesare pentru a putea asigura respectarea acestor cerințe, îndeosebi în contextul unui mediu economic mondial atât de zdruncinat de fenomenele de criză care au generat consecințe negative inimaginabile.

Rolul IIA, în calitate de principal organism internațional care coordonează activitatea de audit intern la nivel mondial, devine cu atât mai mare, cu cât presiunea asupra acestui organism este generată de cel puțin doi factori:

- *Necesitatea recunoașterii responsabilității auditului intern în combaterea efectelor negative ale crizei și, astfel, consolidarea imaginii auditului intern;*

- *Necesitatea echipării imediate a auditorilor interni cu abilitățile și informațiile necesare pentru a putea asigura un grad de respectare cât mai ridicat al prevederilor standardelor de audit intern, care în final ar contribui la mărirea probabilității de prevenire în viitor a unor astfel de colapsuri economice majore.*

Impactul crizei economice asupra evoluției viitoare a auditului intern

Este mai mult decât evident că această criză economică, caracterizată de unii specialiști ca fiind fără precedent, va avea un impact semnificativ asupra evoluției mai multor domenii, unul dintre ele fiind cel al auditului intern. Încadrând în sfera obiectivelor sale determinarea evoluției viitoare a auditului intern, Ernst&Young realizează în anul 2008 un studiu¹⁰ în rândul directorilor de audit intern de la 348 de companii din 35 de țări, interesante fiind rezultatele obținute:

- Aria de întindere a auditului intern se va extinde semnificativ în viitoarea perioadă, iar rolul auditului intern va fi unul din ce în ce mai strategic, concentrându-și eforturile spre îmbunătățirea activităților și proceselor din cadrul companiilor;
- Transformările pe care funcția de audit intern le va parcurge vor fi relevante mai ales din punct de vedere strategic, urmărind să se concentreze pe următoarele categorii: guvernanta, resursele umane implicate, infrastructura activităților derulate;
- Evaluarea riscurilor este considerată ca fiind una dintre competențele absolut necesare ale auditului intern, care va trebui să se îndrepte cu preponderență asupra riscurilor operaționale și strategice. În același timp, auditul intern va trebui să-și dezvolte mai bine abilitățile pentru a identifica o gamă mai largă de riscuri specifice diferitelor sectoare de activitate;
- Nivelul expectațiilor managementului și ale comitetelor de audit vizavi de auditorii interni va

⁹ International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing, accesibile on-line la <http://www.theiia.org/guidance/standards-and-guidance/ippf/standards/>

¹⁰ Ernst&Young, "Escalating the role of internal audit", Ernst&Young Global Internal Audit Survey, 2008

¹¹ Institute of Internal Auditors – IIA, *The Financial Crisis and Its Impact on the Internal Audit Profession*, The Institute of Internal Auditors' (IIA), The IIA Research Foundation's (IARF), Martie 2009

...auditul intern va trebui să-și reia anumite centre de interes, din sfera obiectivelor tradiționale, spre cele generate de noul context economic al crizei. Se accentuează tot mai mult ideea de creștere a implicării auditului intern în gestionarea managementului riscului, cu predilecție spre categoria riscurilor operaționale și strategice

crește considerabil, importanța acordată auditului intern și abilităților sale în combaterea efectelor negative ale crizei fiind din ce în ce mai mare;

Tot pentru a analiza impactul crizei economice actuale și perspectivele viitoare, IIA a condus, în luna martie a anului 2009, un studiu¹¹ de amploare în rândul a 524 de directori de audit intern de la 117 de companii din sectoarele bancare, financiare și imobiliare, precum și de la 34 de companii din Topul 100 al revistei economice *Fortune*. Sinteza rezultatelor acestui studiu constă în următoarele cinci concluzii importante:

1. *Recesiunea economică mondială a avut un impact puternic nu doar asupra organizațiilor, cât și asupra departamentelor de audit intern din cadrul acestora* (41% dintre activitățile de audit intern ale sectorului financiar și 53% din activitățile de audit intern al companiilor din Topul „Fortune” s-au confruntat cu diminuări ale resurselor bugetare prevăzute);
2. *Se va impune o mutare a centrului de interes al auditului intern din sfera riscurilor, care au stat în centrul atenției până la momentul declanșării crizei, în sfera noilor categorii de riscuri generate de condițiile economice atât de dificile pe care le traversăm*. Astfel, pentru companiile din topul *Fortune*, activitățile de audit intern se îndreaptă cu

preponderență spre gestiunea riscurilor operaționale (62%), reducerea costurilor și a cheltuielilor (61%), riscurile de credit și lichiditate (53%). Pentru companiile din sectorul serviciilor financiare, activitățile de audit intern își vor concentra mai acut atenția spre riscurile de credit (60%), riscurile financiare (53%), eficiența managementului riscului (52%) și riscurile de lichiditate (51%).

3. Cu toate că majoritatea respondenților (56%) nu sunt de acord cu afirmația potrivit căreia un management al riscului mai bine gestionat ar fi putut preveni actuala criză, totuși un număr semnificativ de respondenți (40%) au căzut de acord asupra faptului că *auditul intern ar fi putut face mai mult pentru a asista companiile lor în identificarea și gestionarea riscurilor cheie, care ar fi putut contribui, într-o măsură mai mare sau mai mică, la prevenirea recesiunii economice mondiale*;
4. Expectațiile părților interesate din cadrul companiilor, vizavi de auditul intern, vor deveni mult mai mari, ceea ce va presupune eforturi semnificativ mai mari din partea auditorilor interni;
5. Necesitatea implicării auditului intern în gestionarea riscurilor legate de activitățile de acordare a stimulentelelor pentru acele companii beneficiare de fonduri guvernamentale, fiind evident că pe măsură ce o organizație acceptă fonduri guvernamentale, riscurile legate de reputația companiilor sunt în centrul preocupărilor auditului intern, comitetelor de audit, managementului și organizației în ansamblul său și asta deoarece, odată ce o companie acceptă fonduri guvernamentale, modul de utilizare a acestor fonduri este în centrul atenției opiniei publice.

Concluzii generale

Analizând rezultatele studiilor prezentate mai sus, devine evident că auditul intern va trebui să-și reia anumite centre de interes, din sfera obiectivelor tradiționale, spre cele generate de noul context economic al crizei.

Se accentuează tot mai mult ideea de creștere a implicării auditului intern în gestionarea managementului riscului, cu predilecție spre categoria riscurilor operaționale și strategice.

Chiar dacă rolul auditului intern în prevenirea crizei economice nu a fost privit ca fiind unul semnificativ, viitorul ne va aduce o intensificare a așteptărilor pe care managementul general și comitetul de audit le vor avea vizavi de auditul intern. În acest context, un rol deosebit îl vor juca organismele coordonatoare ale auditului intern de la nivel internațional, care vor trebui să definească un cadru de referință bine stabilit privind implicarea și responsabilitatea auditului în evaluarea și raportarea privind eficiența cu care se realizează managementul riscului.

Având în vedere contextul economic actual, devine clar că importanța auditului intern în cadrul companiilor va fi din ce în ce mai mare. Dezvoltarea abilităților privind identificarea riscurilor cheie, îndeosebi a celor generate de recesiunea economică mondială, este văzută ca un element cheie pentru succesul în combaterea efectelor negative ale actualei crize, dar și pentru prevenirea altor fenomene negative de acest gen.

Auditul intern are acum șansa de a schimba rolul său în managementul riscului într-unul strategic, rezultatul urmărit fiind nu doar de a preveni viitoarele

catastrofe de acest gen, dar și de a face o companie să funcționeze mai eficient.

Responsabilitatea auditului intern în prevenirea acestei crize este subliniată foarte bine de președintele IIA¹², care susține că *multe departamente de audit intern au eșuat în asigurarea unui nivel rezonabil de asigurare asupra eficienței cu care se realizează managementul riscului în cadrul companiilor*. Cauzele ar putea fi multiple: fie auditul intern nu i-a acordat importanța necesară, fie auditorilor interni nu li s-a permis să pună întrebările corecte, fie au fost ignorați sau recomandările făcute de aceștia pentru îmbunătățirea managementului riscului au fost nesocotite total de conducerea companiilor. Pe de altă parte însă, chiar dacă auditul intern ar fi realizat cu maximum de eficiență evaluarea eficienței managementului riscului, tot nu ar fi putut preveni criza fără sprijinul managementului general și al comitetului de audit din cadrul companiei. În acest context, importanța unor canale de comunicare eficientă între management, comitetul de audit și auditul intern este mai mult decât evidentă, ele trebuind să funcționeze într-un ansamblu coerent care să contribuie realmente la prevenirea unor eventuale crize economice viitoare.

Bibliografie

Audit Committee Institute, *Evaluation of internal auditors*, studiu sponsorizat de KPMG, 2008, accesibil on-line la [http://www.auditcommitteeinstitute.ie/publications/2008/Internal Audit Checklist Oct08.pdf](http://www.auditcommitteeinstitute.ie/publications/2008/Internal%20Audit%20Checklist%20Oct08.pdf)

Carcello J.V.&Hermanson D.R. & Raghunandan, K., *Changes in Internal Auditing during the Time of the Major US Accounting Scandals*, International Journal of Auditing, vol.9, 2005, pp.117-127

Chapman C. & Anderson U., *Implementing the professional practices framework*, IIA Handbook series, IIA Research Foundation, 2002, 1st Edition

Ernst&Young, *Escalating the role of internal audit*, Ernst&Young Global Internal Audit Survey, 2008

Jackson R.A., *In times of crisis*, The Internal Auditor, December 2008, p.47-51

Julien R. & Richards T., *Rising to the challenge*, The Internal Auditor, Februarie 2008, accesibil on-line la [http://folio.crowehorwath.com/files/PDF/NA7103_RisingChallenge IAFIN.pdf](http://folio.crowehorwath.com/files/PDF/NA7103_RisingChallenge%20IAFIN.pdf)

Mihaileanu, L., *Perspective ale schimbărilor în activitatea de*

audit intern, Revista „Audit Financiar”, Nr.4, Aprilie 2009

Smith G., *Enron's Lesson: Rebuild Internal Auditing Now!*, The Canaudit Perspective, February 2002 published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com)

Institute of Internal Auditors – IIA, *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing*, Octombrie 2008, accesibile on-line la <http://www.theiia.org/guidance/standards-and-guidance/ippf/standards>

Institute of Internal Auditors – IIA, *The Financial Crisis and Its Impact on the Internal Audit Profession*, Martie 2009, The Institute of Internal Auditors' (IIA), The IIA Research Foundation's (IIARF), Global Audit Information Network (GAIN), accesibil on-line la www.theiia.org/download.cfm?file=30180

Senior Supervisors Group, *Observations on Risk Management Practices during the Recent Market Turbulence*, martie 2008, accesibil on-line la http://www.ny.frb.org/newsevents/news/banking/2008/SSG_Risk_Mgt_doc_final.pdf

12 Richard Chambers este actualul președinte al Institutului de Auditori Interni (IIA).

Analiza principalelor modificări și completări aduse standardelor internaționale de raportare financiară cu privire la grupările de întreprinderi* și consolidarea conturilor

Marian SĂCĂRIN** & Mihaela MINU***

Abstract

Analysis of the Main Changes and Additions to International Financial Reporting Standards Concerning Business Combinations and Consolidated Accounts

The objective of this article is to present the main changes and additions that were made to international financial reporting standards concerning the accounting of business combinations and consolidated accounts. Thus, are analysed: goodwill, non-controlling interests (minority interests), business combination achieved in stages, contingent consideration, acquisition-related costs, changes in a parent's ownership interest in a subsidiary that do not result in a loss of control, loss of control and loss attributed to non-controlling interests.

Key words: business combination, consolidated financial statements, International Financial Reporting Standards, goodwill, non-controlling interests

Cuvinte cheie:

grupare de întreprinderi, situații financiare consolidate, Standarde Internaționale de Raportare Financiară, fondul comercial pozitiv, interesele care nu exercită controlul

Introducere

Începând cu anul 2002, în urma acordului de la Norwalk dintre FASB și IASB, asistăm la un proces de convergență contabilă care se manifestă prin revizuirea vechilor reglementari și prin adoptarea de noi standarde de raportare financiară (IFRS), cu scopul atenuării și/sau eliminării diferențelor între cele două referențiale contabile și creșterii comparabilității informațiilor financiare.

Globalizarea economiilor și internaționalizarea piețelor de capital reclamă norme contabile de calitate și o comunicare financiară adecvată cu scopul fluidizării capitalurilor și funcționării eficiente a piețelor .

În acest context, în martie 2004, IASB¹ a publicat un nou standard

* Pentru traducerea termenilor din limba engleză *business combinations*, în limba franceză se utilizează termenii *regroupement d'entreprises*. Deoarece considerăm că limba franceză este mult mai apropiată de limba română decât limba engleză, traducerea pe care o vom folosi este cea de grupări de întreprinderi și nu cea de combinații de întreprinderi.

** Prof.univ.dr., A.S.E. București, e-mail: sacarinm@hotmail.com.

*** Conf.univ.dr., A.S.E. București, e-mail: minumiha@yahoo.com.

1 International Accounting Standards Board – organismul internațional de normalizare.

IFRS 3 „Grupările de întreprinderi” care prescrie tratamentul contabil ce trebuie urmat de entitățile care devin parte a unor grupări de întreprinderi. Deși acest standard a adus modificări semnificative tratamentului contabil aplicabil grupărilor de întreprinderi, între referențialul contabil internațional și cel american au continuat să existe divergențe. Astfel, IASB și FASB², de comun acord, au decis modificarea propriilor referențiale contabile, în vederea asigurării convergenței tratamentului contabil al grupărilor de întreprinderi. În aceste condiții, în 2007, FASB a publicat standardul revizuit FAS 141 „Grupările de întreprinderi - *Business Combination*”. De asemenea, IASB a publicat, în ianuarie 2008, standardele revizuite IFRS 3 „Grupările de întreprinderi” și IAS 27 „Situatiile financiare consolidate și individuale”. Aceste standarde revizuite sunt aplicabile de la 1 iulie 2009, dar o aplicare anticipată a acestora este acceptată.

O grupare de întreprinderi este o tranzacție sau un alt eveniment prin intermediul căruia un cumpărător obține controlul asupra uneia sau mai multor întreprinderi. Un cumpărător poate obține controlul la o întreprindere³ prin:

- transferul de lichidități (numerar), echivalente de lichidități (numerar) sau alte active;
- contractarea de datorii;
- emiterea de instrumente de capitaluri proprii;
- furnizarea mai multor tipuri de contrapartidă.

Controlul reprezintă puterea de a conduce politicile financiare și operaționale ale unei entități, astfel încât să se obțină avantaje din activitățile acesteia⁴.

Se prezumă că se exercită controlul atunci când societatea-mamă deține, direct sau indirect prin intermediul filialelor, mai mult de jumătate din drepturile de vot ale unei entități, exceptând situația în care, din cauza unor circumstanțe excepționale, poate să fie clar demonstrat că această deținere nu permite controlul⁵. De asemenea, controlul există și atunci când societatea-mamă deține jumătate sau mai puțin de jumătate din drepturile de vot ale unei entități, dar aceasta dispune de⁶:

- mai mult de jumătate din drepturile de vot ca urmare a unui acord cu ceilalți investitori;
- puterea de politicile operaționale și financiare ale unei entități în virtutea unei reglementări sau contract;
- puterea de a numi sau revoca majoritatea membrilor consiliului de administrație sau alt organ de conducere echivalent, dacă controlul entității este exercitat prin intermediul acestui consiliu sau organ; sau
- puterea de a reuni majoritatea drepturilor de vot în cadrul întrunirilor consiliului de administrație sau organului de conducere echivalent, dacă controlul entității este exercitat prin intermediul acestui consiliu sau organ.

Cumpărătorul trebuie să contabilizeze o grupare de întreprinderi prin utilizarea metodei achiziției.

Metodologia de cercetare

Metodologia de cercetare a presupus un studiu comparativ al standardelor IFRS/IAS⁷ cu privire la grupările de întreprinderi și a constatat în:

- identificarea tratamentelor contabile prescrise în standardele IFRS 3 „Grupările de întreprinderi” și IAS 27 „Situatiile financiare consolidate”, înainte de revizuire;
- identificarea tratamentelor contabile prescrise în standardele IFRS 3 „Grupările de întreprinderi” și IAS 27 „Situatiile financiare consolidate”, după revizuirea din ianuarie 2008;
- punerea în evidență a principalelor modificări și completări care au fost aduse în urma revizuirii celor două standarde.

1. IFRS 3 „Grupările de întreprinderi”: înainte și după revizuire

- *Fondul comercial pozitiv (goodwill-ul) și interesele care nu exercită controlul (interesele minoritare)*

La data preluării controlului, cumpărătorul trebuie să contabilizeze separat **fondul comercial pozitiv**, activele identificabile achiziționate, datoriile asumate și interesele care

²Financial Accounting Standards Board - organismul american de normalizare

³IFRS 3 revizuit – Anexa B, Ghid de aplicare: B 5

⁴IAS 27 revizuit-Definiții: 4

⁵IAS 27 revizuit – Perimetrul situațiilor financiare consolidate: 13

⁶IAS 27 revizuit – Perimetrul situațiilor financiare consolidate: 13

⁷<http://eifrs.iasb.org/eifrs>

nu exercită controlul asupra societății achiziționate (interesele minoritare).

Fondul comercial pozitiv este un activ ce reprezintă beneficii economice viitoare care sunt generate de alte active achiziționate în cadrul unei grupări de întreprinderi, dar care nu pot să fie identificate individual și evaluate separat. IFRS 3, atât înainte, cât și după modificarea sa, prezintă o modalitate reziduală de determinare a fondului comercial pozitiv (Tabelul 1).

IAS 27 revizuit a schimbat denumirea **participației într-o filială** care nu este atribuibilă, direct sau indirect, societății-mamă, din interese minoritare (*minority interests*) în interese care nu exercită controlul (*non-controlling interests*). Această schimbare de terminologie reflectă faptul că deținătorii unei participații minoritare într-o entitate pot să exercite controlul asupra acesteia și, invers, deținătorii unei participații majoritare în cadrul unei entități pot să nu o controleze. Interesele care nu exercită controlul sunt prezentate în bilanțul consolidat în capitalurile proprii, dar distinct de capitalurile proprii ce revin

acționarilor societății-mamă.

IFRS 3 revizuit precizează că, în momentul achiziției, **interesele care nu exercită controlul** trebuie să fie **evaluate**⁸:

- fie la valoarea justă;
- fie proporțional cu interesul acestora în activul net identificabil al entității achiziționate.

Această opțiune de evaluare este valabilă pentru fiecare grupare de întreprinderi, fără ca aceasta să se aplice într-o manieră sistematică. Situația este justificată de faptul că, în cazul unor grupări de întreprinderi, valoarea justă a intereselor care nu exercită controlul poate să fie determinată cu ușurință, iar în cazul altora, evaluarea este dificil de realizat.

De exemplu, uneori, la data achiziției, valoarea justă a intereselor care nu exercită controlul este determinată pe baza cursului la care sunt cotate pe o piață activă acțiunile ce nu sunt deținute de cumpărător. Dacă acțiunile ce nu sunt deținute de cumpărător nu sunt cotate pe o piață activă, valoarea justă a intereselor care nu exercită controlul trebuie să fie determinată pe baza

altor tehnici de evaluare. Ținându-se cont de această situație, IASB a lăsat la latitudinea cumpărătorului modalitatea de evaluare a intereselor care nu exercită controlul pentru fiecare grupare de întreprinderi.

Înainte de modificare, IFRS 3 prevedea o unică posibilitate de evaluare a acestor interese, respectiv proporțional cu interesul acestora în activul net identificabil al entității achiziționate.

Deoarece interesele care nu exercită controlul sunt luate în calculul determinării fondului comercial pozitiv, este evident că în funcție de modalitatea de evaluare a acestora se modifică și valoarea fondului comercial pozitiv. Astfel, evaluarea intereselor care nu exercită controlul la valoarea justă conduce la recunoașterea întregului fond comercial al entității achiziționate (fondul comercial complet - *full goodwill*), în timp ce a doua posibilitate de evaluare conduce doar la recunoașterea fondului comercial achiziționat (*purchased goodwill*).

În cazul evaluării intereselor care nu exercită controlul la valoarea

Tabelul 1 - Fondul comercial pozitiv

IFRS 3 (înainte de revizuire)	IFRS 3 (revizuit)
<p>La data achiziției, cumpărătorul trebuie:</p> <p>a) să contabilizeze sub formă de activ fondul comercial pozitiv achiziționat în cadrul unei grupări de întreprinderi;</p> <p>b) să evalueze fondul comercial pozitiv la costul său, acesta fiind reprezentat de excedentul costului grupării de întreprinderi față de partea de interes a cumpărătorului în valoarea justă netă a activelor, datoriilor și datoriilor contingente identificabile contabilizate (IFRS 3.51).</p>	<p>La data achiziției, cumpărătorul trebuie să contabilizeze fondul comercial pozitiv, acesta fiind evaluat ca excedent al (a) față de (b):</p> <p>(a) este suma dintre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - contrapartida transferată evaluată la valoarea justă; - valoarea intereselor care nu exercită controlul asupra entității achiziționate (intereselor minoritare) - valoarea justă a participației deținute anterior de la data achiziției (în cazul unei grupări de întreprinderi realizată în etape); <p>(b) este suma netă, de la data achiziției, dintre activele identificabile și datoriile preluate (asumate) evaluate la valoarea justă (IFRS 3.32).</p>

⁸ IFRS 3 revizuit – Principiul de evaluare: 19.

Exemplu

Societatea X a preluat controlul asupra societății Y, în urma achiziționării a 70% din acțiunile societății Y pentru suma de 15.000 u.m. În momentul achiziției, valoarea justă a activului net al societății Y este de 18.000 um, în timp ce valoarea justă a intereselor care nu exercită controlul este de 6.000 u.m.

Fondul comercial pozitiv înainte și după revizuirea IFRS 3 se determină astfel:

	IFRS 3 (înainte de revizuire)	IFRS 3 (după revizuire) – interesele care nu exercită controlul sunt evaluate la valoarea justă	IFRS 3 (după revizuire) – interesele care nu exercită controlul sunt evaluate proporțional cu interesul acestora în activul net identificabil al entității achiziționate
Contrapartida transferată	15.000	15.000	15.000
Interesele care nu exercită controlul	5.400	6.000	5.400
Activul net achiziționat evaluat la valoarea justă (suma netă a activelor identificabile și a datoriilor preluate)	12.600 (18.000 x 70%)	18.000	18.000
Fondul comercial pozitiv	(1)2.400	(2)3.000	(1)2.400

(1)Fondul comercial pozitiv achiziționat, care cuprinde numai partea de fond comercial achiziționată de societatea X;
(2)Fondul comercial pozitiv complet, care cuprinde atât fondul comercial care revine societății X (2.400 u.m), cât și partea de fond comercial care revine intereselor care nu exercită controlul (600 u.m).

justă și al recunoașterii fondului comercial complet, este evident că în bilanțul de achiziție și în situațiile financiare consolidate, întocmite ulterior datei de achiziție, valoarea activelor și capitalurilor proprii este mai mare decât atunci când interesele care nu exercită controlul sunt evaluate proporțional cu cota parte ce le revine acestora din activul net identificabil al entității achiziționate. De asemenea, eventualele pierderi viitoare generate de deprecierea fondului comercial pozitiv sunt mai mari, dar acestea sunt partajate în partea care revine societății-mamă și cea care revine intereselor care nu exercită controlul. În plus, consecința unei răscumpărări ulterioare de interese care nu exercită controlul are un impact mai mic asupra capitalurilor proprii.

• **Grupările de întreprinderi realizate în etape**

O grupare de întreprinderi se poate realiza în etape prin intermediul achiziționărilor succesive de acțiuni. Astfel, înainte de obținerea controlului asupra unei entități, cumpărătorul deține o participație în cadrul entității achiziționate, participație care ar putea să fie contabilizată sub formă de:

- instrument (activ) financiar (conform IAS 39 „Instrumentele financiare: contabilizare și evaluare”); sau
- entitate asociată pusă în echivalență (conform IAS 28 „Investițiile în entitățile asociate”) sau
- entitate controlată în comun, consolidată prin integrare proporțională sau prin punere în echivalență (conform IAS 31

„Interesele în asocierile în participație „)

IFRS 3 revizuit⁹ precizează că, la data achiziției (în momentul preluării controlului), o participație deținută anterior de cumpărător trebuie să fie reevaluată și câștigul sau pierderea să fie contabilizat(ă) la rezultat. Dacă, în perioadele contabile anterioare, cumpărătorul a contabilizat modificările de valoare ale participației sale în entitatea achiziționată la alte elemente ale rezultatului global (altfel spus, acestea au fost înregistrate direct la capitalurile proprii), în momentul achiziției, acestea trebuie să fie contabilizate ca și cum cumpărătorul ar ceda această participație. Acest tratament presupune recunoașterea fondului comercial pozitiv o singură dată în momentul achiziției și menținerea valorii contabile a

9 IFRS 3 revizuit – Gruparea de întreprinderi realizată în etape: 42

acestui atâta timp cât cumpărătorul nu pierde controlul¹⁰.

Înainte de a fi revizuit, IFRS 3¹¹ cerea ca fiecare tranzacție să fie tratată separat de cumpărător și să determine fondul comercial pozitiv pentru fiecare dintre acestea. De asemenea, ajustările valorii juste ale activelor, datoriilor și datoriilor contingente identificabile, din momentul achiziției, față de părțile de interes deținute anterior erau considerate reevaluări și, în consecință, reflectate în capitalurile proprii.

• *Contrapartida eventuală*

De multe ori, contractele de grupări de întreprinderi prevăd transferul unei contrapartide în funcție de anumite evenimente viitoare (ca de exemplu: rezultatele întreprinderii achiziționate, evoluția instrumentelor de capital emise de cumpărător etc.). IFRS 3 revizuit¹² precizează că la evaluarea contrapartidei transferate de cumpărător în schimbul întreprinderii achiziționate se ține cont de activele și datoriile care rezultă dintr-un acord de contrapartidă eventuală. Astfel, la data achiziției, cumpărătorul trebuie să contabilizeze valoarea justă a contrapartidei eventuale ca parte componentă a contrapartidei transferate în schimbul întreprinderii achiziționate.

Cumpărătorul trebuie să contabilizeze o obligație de a de plăti o contrapartidă eventuală sub formă de datorie sau capital propriu. De asemenea, acesta trebuie să înregistreze sub formă de activ un

drept de a i se restitui o contrapartidă transferată în prealabil, dacă anumite condiții sunt îndeplinite.

Modificările ulterioare ale valorii juste a contrapartidei eventuale, care nu sunt considerate ajustări ale perioadei de evaluare¹³, sunt contabilizate astfel:

- contrapartida eventuală contabilizată în capitalurile proprii nu trebuie să fie reevaluată; în plus, decontarea ulterioară a acesteia trebuie să fie contabilizată la capitalurile proprii;
- contrapartida eventuală contabilizată sub formă de activ sau datorie care:
 - a) este un instrument financiar ce intră în sfera de aplicare a IAS 39, trebuie să fie evaluată la valoarea justă, orice profit sau pierdere care rezultă urmând să fie contabilizat(ă) fie în rezultat, fie în alte elemente ale rezultatului global;
 - b) nu intră în sfera de aplicare a IAS 39, trebuie să fie contabilizată conform IAS 37 „Provizioane, datorii eventuale (contingente) și active eventuale (contingente)” sau altor standarde.

Această abordare reprezintă o schimbare semnificativă față de tratamentul prevăzut de IFRS 3 înainte de revizuire¹⁴, care prevedea o contabilizare a contrapartidei eventuale, în momentul achiziției, numai atunci când aceasta era consi-

derată probabilă și valoarea acesteia putea să fie determinată cu fiabilitate. De asemenea, modificările ulterioare ale valorii juste ale contrapartidei eventuale presupuneau o modificare a costului grupării de întreprinderi și, implicit, o ajustare a fondului comercial, indiferent dacă acestea interveneau sau nu în interiorul perioadei de evaluare.

Este evident că tratamentul contabil prevăzut de IFRS 3 revizuit va conduce la o volatilitate a rezultatelor după data achiziției. În plus, acest tratament este în contradicție cu IAS 37 care menționează că o datorie eventuală și/sau un activ eventual nu trebuie recunoscută (recunoscut) în bilanț, ci doar menționată (menționat) în notele explicative.

• *Costurile aferente unei grupări de întreprinderi*

Costurile generate de o grupare de întreprinderi îmbracă forma: onorariilor plătite consilierilor juridici, evaluatorilor și altor consultanți implicați în tranzacție, cheltuielilor unui departament intern care se ocupă cu achizițiile etc.

IFRS 3 revizuit¹⁵ precizează că aceste costuri trebuie să se înregistreze sub formă de cheltuieli ale perioadei sau, altfel spus, acestea afectează rezultatul exercițiului în care se efectuează.

Înainte de modificarea IFRS 3¹⁶, costurile direct atribuibile unei grupări de întreprinderi erau incluse în costul acesteia și, în consecință, fondul comercial era majorat.

10 Cu excepția situației în care fondul comercial pozitiv este depreciat

11 IFRS 3 înainte de revizuire – Gruparea de întreprinderi realizată în etape: 58-59

12 IFRS 3 revizuit – Contrapartida eventuală: 39-42

13 Perioada în care cumpărătorul poate să ajusteze retrospectiv sumele provizorii contabilizate la data achiziției, atunci când acesta deține informații noi despre fapte și circumstanțe existente la data achiziției. Această perioadă nu poate să fie mai mare de un an, începând cu data achiziției

14 IFRS 3 înainte de revizuire – Ajustarea costului unei grupări de întreprinderi în funcție de evenimentele viitoare: 32-34

15 IFRS 3 revizuit – Cheltuielile generate de achiziție: 53.

16 IFRS 3 înainte de revizuire – Costul unei grupări de întreprinderi: 24-31.

Tratamentul contabil al costurilor angajate de înregistrarea și emiterea de titluri de împrumut (obligațiuni) sau de capitaluri proprii (acțiuni) nu a fost modificat, atât înainte, cât și după revizuirea IFRS 3, acestea fiind contabilizate conform standardelor IAS 32 „Instrumentele financiare: prezentare” și IAS 39.

Tratamentul prevăzut de IFRS 3 revizuit pornește de la premiza că aceste costuri nu fac parte din gruparea de întreprinderi. În plus, acest tratament înlătură, astfel, eventualele discuții purtate între cumpărător și auditorii săi cu privire la costurile care ar trebui sau nu incluse în costul unei grupări.

- **Aspecte noi abordate de IFRS 3 revizuit**

După revizuire, standardul IFRS 3 abordează aspecte noi, printre care amintim: (a) evaluarea și contabilizarea drepturilor reachiziționate; (b) evaluarea activelor pe care cumpărătorul intenționează să nu le utilizeze sau să le utilizeze într-o manieră diferită față de ceilalți participanți de pe piață; (c) înlocuirea de către cumpărător a planurilor de remunerare pe bază de acțiuni emise de întreprinderea achiziționată.

- a) Drepturile reachiziționate*

O grupare de întreprinderi poate să conducă la reachiziționarea unui drept acordat anterior de cumpărător entității achiziționate (de exemplu: dreptul de utilizare a numelui comercial al cumpărătorului pe baza unui contract de franciză sau dreptul de utilizare a tehnologiei cumpărătorului pe baza unui contract de licență). IFRS 3 revizuit precizează că acesta este o imobilizare necorporală identificabilă pe care cumpărătorul trebuie să o contabilizeze separat de fondul comercial. Inițial, acesta se evaluează la

valoarea justă pe baza duratei rămase din contractul corespondent, iar dacă termenii contractuali sunt favorabili sau nefavorabili în comparație cu cei ai tranzacțiilor de piață curente cu elemente identice sau similare, cumpărătorul trebuie să înregistreze un câștig sau o pierdere.

- b) Activele achiziționate pe care cumpărătorul intenționează să nu le utilizeze sau să le utilizeze într-o manieră diferită față de ceilalți participanți de pe piață*

Uneori, din motive concurențiale, cumpărătorul poate decide să nu utilizeze sau să utilizeze într-o manieră diferită de ceilalți participanți de pe piață activele societății achiziționate (de exemplu, în urma achiziționării unui concurent, cumpărătorul, în vederea maximizării veniturilor generate de propria marcă, decide să nu mai exploateze marca acestuia). Aceste active, în momentul achiziționării, trebuie să fie evaluate la valoarea justă determinată în funcție de utilizarea lor optimă de către alți participanți de pe piață.

2. IAS 27 „Situțiile financiare consolidate și individuale”: înainte și după revizuire

Concomitent cu revizuirea standardului IFRS 3 a fost modificat și completat și standardul IAS 27. Principalele modificări ale acestui standard vizează:

- afectarea pierderilor unei filiale intereselor care nu exercită controlul; și
- determinarea rezultatului în cazul pierderii controlului asupra unei filiale.

De asemenea, IAS 27 abordează pentru prima dată tratamentul contabil al modificărilor părții de in-

terese a societății - mamă într-o filială care nu au drept consecință pierderea controlului.

- **Afectarea pierderilor unei filiale intereselor care nu exercită controlul**

IAS 27 revizuit precizează că rezultatul global al unei filiale este împărțit între acționarii societății – mamă și interesele care nu exercită controlul pe baza procentajului de interes, chiar dacă interesele care nu exercită controlul devin negative (în caz de pierdere). Înainte de modificare, IAS 27 menționa că, atunci când pierderile care revin minoritarilor într-o filială consolidată sunt superioare părții ce revin intereselor minoritare din capitalurile proprii ale filialei, excedentul și orice alte pierderi viitoare ce le revin minoritarilor sunt imputate intereselor majoritare, exceptând situația în care minoritarii au obligația irevocabilă și capacitatea de a compensa pierderile printr-o investiție complementară.

Schimbarea de tratament este justificată de viziunea pe care o are, în prezent, IASB asupra grupului și consolidării. IASB consideră grupul de societăți ca o entitate economică în cadrul căreia nu trebuie să se facă distincție între majoritari și minoritari. Astfel, interesele minoritare sunt prezentate în categoria capitalurilor proprii și, de asemenea, li se alocă pierderile filialelor proporțional cu procentajul de interes, chiar dacă ajung să aibă o valoare negativă.

- **Determinarea rezultatului în cazul pierderii controlului unei filiale**

Determinarea rezultatului în cazul pierderii controlului asupra unei filiale s-a modificat. Astfel, în conformitate cu IAS 27 revizuit, rezultatul nu mai este limitat la diferența

între contrapartida primită și valoarea contabilă a părții de interesă vândută. În plus, la determinarea acestuia, trebuie să includă și câștigurile sau pierderile generate de evaluarea la valoarea justă a părții de interesă conservată. Evaluarea intereselor conservate la valoarea justă este justificată de faptul că pierderea controlului este un eveniment semnificativ și, în plus, aceasta marchează debutul unei noi relații între investitor și fosta sa filială.

- **Modificarea părții de interesă într - o filială care nu are drept consecință pierderea controlului**

IAS 27 revizuit prezintă pentru prima dată tratamentul contabil al achizițiilor și cesiunilor de titluri care nu au ca rezultat pierderea controlului. Acestea sunt considerate tranzacții între deținătorii de capitaluri proprii (acționari) și, în consecință, orice diferență între contrapartida transferată sau primită și variația intereselor care nu exercită controlul afectează capitalurile proprii ce revin acționarilor societății - mamă, fără să se înregistreze vreun rezultat. În plus, valorile activelor și datoriilor filialei, inclusiv fondul comercial pozitiv, nu sunt influențate de aceste tranzacții. Înainte de modificare, IAS 27 nu a tratat astfel de tranzacții, ceea ce a făcut ca, în practică, să se regăsească diverse soluții, ceea ce a contribuit la îngreunarea comparabilității situațiilor financiare consolidate. Astfel, prevederea IAS 27 revizuit, care este ușor de aplicat, pune capăt diverselor practici utilizate și contribuie la ameliorarea comparabilității situațiilor financiare consolidate.

Concluzie

Sub presiunea investitorilor, FASB și IASB au inițiat, în 2002, procesul

de convergență între IFRS și USGAAP. În ceea ce privește grupările de întreprinderi, standardele publicate la sfârșitul anului 2007 (FAS 141 revizuit) și începutul anului 2008 (IFRS 3 și IAS 27 revizuite) au adus numeroase modificări și au clarificat anumite aspecte cu privire la:

- evaluarea fondului comercial pozitiv (*goodwill*-ul) și a intereselor care nu exercită controlul (interesele minoritare);
- contabilizarea grupărilor de întreprinderi realizate prin achiziționări succesive de acțiuni;
- evaluarea contrapartidei transferate de cumpărător în schimbul întreprinderii achiziționate;
- contabilizarea costurilor aferente unei grupări de întreprinderi;
- afectarea pierderilor unei filiale intereselor care nu exercită controlul;
- determinarea rezultatului, în cazul pierderii controlului asupra unei filiale;

De asemenea, au fost abordate aspecte noi cu privire la contabilizarea și reevaluarea: drepturilor reacțiionate, activelor pe care cumpărătorul intenționează să nu le utilizeze sau să le utilizeze diferit față de ceilalți participanți de pe piață etc.

Astfel, aplicarea standardelor revizuite IFRS 3 „Grupările de întreprinderi” și IAS 27 „Situațiile financiare consolidate și individuale” va avea efecte importante asupra informațiilor prezentate în situațiile financiare consolidate întocmite în momentul achiziției, dar și ulterior.

Deoarece, începând cu situațiile financiare ale anului 2007, societățile din țara noastră ale căror titluri sunt cotate pe o piață reglementată sunt obligate să întocmească situații financiare consolidate pe baza standardelor internaționale de raportare financiară, este evident că atât cei care întocmesc și publică situațiile financiare consolidate, cât și auditorii trebuie să acorde o atenție deosebită modificărilor aduse tratamentului contabil al grupărilor de întreprinderi, dar și consolidării conturilor.

Bibliografie

- Gîrbină, M.M., Bunea, St., , *Reconsiderarea consolidării conturilor la nivel internațional. De la optica financiară la optica economică: considerente teoretice și incidente practice*, Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor, nr.9, septembrie 2007
- Palou, J.M., *Manuel de consolidation, principes et pratiques*, Groupe Revue Fiduciaire, 4 - ème édition, Paris, 2006
- Săcărin , M., *Teoriile consolidării și implicațiile acestora în informarea financiară*, Revista „Audit Financiar”, nr. 10, octombrie 2008
- Săcărin, M., *Grupurile de societăți și repere ale interpretării conturilor consolidate*, Editura Economică, București, 2002
- Schewin, P., *Intérêts minoritaires, différence de première consolidation et goodwill, 1 - ère partie*, Revue Française de Comptabilité, nr. 411, iunie 2008, pag. 23 - 27
- Schewin, P., *Intérêts minoritaires, différence de première consolidation et goodwill, 2 - ème partie*, Revue Française de Comptabilité, nr. 412, iulie-august 2008, pag. 23 - 27
- ***<http://www.iasplus.com/standard/ifrs03.htm>
- ***<http://www.focusifrs.com>
- ***<http://eifrs.iasb.org/eifrs>

Studiu privind tratamentul contabil al reducerilor comerciale și al sconturilor financiare

Cristian ILIESCU & Silviu MANOLESCU***

Abstract

Study Regarding Accounting Treatment of Commercial and Financial Discounts

The article presents a study realized on a sample of financial statements. An analysis of relevant examples of interpretation and presentation in financial reporting of the commercial and financial discounts was made. The accounting treatment of these types of discounts is discussed taking into account the differences between the Romanian accounting and reporting framework (OMFP 1752/2005) and the International Financial Reporting Standards (IFRS). The study presents comparatively the accounting treatments in compliance with both reporting frameworks. The solution proposed by the article concerns the modification of Romanian accounting regulations in order to include more adequate definitions of commercial and financial discounts, as well as harmonization with international accounting regulations.

Key words: commercial discount, commercial reductions, nominal amount, fair value, consideration received/receivable, financial expenses/revenues

Cuvinte cheie:

reducere comercială, scont financiar, valoare nominală, valoare justă, sumă în numerar sau echivalente de numerar primită sau ce urmează să fie primită, venit/cost financiar

Introducere

Noțiunile de „reducere comercială” și „scont financiar” nu apar reglementate pe larg în legislația contabilă română. „Reduceri comerciale” sunt menționate în Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin Ordinul Ministrului Finanțelor Publice 1752/2005 („OMFP”) în legătură cu modalitatea de evaluare și prezentare a stocurilor, a

cifrei de afaceri și a veniturilor/costurilor financiare¹.

În dicționarele de specialitate, „Reduceri financiare” se consideră a avea o influență directă asupra mărimii nete a unei facturi și îmbracă forma: rabatului, remizei și risturnului. De asemenea, „Scontul financiar” are semnificația de reducere a sumei de încasat ca urmare a devansării momentului încasării în raport cu un calendar prestabilit.

* Partener, BDO România, cristian.iliescu@bdo.ro.

** Senior Partener, BDO România, silviu.manolescu@bdo.ro

¹ Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005, art. 38, art. 54, art.207, art.208, art 213..

Spre deosebire de reducerile comerciale care au tratamente similare atât în contabilitatea românească, cât și din perspectiva Standardelor Internaționale de Raportare Financiară („IFRS”), termenul de „scont financiar” nu apare nici măcar definit în IFRS sau în interpretările conexe.

Drept urmare, ne aflăm în fața unui concept nedefinit și neutilizat de IFRS în raport cu care încercăm să căutăm o soluție privitor la modalitatea corectă de recunoaștere, măsurare și prezentare a unor clauze ce apar frecvent în contractele comerciale ale companiilor din orice tip de industrie. Mai mult, delimitarea între reducere comercială și scont financiar este uneori dificil de realizat în accepțiunea Reglementărilor contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005.

Metoda de cercetare

În contextul crizei economice actuale, se creează premisele emiterii unor situații financiare care prezintă o imagine distorsionată, în sensul interpretării eronate a unor prevederi ale cadrelor de raportare contabilă și financiară utilizate de către companii. Una dintre responsabilitățile auditorului financiar constă în aprecierea judecății profesionale a managementului companiei auditate și a modului în care zonele nu foarte clar reglementate de către standarde sunt interpretate și tratate în situațiile financiare.

În acest scop, au fost studiate comparativ tratamentele contabile și de raportare financiară ale reducerilor financiare/comerciale potrivit Reglementărilor contabile conforme cu Directiva IV a CEE, aprobate prin Ordinului Ministrului Finanțelor 1752/2005 („OMFP”) versus standardele internaționale de raportare financiară („IFRS”).

Documentarea și studiul întreprins au avut următoarele obiective:

- Identificarea unor cazuri de prevederi contractuale în ceea ce privește tipurile de reduceri acordate de companii, relevante pentru prezentarea veniturilor în situațiile financiare;
- Identificarea reglementărilor aferente în vigoare conform OMFP și IFRS;

- Interpretarea dintr-o perspectivă practică, aplicabilă situației economice actuale, a acestor reglementări.

În vederea identificării cazurilor relevante, pentru prezentul studiu s-au utilizat cazuri reale din situații financiare care au fost generalizate la nivel de exemplu. Metodologia de colectare a informațiilor pentru acest studiu a cuprins: selectarea tipurilor de entități analizate, investigarea cazurilor relevante din politicile comerciale ale companiilor selectate, realizarea unui grad de generalitate adecvat pentru formularea concluziilor, analizarea situațiilor particulare identificate prin prisma reglementărilor în vigoare: OMFP și IFRS.

Prevederile celor două cadre de raportare: OMFP 1752/2005 vs. IFRS

OMFP 1752 / 2005

- *Cifra de afaceri:*

Potrivit reglementărilor contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005², prezentarea în situațiile financiare a cifrei de afaceri nete cuprinde sumele rezultate din vânzarea de produse și furnizarea de servicii care se înscriu în activitatea curentă a entității, **după deducerea reducerilor comerciale** și a taxei pe valoarea adăugată, precum și a altor taxe legate direct de cifra de afaceri.

- *Costuri / venituri financiare:*

Din perspectiva furnizorului, costurile rezultate în urma acordării reducerilor financiare sunt încadrate în categoria **cheltuielilor** financiare la **cheltuieli privind sconturile acordate**;

IFRS

- *Cifra de afaceri:*

IAS 18³ Venituri specifică faptul că „valoarea veniturilor rezultate dintr-o tranzacție este determinată de obicei printr-un acord dintre entitate și cumpărător sau utilizatorul activului. Veniturile se evaluează la valoarea justă a contraprestației primite sau de primit,

² Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005, art 38-1.

³ *Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) incluzând Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și interpretările lor la 1 Ianuarie 2007*, ed. a 3-a, rev., București, editura CECCAR, 2007, IAS 18 Venituri, para 10.

ținând cont de valoarea oricăror reduceri comerciale și de rabatul cantitativ permis de entitate.

• Costuri/venituri financiare:

Tot IAS 18⁴ stipulează că, în majoritatea cazurilor, contraprestația ia forma numerarului sau a echivalențelor de numerar primite sau ce urmează a fi primite. Oricum, în momentul în care intrarea de numerar sau echivalent de numerar este amânată, valoarea justă a contraprestației poate fi mai mică decât valoarea nominală a numerarului primit sau de primit. De exemplu, o entitate poate oferi cumpărătorului un credit fără dobândă sau poate accepta de la acesta efecte comerciale cu o rată a dobânzii mai mică decât cea de pe piață, contraprestația pentru vânzarea bunurilor. Atunci când acest aranjament constituie efectiv o tranzacție financiară, valoarea justă a contraprestației este determinată prin actualizarea tuturor sumelor de primit în viitor, utilizând o rată a dobânzii implicită.

Diferența dintre valoarea justă și valoarea nominală a contraprestației este recunoscută ca fiind venit din dobânzi.”

Situațiile analizate

Au fost analizate mai multe cazuri în care reducerile acordate de către companii sunt tratate diferit în funcție de cadrul de raportare utilizat:

• Cazul 1:

O companie înregistrează o vânzare în valoare de 100 lei, oferind clienților săi o reducere de 10% primită ulterior, dacă se atinge un anumit volum de vânzare.

- cifra de afaceri OMFP 1752/2005 și IFRS: 90 lei

Reducerea din acest caz este considerată a fi comercială de către ambele cadre de raportare contabilă.

• Cazul 2:

O companie înregistrează o vânzare în valoare de 100 lei, acordând reducere de 10% primită ulterior de către client dacă se atinge un anumit volum de vânzare, dacă plata este efectuată în maximum 45 zile. În ipoteza în care ambele condiții precizate în politica comercială a companiei sunt îndeplinite de către clienți, venitul va fi recunoscut în contabilitate astfel:

- cifra de afaceri OMFP 1752/2005 și IFRS: 90 lei

În acest caz, deși condiția legată de termenul de plată pare a genera un scont financiar, aceasta este în esență o condiție de politică comercială a acordării reducerii, neavând legătură cu „finanțarea” propriu-zisă a clientului de către furnizor.

Totuși, în practică se întâlnește de multe ori prezentarea în situațiile financiare conform Reglementărilor contabile conforme cu Directiva IV a CEE, aprobate prin OMFP 1752/2005 a reducerii de 10% în cadrul costurilor financiare în corespondență cu o supraevaluare a cifrei de afaceri.

• Cazul 3:

O companie înregistrează o vânzare în valoare de 100 lei și oferă, conform politicii comerciale, următoarele reduceri:

- 15% dacă plata este efectuată de către clienți în maximum 30 zile;
- 10% dacă plata este efectuată în 45 zile ;
- 5% dacă plata este efectuată în 60 zile.

Neexistând condiționări legate de volum, potrivit Reglementărilor contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005⁵ reducerile acordate par a se încadra în categoria scontului financiar. Ca urmare, cifra de afaceri va fi prezentată la nivelul facturat de 100 lei, iar reducerile acordate în cadrul costurilor financiare, cum ar fi 10 lei, pentru plata în 45 zile.

În majoritatea situațiilor studiate se observă abordarea eronată, din punct de vedere IFRS, a reducerii evidențiate în Cazul 3 ca fiind de natură financiară.

Teoretic, conform definițiilor IAS 18⁶, valoarea justă a contraprestației primite sau de primit este de 85 lei. În cazul în care, spre exemplu, clientul plătește în 45 zile și obține 10% reducere, în contabilitate vor fi generate: cifra de afaceri 85 lei și venit financiar de 5 lei.

IAS 18 Venituri prevede acest raționament și face trimitere, în aceste cazuri, către IAS 39 Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare, unde este reglementat tratamentul veniturilor din dobândă.

4 Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) incluzând Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și interpretările lor la 1 Ianuarie 2007, ed. a 3-a, rev., București, editura CECCAR, 2007, IAS 18, Venituri, para 10, 11.

5 Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005, art.213.

6 Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) incluzând Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și interpretările lor la 1 Ianuarie 2007, ed. a 3-a, rev., București, editura CECCAR, 2007, IAS 18 Venituri, Venituri, para 7.

În sprijinul relevanței tratamentului IFRS, interpretarea cazului 3 prezentat în conformitate cu principiul prevalenței economicului asupra juridicului este că furnizorul *finanțează* clientul și nu invers; ca atare, nu există bază contabilă pentru generarea costurilor financiare în relația cu clientul.

De exemplu, dacă același contract ar fi fost „scris” altfel, dar în esență coroborând aceleași condiții comerciale, respectiv 85 lei preț de vânzare cu plata în maxim 30 zile și penalități de:

- 5 lei pentru plata peste 30 zile, dar nu mai târziu de 45 zile;
- 15 lei pentru plata între 45 și 60 zile,

prezentarea în situațiile financiare în conformitate cu Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP 1752/2005 ar fi fost similară cu cea din IFRS, care nu se modifică nici în acest caz.

Cazul complex 4:

O companie încheie un contract de vânzare pentru un produs cu prețul de 100 lei, cu termenul de plată la 91 de zile. Politica comercială a companiei este următoarea:

- i) 8% dacă plata se efectuează în 5 zile (prompt payment);
- ii) 6 % dacă plata este efectuată în intervalul 5 zile-30 zile;
- iii) 4 % dacă plata este efectuată în 31- 60 zile;
- iv) 2 % dacă plata este efectuată în 61- 90 zile.

Tratamentul acestor tranzacții se diferențiază în raportarea conform Reglementărilor contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobat prin OMFP și conform IFRS, cu efecte diferite în valoarea cifrei de afaceri și rezultat operațional/financiar în următoarele scenarii:

Scenariul 1: clientul plătește 92 lei în ziua 3;

Scenariul 2: clientul plătește 96 lei în ziua 45;

Scenariul 3: în ziua 60, furnizorul ajunge la o înțelegere scrisă cu clientul prin care îi oferă o reducere de 10%, în loc de 2%, dacă efectuează plata în intervalul 61-90 de zile. Ca urmare, în ziua 89 încasează 90 lei.

Se disting câteva elemente într-o tranzacție în care plata nu are loc concomitent (vânzare pe credit):

- a. Momentul inițial al semnării contractului și al stabilirii termenilor și condițiilor de plată;
- b. Perioada în care, în conformitate cu înțelegerea inițială, se încasează creanța;
- c. Momentul și suma încasată;
- d. Eventuale acte încheiate în timpul perioadei de creditare stabilită anterior prin care condițiile comerciale inițiale sunt modificate cu acordul părților;

În momentul inițial al agreării termenilor și condițiilor de plată furnizorul este conștient că, în oricare dintre alternativele pe care clientul este liber să le aleagă, valoarea obținută (în termeni reali, adică valoarea de piață) să fie cvasi-echivalentă și anume: cu aproximație 100 lei încasați în ziua 91 să reprezinte aproximativ echivalentul a 96 lei încasați în ziua 45 sau 92 lei încasați în prezent.

În scenariul 3 al cazului 4, furnizorul oferă o reducere suplimentară de 8% în raport cu condițiile inițiale, în scopul de a încasa mai repede o anumită sumă de bani. Furnizorul acceptă astfel să aibă un cost suplimentar pentru a încasa banii în avans în raport cu înțelegerea inițială. Această reducere suplimentară de 8% acordată clienților generează pentru furnizor un cost financiar/de oportunitate mai mic decât în cazul în care ar fi apelat la alte soluții de finanțare la momentul respectiv.

Acest tip de tranzacție se află deci în afara zonei comerciale, a activității de bază. Nu se mai pune problema prețului sau a produsului, ci despre intenția de a încasa o creanță în avans, chiar încasând mai puțin⁷. Diferența este în sine un cost de natura financiară, natură dată de tipul tranzacției. Această tranzacție poate fi interpretată ca o vânzare a riscului de neîncasare care generează un cost asociat perioadei de timp ce se interpune până la realizarea acelei creanțe.

Tratamente contabile aplicabile cazului complex 4, prezentate

Scenariul 1: clientul plătește 92 lei în ziua 3

Tratamentul conform OMFP 1752/2005 din perspectiva furnizorului:

⁷ International GAAP 2008, Generally Accepted Accounting Practice under International Financial Reporting Standards, Volumul 2, capitolul 28.

Conform OMFP 1752/2005, conceptul valorii prezente a creanței nu este explicit reglementat, așa încât valorile înregistrate în contabilitate sunt:

- cifra de afaceri : 100 lei
- costul financiar: 8 lei.

Tratamentul conform IFRS din perspectiva furnizorului:

Conform IAS 18⁸, aceasta este situația plății anticipate care nu este evocată ca un caz particular în acest standard, dar este comentată și soluționată în interpretările din publicația INTERNATIONAL GAAP⁹, în sensul că orice plată anticipată se tratează ca o reducere de natură comercială prin diminuarea cifrei de afaceri recunoscute de la primul moment. Suntem, în fapt, în cazul unor tranzacții similare, ca și natură, cu vânzările în numerar. Valorile înregistrate în contabilitate sunt: cifra de afaceri 92 lei.

Diferențe de tratament OMFP vs. IFRS:

- diferența rezultatului operațional OMFP vs. IFRS este de 8 lei;
- diferența rezultatului financiar OMFP vs. IFRS este de 8 lei.

Scenariul 2: clientul plătește 96 lei în ziua 45

Tratamentul conform OMFP 1752/2005 din perspectiva furnizorului

Venitul a fost recunoscut în momentul vânzării la valoare totală. Scontul financiar se înregistrează și el în contabilitate în momentul realizării condiției legate de plată. Valorile înregistrate în contabilitate sunt

- cifra de afaceri: 100 lei
- cost financiar: 4 lei

Tratamentul conform IFRS din perspectiva furnizorului

IAS 18¹⁰ se referă la situațiile în care încasările de numerar sunt eșalonate pe o perioadă de timp suficientă pentru a face ca diferența între:

i) valoarea nominală („VN”), pe de o parte, și

ii) valoarea prezentă obținută prin capitalizarea fluxurilor viitoare la o rată de discount corespunzătoare („VP”), pe de altă parte, să atingă un nivel material pe care îl numește „venit din dobânzi”, reprezentând un venit financiar. Astfel, la momentul tranzacției se va recunoaște în contrapartidă la VN a creanței, un venit la VP (mai mică decât VN) și diferența până la VN este recunoscut ca venit din dobânzi prin aplicarea IAS 39¹¹ la care face trimitere și IAS 18¹². Valorile înregistrate în contabilitate sunt

La momentul vânzării:

- cifra de afaceri: 92 lei, iar venit financiar potențial este de 8 lei.

La momentul încasării:

- venit financiar realizat: 4 lei (8 lei potențial – 4 lei reducerea acordată).

Diferențe de tratament OMFP vs. IFRS

- diferența rezultatului operațional OMFP vs. IFRS este de 8 lei;
- diferența rezultatului financiar OMFP vs. IFRS este de 8 lei.

Scenariul 3: în ziua 60, furnizorul ajunge la o înțelegere scrisă cu clientul prin care îi oferă o reducere de 10% în loc de 2% dacă efectuează plata în intervalul 61-90 de zile. Ca urmare în ziua 89 încasează 90 lei.

Tratamentul conform OMFP 1752/2005 din perspectiva furnizorului

Se înregistrează la încasare reducerea acordată ca scont, afectând rezultatul financiar cu 10%. Valorile înregistrate în contabilitate sunt

- cifra de afaceri: 100 lei;
- cost financiar: 10 lei.

Tratamentul conform IFRS din perspectiva furnizorului

8 Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) incluzând Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și interpretările lor la 1 Ianuarie 2007, ed. a 3-a, rev., București, editura CECCAR, 2007, IAS 18 Venituri, para 10-11.

9 International GAAP 2008, Generally Accepted Accounting Practice under International Financial Reporting Standards, Volumul 2, capitolul 28.

10 Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) incluzând Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și interpretările lor la 1 Ianuarie 2007, ed. a 3-a, rev., București, editura CECCAR, 2007, IAS 18 Venituri, para 11.

11 Idem, IAS 39 Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare, para 63.

12 Idem, IAS 18 Venituri, para 11.

În acest caz, reducerea suplimentară de 8 % reprezintă un cost financiar. Valorile înregistrate în contabilitate sunt:

La momentul vânzării:

- cifra de afaceri: 92 lei și venitul financiar potențial este de 8 lei.

La momentul încasării:

- venit financiar realizat: 6 lei;
- cost financiar suplimentar: 8 lei.

Diferențe de tratament OMFP vs. IFRS

- diferența rezultatului operațional OMFP vs. IFRS este de 8 lei;
- diferența rezultatului financiar OMFP vs. IFRS este de 8 lei.

Sinteza tratamentelor contabile și a prezentării în situațiile financiare diferite în conformitate cu cele două cadre de raportare analizate, aferente tranzacțiilor descrise în scenariile prezentate mai sus (aferente Cazului 4) se regăsește în tabelul de mai jos.

Concluzii

În prezent, în Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin OMFP nu este prevăzut modelul de măsurare a venitului în baza VP. Reducerile aferente tuturor tipurilor de plăți anticipate prevăzute în contractele comerciale sunt tratate drept „sconturi financiare”.

Imaginea oferită de situațiile financiare statutare este diferită față de imaginea oferită de situațiile financiare întocmite conform IFRS în sensul în care, neexistând conceptul de VP, un cont de profit și pierdere statutar va fi prezentat în termeni reali, generând o cifră de afaceri supraevaluată cel puțin cu sumele înregistrate în „costuri cu sconturi”.

Apare astfel o anomalie în ceea ce privește modul în care se prezintă aceste sume în contabilitatea statutară

în cazul în care un furnizor, deși oferă perioade de creditare semnificative clienților săi, are în loc de venituri financiare, costuri financiare ca rezultat al acestei situații. Neadoptarea modelului de recunoaștere a veniturilor pe baza VP este unul din factorii care conduc la această neconcordanță.

Tratamentul contabil în situațiile financiare emise în conformitate cu IFRS este în sensul în care orice reducere acordată clientului este înregistrată ca o diminuare a cifrei de afaceri. Putem considera că în relația cu clientul se pot înregistra doar venituri financiare atunci când politica de preț-creditare nu suferă modificări pe timpul duratei de viață a creanței.

Soluționarea acestor neclarități în interpretarea tratamentelor contabile aplicabile ar putea fi realizată prin modificarea reglementărilor contabile și de raportare românești, care ar trebui să includă definiții clare ale conceptelor frecvent întâlnite și utilizate în practica comercială, cât și clarificări asupra tratamentului contabil adecvat. Într-un viitor nu foarte îndepărtat, România va trebui să se înscrie definitiv în tendința internațională de armonizare a reglementărilor contabile românești cu IFRS.

Bibliografie

International Financial Reporting Standards-IFRS Official pronouncements as issued at 1 January 2009, IASB

International GAAP 2008, Generally Accepted Accounting Practice under International Financial Reporting Standards, Ernst & Young LLP, John Wiley & Sons

Reglementările contabile conforme cu Directiva IV a CEE aprobate prin Ordinul Ministrului Finanțelor Publice 1752/2005

Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) incluzând Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) și interpretările lor la 1 Ianuarie 2007, ed. a 3-a, rev., București, editura CECCAR, 2007

Scenariul	OMFP		IFRS	
	Cifra de afaceri	Venit/(cost) financiar	Cifra de afaceri	Venit/(cost) financiar
S1	100	(8)	92	-
S2	100	(4)	92	4
S3	100	(10)	92	(2)

Evoluția conceptelor din contabilitatea financiară – trecut, prezent și viitor (II)

Paul DIACONU*, Nicoleta COMAN**, Cătălina GORGAN*** & Vasile GORGAN****

Abstract

The evolution of the financial accounting concepts - past, present and future (II)

In the first part of the article, published in "The Financial Audit" Review, no. 6/2009, the authors make a presentation of the results of the researches conducted which regards the specialized literature in the domain and after that they make an evaluation over the impact of the globalization over the development of the accountancy concepts, emphasizing the opinions regarding the accountancy at the historical costs and in connection with the use of the fair value.

In the last part of the article, the authors make some assessments on the globalization effects and in connection with, the authors make some appreciations regarding the role attributed to the International Federation of Accountants (IFAC) within this process.

Key words: globalization, international harmonization of the accountancy practices, institutional factors, International Federation of Accountants (IFAC)

Cuvinte cheie:

**globalizare, armonizarea internațională
a practicilor contabile, factori instituționali,
IFAC**

Introducere

În prima parte a articolului, publicat în revista *Audit Financiar* nr. 6/2009, autorii prezintă rezultatele cercetărilor întreprinse asupra literaturii de specialitate, după care evaluează impactul globalizării asupra dezvoltării de noi direcții privind contabilitatea. Apoi, se prezintă rezultatele investigațiilor legate de evoluția conceptelor în contabilitate, insistându-se asupra opiniilor privind contabilitatea în costuri istorice și în legătură cu utilitatea valorii juste.

În ultima parte a articolului se fac unele evaluări privind efectele globalizării, care relevă nevoia de armonizare internațională a practicilor contabile și, în strânsă legătură cu aceasta, se fac unele aprecieri asupra rolului IFAC în acest proces.

Reproiectarea economiei globale: mize și consecințe

Este clar că, în prezent, întreaga lume este afectată de *globalizare*. Acest fenomen este influențat atât de progresul tehnologic, cât și de structura economiei care se modifică atât de repede și de semnificativ. „Expansiunea economiei de piață și a capitalului, în principal occidental, a interconectat diferitele regiuni ale lumii într-o rețea pe care astăzi o numim *economie globală*”¹.

La nivelul acestei economii globale se manifestă din ce în ce mai mult supremația corporațiilor care iau

* Conf. univ. dr., ASE București, e-mail: pauldiaconu@yahoo.com.

** Lector univ. drd., ASE București, e-mail: xxnico77@yahoo.com.

*** Lector univ. drd., ASE București, e-mail: cenusacatalina@yahoo.com.

**** Lector univ. drd., ASE București, e-mail: vasilegorgan@yahoo.com.

1 Lapeș, R., *Istorie, prezent și perspectivă privind situațiile financiare ale întreprinderii în România*, teză de doctorat, 2007.

decizii fără a lua în calcul interesele statelor naționale deoarece controlează și coordonează la nivel global toate aspectele legate de finanțe, producție sau management. Globalizarea în sine este un proces major, permițând depășirea frontierelor de către capitaluri, companii, industrii, idei, într-un proces care are la bază necesitatea trecerii de la echilibrele naționale la cele globale².

În acest context, al deschiderii frontierelor ca urmare a nevoii de noi piețe, firmele ce au căutat să exploateze beneficiile globalizării s-au lovit de necesitatea lor de a expune situația financiară unor investitori transfrontalieri și de a face consolidări de conturi plecând de la situații financiare primare întocmite în sisteme contabile naționale, uneori diferite. Astfel, diferențele dintre aceste sisteme contabile pot cauza probleme pentru companiile multinaționale cotate pe diferite piețe. În absența unui set de standarde universal acceptate, aceste companii suportă costuri ridicate pentru producerea și convertirea informațiilor contabile în conformitate cu cerințele din alte jurisdicții. Facilitarea comunicării – canalul de bază – prin care se extinde și desfășoară procesul de globalizare trece așadar prin “ograda contabilității”, iar aceasta a fost obligată să facă pasul spre internaționalizare.

În aceste condiții, atenția s-a îndreptat către nevoia de **armonizare internațională** a practicilor contabile. Armonizarea reprezintă acordul între național, european și internațional în contabilitate, prin limitarea variațiilor dintre sistemele contabile. Acest termen este folosit în special în legătură cu punerea de acord a reglementărilor contabile din statele membre ale Uniunii Europene, prin intermediul Directivelor contabile europene. Armonizarea este un proces de creștere a compatibilității practicilor contabile prin delimitarea unui grad al variațiilor. La nivel european, în vederea armonizării contabilității, au fost adoptate în mod treptat de către statele membre ale Uniunii Europene, Directivele Europene³.

În plus, în speranța îmbunătățirii transparenței, comparabilității și calității situațiilor financiare, Comisia Europeană a aprobat standardele contabile internaționale, ce sunt aplicate pentru exercițiile financiare

începând cu 1 ianuarie 2005, obligând toate societățile cotate pe piețele europene să prezinte situațiile financiare consolidate în conformitate cu aceste standarde. O astfel de acțiune determină utilizarea paralelă în țările Uniunii Europene a două seturi de standarde contabile: atât cele internaționale, cât și cele naționale. Directivele contabile vor rămâne legislația contabilă de bază pentru societățile necotate și vor continua să reglementeze domeniile neacoperite de standardele IFRS.

Mediul economic și social, inclusiv cultura, la care se adaugă motivele juridice și fiscale vor duce la menținerea diferențelor dintre contabilitatea de la nivel național și directivele europene, directive care au fost modernizate tocmai pentru a înlătura unele contradicții cu standardele contabile internaționale.

Prin decizia luată de Uniunea Europeană, decizie ce a fost urmată de introducerea unor măsuri similare în Rusia, Australia și Noua Zeelandă, a sporit încrederea în standardele contabile internaționale, la fel cum a crescut și rolul lor de standarde pentru economia globală. Tendința de realizare a unui limbaj comun în care să fie prezentate situațiile financiare ale întreprinderilor din cât mai multe țări s-a manifestat și prin semnarea unui acord privind **convergența** între IAS/IFRS și US GAAP în 2002 între Consiliul standardelor internaționale de contabilitate - IASB și Consiliul standardelor de raportare financiară – FASB. În cadrul acestui acord, ambele semnatare „s-au angajat să depună toate eforturile pentru:

- a face ca standardele de raportare financiară deja existente să fie pe deplin compatibile cât de curând posibil și
- a-și coordona programele de lucru viitoare pentru ca odată obținută, compatibilitatea să fie menținută”⁴.

Nu toate țările parcurg însă cu aceeași viteză drumul convergenței cu referențialul contabil internațional. Standardele contabile naționale ale țărilor care merg mai lent acoperă, de regulă, mai puține probleme decât standardele contabile internaționale⁵.

2 Everett, J., *The politics of comprehensive auditing in fields of high outcome and cause uncertainty*, Critical Perspectives on Accounting, no.14: 77–104, 2003

3 Ristea, M., Olimid, L., Calu, D., *Sisteme contabile comparate*, București, Ed. CECCAR, 2006

4 www.fasb.org

5 Ding Y., Jeanjean T., Stolowy H., *Why do national GAAP differ from IAS? The role of culture*, International Journal of Accounting, 2005

C.W. Nobes prezintă următoarea serie de factori considerați de-a lungul timpului ca influențând standardele naționale ale unei țări și favorizând menținerea diferențelor față de cele internaționale: sistemul juridic (drept scris – drept cutumiar), sistemul de finanțare dominant (prin piețe bursiere-instituții financiare), fiscalitatea, inflația, moștenirea colonială, invaziile, nivelul de educație, vârsta și mărirea profesiei contabile, stadiul de dezvoltare economică, cultura, istoria, geografia, limba, teoria economică, sistemul politic, climatul social, religia și accidentele istoriei.

De-a lungul timpului cercetătorii au analizat diferențele dintre standardele contabile naționale și cele internaționale, bazându-se pe unul sau mai mulți dintre acești factori: sistemele de guvernare corporativă⁶, sistemul juridic, modul de finanțare dominant, sistemul fiscal, nivelul de inflație, sistemul politic și economic, sistemul juridic⁷, nivelul de dezvoltare economică⁸, mărirea pieței de capital⁹, cultura¹⁰. **Cultura** reprezintă unul dintre cei mai de interes factori dezbătuți în literatură.

Modelul propus de Gray se bazează pe relațiile identificate de Hofstede¹¹ între influențele externe (natura și comerțul) și influențele ecologice (economice, demografice și tehnologice) asupra valorilor societale care, la rândul lor, au consecințe instituționale (de exemplu, sistemul de drept sau dezvoltarea piețelor de capital).

Valorile societale influențează sistemele de valori împărtășite de contabili care, împreună cu structura instituțională, influențează sistemele contabile naționale¹².

Ding, Jeanjean și Stolowy analizează rolul valorilor culturale și al sistemului juridic în ceea ce privește diferențele existente între standardele contabile naționale și cele internaționale. Aceștia identifică două direcții în ceea ce privește diferențele existente: divergența (ambele tipuri de referențiale contabile

acoperă aceleași arii tematice, dar sunt prescrise tratamente contabile diferite) și absența (standardele contabile naționale nu acoperă anumite situații reglementate de IASB).

Cercetătorii au investigat relația complexă dintre factorii instituționali și diferențele dintre standardele contabile naționale și cele internaționale, concluzionând că valorile culturale explică în mai mare măsură aceste diferențe decât sistemul de drept.

Există însă și voci care pun sub semnul întrebării fenomenul globalizării. Se prefigurează astfel accentuarea fenomenului de **cosmopolitism** care, în plan economico-politic tinde, în opinia unor specialiști¹³, să ia locul fenomenului de globalizare.

Reprezentativă pentru acest curent este opinia lui D. Held,¹⁴ care ridică următoarea problemă: „**cosmopolitismul: «îmblânzirea» globalizării?**”. „**Cosmopolitismul are drept obiectiv dezvăluirea bazei legale, culturale și etice a ordinii politice, într-o lume în care comunitățile și statele politice contează, dar nu se ține seama doar de acestea în exclusivitate**” (D. Held, 2003).

În plan contabil, agrearea acestei teorii politice pare să fie suport al păstrării unor (sau revenirii la unele) elemente autohtone în contabilitatea țărilor ce nu se identifică cu cultura anglo - saxonă, fapt ce transpare din reglementările contabile internaționale.

Concluzii

Evoluția contabilității s-a sincronizat cu evoluția economiei și a societății în ansamblu, creșterea complexității mediului de afaceri a impus o perpetuă dezvoltare a acestei discipline.

Principala comandă socială pentru contabilitate a fost legată de creșterea valorii informației produse de către aceasta.

6 Nobes, C.W., *Towards a General Model of the Reasons for International Differences in Financial Reporting*, Abacus, Vol.43, No.2,1998

7 Hope O.K. (2003), Jaggi și Low (2000), Stulz și Williamson (2003), Williams (2004)

8 Adikari și Tondkar (1992), Ahmed (1995), Douppnik și Salter (1995), Williams (2004)

9 Ahmed (1995), Douppnik și Salter (1995), Williams (2004)

10 Douppnik și Salter (1995), Gray (1988), Jaggi (1975), Perera (1989), Salter și Niswandwe (1995), Zarzeski (1996)

11 Hofstede (1980)

12 Douppnik, T. S., Tsakumis, G. T., *Critical Review Of Tests Of Gray's Theory Of Cultural Relevance And Suggestions For Future Research*, Journal of Accounting Literature, 2004

13 Held (2003), Dobson (2005), Roudometof (2005), Yegenoglu (2006)

14 Calu, D., *Istorie și dezvoltare privind contabilitatea din România*, București, Ed. Economică, 2005

De aceea, pentru contabilitate a existat o permanentă presiune pentru creșterea relevanței, fiabilității, inteligibilității și comparabilității informației produse de către aceasta.

Astfel, relevanța a fost realizată prin creșterea valorii prospective a informației contabile și a sporirii ei în procesul decizional, fiabilitatea s-a realizat prin creșterea fidelității cu realitatea economică, prin dezvoltarea procedurilor și sistemului de colectare, prelucrare și prezentare a informației, inteligibilitatea și comparabilitatea s-a asigurat și prin procesul de armonizare și convergență contabilă, permițând accesul mai facil la informații financiare dedicate ale diverselor categorii de utilizatori, indiferent de locul sau regiunea de apartenență.

Atât timp cât fenomenul globalizării economice va fi o realitate, tendința în contabilitate o va reprezenta implementarea standardelor internaționale de raportare financiară (IFRS), dublată de reconcilierea, prin intermediul convergenței contabile, între opinia exprimată în standardele de raportare financiară americane emise de FASB și IFRS-uri.

Cu toate acestea, marca IFRS nu va elimina interpretările locale, nici presiunile economice sau politice pe plan local.

Având în vedere decizia Uniunii Europene în legătură cu adoptarea referențialului contabil internațional trebuie luate în calcul și urmările unei astfel de opțiuni.

O astfel de adoptare aduce schimbări fundamentale în aria de reflecție a profesioniștilor contabili europeni. Bulversarea este cu atât mai mare cu cât unele țări europene (majoritatea) au fost și mai sunt încă purtătoare ale unui model contabil îndepărtat de filosofia anglo-saxonă, model după care se inspiră și lucrările IASB¹⁵.

Acest fapt ar putea conduce la păstrarea unor elemente autohtone în contabilitatea țărilor care nu se identifică cu cultura anglo-saxonă.

Adoptarea IFRS pentru conturile de grup ale societăților cotate pe o piață din Uniunea Europeană pune problema compatibilității dintre sistemul de drept al țărilor de pe Continent și dreptul cutumiar care stă la baza IFRS.

Piețele financiare europene sunt foarte diferite în ceea ce privește dezvoltarea, iar stimulii managerilor și autorităților de impunere și control al respectării standardelor (auditorii, tribunalele etc.) se formează pe plan local.

Simpla implementare a standardelor contabile internaționale nu reprezintă automat ameliorarea sistemului contabil național, dacă nu au loc în același timp schimbări profunde în politicile de dezvoltare economică, în mecanismele de guvernare corporativă și în funcționarea pieței financiare¹⁶.

Bibliografie

- Calu, D., *Istorie și dezvoltare privind contabilitatea din România*, București, Ed. Economică, 2005
- Ding Y., Hope O.K., Jeanjean T., Stolowy H., "Differences Between Domestic Accounting Standards and IAS: Measurement, Determinants and Implications", *Journal of Accounting and Public Policy*, no. 26, 2007
- Doupnik, T. S., Tsakumis, G. T., "Critical Review of Tests of Gray's Theory of Cultural Relevance and Suggestions for Future Research", *Journal of Accounting Literature*, 2004
- Everett, J., "The politics of comprehensive auditing in fields of high outcome and cause uncertainty", *Critical Perspectives on Accounting*, no.14: 77-104, 2003
- Feleagă, N., Feleagă, L., "Modele și reguli de evaluare în contabilitatea internațională", *Economie teoretică și aplicată*, nr.4, 2006
- Nobes, C.W., "Towards a General Model of the Reasons for International Differences in Financial Reporting", *Abacus*, Vol.43, No.2, 1998
- Ristea, M., Olimid, L., Calu, D., *Sisteme contabile comparate*, București, Ed. CECCAR, 2006
- Laptes, R., *Istorie, prezent și perspectivă privind situațiile financiare ale întreprinderii în România*, teză de doctorat, 2007
- www.fasb.org

15 Feleagă, N., Feleagă, L., *Modele și reguli de evaluare în contabilitatea internațională*, *Economie teoretică și aplicată*, nr.4(2006)

16 Ding Y., Hope O.K., Jeanjean T., Stolowy H., *Differences between domestic accounting standards and IAS: Measurement, determinants and implications*, *Journal of Accounting and Public Policy*, no. 26, 2007

Riscul de audit în cazul situațiilor financiare „cosmetizate”

Lisa WEAVER*

Abstract

Audit Risk When Dealing With the Process of Massaging the Figures

In this article, there are going to be presented a series of aspects related to the activity of the professional auditors when it involves earnings management.

A survey of audit committee members attending the 4th Annual Audit Committee Issues Conference, published by KPMG in 2008(1), identified the increased risk of earnings management as a top concern in the day to day activity of the professional auditors.

Earnings management occurs when companies deliberately manipulate their revenues and/ or expenses in order to inflate (or deflate) figures relating to profits and earnings per share. In other words, it is when companies use 'creative accounting' to construct reported figures that show the position and performance that management want to show.

In cases where financial statements appear to have been misstated due to earnings management or fraudulent financial reporting, the auditor should carefully consider the implications for the audit report.

Auditors therefore need to conduct risk assessment and audit procedures carefully, in order to fully identify indicators of manipulation, and to gather sufficient evidence to decide whether any manipulation is the result of bending or breaking financial reporting rules, for which the ultimate consequence may be a qualified audit opinion.

Key words: Earnings management, Audit committee, Fraudulent financial reporting, Incentive, Audit report

Cuvinte cheie:

managementul profitului, comitetul de audit, raportare financiară frauduloasă, stimulenț, raport de audit

Introducere

În articol sunt prezentate o serie de aspecte legate de activitatea auditorilor profesioniști atunci când aceasta implică managementul profitului. Cercetarea care a stat la baza articolului a fost un sondaj care i-a avut ca respondenți pe membrii *Comitetului de Audit* care au participat la cea de a 4 – a *Conferință anuală a problemelor ridicate de către comitetul de audit*, publicat de KPMG în 2008¹, la care riscul crescut al managementului profitului a fost relevat ca fiind o preocupare centrală, de mare actualitate.

Mai exact, auditorii trebuie să fie cât se poate de atenți atunci când există un risc sporit de apariție a fenomenului de management al profitului sau de raportare financiară frauduloasă în declarațiile financiare ale acelor companii afectate de criza economică globală.

Ce este managementul profitului?

Managementul profitului apare în momentul în care companiile, în mod intenționat, manipulează cuantumul veniturilor și/sau al cheltuielilor cu scopul de a mări (sau micșora) cifrele legate de profit și câștig per acțiune. Cu alte cuvinte, managementul profitului apare în momentul în care companiile utilizează „contabilitatea creativă” pentru a construi cifre raportate care indică poziția și performanța pe care managementul companiei dorește să o facă publică. Din păcate, managementul profiturilor nu este un fenomen rar. Cei care pregătesc informațiile

* Examiner ACCA, e-mail: info@ro.accaglobal.com.

¹ *Recession – Related Risks, a Top Concern for Audit committee*, KPMG Audit Committee Institute Survey, 2008.

financiare (directorul financiar sau controlorul financiar, de exemplu) sunt deseori presați de către alți membri din echipa de management a companiei să prezinte un anumit nivel de profitabilitate.

Această situație este valabilă și în actualul climat economic, când venitul unei companii poate fi redus în mod semnificativ din cauza factorilor de piață sau dacă profitul este redus de către cheltuieli semnificative care rezultă din prejudicierea activelor sau din alte pierderi semnificative.

Atunci când se aplică „managementul profitului” nu înseamnă că nu a fost urmat întocmai cadrul de raportare financiară aplicabil. Managementul profitului este deseori descris ca fiind o modalitate de „ocolire a regulilor”. Este posibil ca manipularea cifrelor publicate să fie rezultatul alegerii unei politici contabile care este permisă din punctul de vedere al cadrului de raportare financiară, dar care nu reflectă realitatea economică.

De exemplu, modificarea perioadei de viabilitate a activelor non-curente este permisă conform standardelor de raportare financiară, dar dacă această acțiune este întreprinsă doar cu scopul de a manipula taxa de amortizare (și prin urmare profitul) abia atunci devine un exemplu de management al profitului.

Problema pentru auditorul profesionist constă în faptul că standardele de raportare financiară permit un grad de flexibilitate în aplicare și toate declarațiile financiare vor include balanțe și declarații care fac subiectul raționamentului și prezumțiilor.

Acest fapt înseamnă că uneori este dificil de decis dacă un mod de abordare contabil este conform cu principiile contabile acceptate sau dacă încalcă regulile – și, în această situație, devine raportare financiară frauduloasă.

Când devine managementul profitului fraudă?

Raportarea financiară frauduloasă se realizează atunci când o informație falsă este introdusă intenționat în situația financiară. Aceasta poate include falsificarea deliberată a înregistrărilor contabile de bază, încălcând în mod intenționat un standard contabil sau omițând cu buna știință tranzacții sau informații solicitate din situațiile financiare.

De exemplu, neinformarea deliberată cu privire la posibile pasive sau la probleme semnificative care se mențin în notele la situațiile financiare semnifică faptul că declarațiile solicitate (în baza IAS 37 și respectiv IAS 1) nu au fost făcute în mod intenționat. În conformitate cu ISA 240 (revizuit), *Responsabilitățile auditorului referitoare la fraudă într-un audit al situațiilor financiare*, acesta este un exemplu de raportare financiară frauduloasă.

ISA 240 (revizuit) menționează că „stimularea sau presiunea de a comite raportare financiară frauduloasă poate exista atunci când conducerea unei entități este sub presiunea unor surse din afara companiei de a atinge un profit sau un rezultat financiar prognozat (și poate nerealist) - în special de când

consecințele asupra managementului entității care nu a reușit să își atingă scopurile financiare pot fi semnificative”.

Prin urmare, se poate concluziona că în momente financiare dificile, cum ar fi criza financiară actuală, conducerea companiei se poate simți presată de a nu declara aspecte care ar putea diminua performanța companiei din timpul anului sau de a utiliza politici contabile care ar duce la generarea intenționată de rezultate anuale eronate.

Managementul profitului și raportarea financiară frauduloasă au fost analizate pe larg de către Namasiku Liandu².

Care sunt implicațiile în ceea ce privește auditorul profesionist?

ISA 240 (revizuit) accentuează importanța abordării auditului cu un grad de scepticism profesional, o atitudine care ar trebui sporită dacă există suspiciunea de raportare financiară frauduloasă.

Discuții între membrii echipei de audit

În conformitate cu ISA 315 (revizuit) *Identificarea și evaluarea riscurilor unor denaturări semnificative prin înțelegerea entității și a mediului în care își desfășoară activitatea*, ISA 240 (revizuit) reiterează faptul că echipa de audit ar trebui să ia în calcul acei factori care indică dacă declarațiile financiare pot fi susceptibile erorii din cauza fraudei.

2 Namasiku L., *Earnings Management*, Revista „Student Accountant”, editată de ACCA, aprilie 2004.

Evaluarea politicilor contabile

Atunci când se evaluează riscul de raportare financiară frauduloasă trebuie să se acorde o atenție deosebită procesului de selectare și aplicare a politicilor contabile. O atenție deosebită trebuie acordată și acelor politici care sunt relaționate tranzacțiilor complexe și problemelor subiective.

Toate politicile contabile și prezumțiile ar trebui revizuite cu atenție pentru a identifica eventualele neclarități. Circumstanțele care pot duce la neclarități pot reprezenta un risc de producere a unei informații false din cauza raportării financiare frauduloase.

Gradul de completitudine a informărilor

În timpul perioadelor economice dificile, managementul companiei poate încerca să ascundă informații care ar putea să ridice semne de întrebare referitoare la performanța entității.

Auditorul profesionist trebuie să analizeze dacă au fost revelate toate informațiile în situațiile financiare în conformitate cu standardele contabile.

Raportul de audit

În cazurile în care situațiile financiare par a fi prezentate incorect din cauza managementului profitului sau a raportării financiare frauduloase, auditorul profesionist trebuie să analizeze cu atenție implicațiile pentru raportul de audit.

Auditorul profesionist se va confrunta cu o problemă atunci când va trebui să decidă dacă managementul profitului respectă principiile contabile acceptate (și astfel, în consecință, situațiile financiare

sunt prezentate corect) sau dacă acesta este atât de agresiv încât încalcă principiile contabile acceptate și este, în consecință, fraudulos.

O încălcare a principiilor de raportare financiară rezultată în urma proastei aplicări a standardelor contabile va duce la neconformitate și astfel o potențială calificare a opiniei de audit.

Raportarea către cei însărcinați cu guvernarea

Situațiile în care se descoperă raportare financiară frauduloasă ar trebui raportate periodic celor însărcinați cu guvernarea.

Procedurile de audit relevante care sunt necesare pentru completarea auditului ar trebui, de asemenea, discutate cu persoanele însărcinate cu guvernarea.

Alte responsabilități privind raportarea

ISA 240 (revizuit) indică faptul că în cazul în care apare fraudă auditorul profesionist trebuie să analizeze și alte responsabilități de raportare, cum ar fi comunicările cu autoritățile de reglementare și implementare.

În multe jurisdicții, ar fi, de asemenea, indicat să se comunice și cu

acționarii, de exemplu în timpul adunării generale a membrilor.

Concluzie

Circumstanțele economice globale actuale fac ca auditorii profesioniști să se confrunte cu un risc crescut al auditului.

Cei care pregătesc situațiile financiare au motiv să facă în așa fel încât situațiile financiare publicate să apară cât se poate de bune și acest lucru se poate realiza prin utilizarea managementului profitului sau prin raportare financiară frauduloasă.

Prin urmare, auditorii profesioniști trebuie să evalueze riscul și să auditeze procedurile cu atenție pentru a putea identifica pe deplin indicatorii manipularii și pentru a aduna suficiente dovezi cu scopul de a decide dacă manipularea este rezultatul ocolirii sau încălcării regulilor de raportare financiară, pentru care ultima consecință poate fi o opinie calificată de audit.

Este posibil ca auditorii profesioniști și acționarii să trebuiască să abordeze toate situațiile financiare ale companiilor cu un grad crescut de scepticism, având în vedere climatul actual.

Bibliografie

Recession – Related Risks, a Top Concern for Audit committee, KPMG Audit Committee Institute Survey, 2008

Namasiku L., *Earnings Management*, Revista „Student Accountant”, aprilie 2004

http://www.accaglobal.com/students/publications/student_accountant/archive/2004/45/1130206

<http://www.iasb.org/Home.htm>

http://en.wikipedia.org/wiki/Creative_accounting

Secvențe din activitatea Camerei Auditorilor Financiari din România, reflectate în paginile revistei

De la precedenta Conferință anuală a CAFR, care s-a desfășurat la 12 aprilie 2008, la București, în viața acestui organism profesional au avut loc multe evenimente importante, care au reflectat activitatea intensă desfășurată pe plan intern și internațional în sprijinul membrilor săi și în interesul public. Cu deosebire se detașează, ca însemnătate, recunoașterea internațională a organismului profesional, respectiv primirea CAFR ca membru cu drepturi depline al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC), precum și apariția Ordonanței de Urgență nr.90/2008, care consacră fără echivoc legitimitatea și responsabilitățile Camerei în organizarea auditului statutar în România.

*În rândurile care urmează am reprodus - pe scurt - câteva momente cuprinse în agenda Camerei în perioada de aproximativ un an care s-a scurs de la Conferința anuală precedentă, așa cum au fost ele reflectate în paginile revistei **Audit Financiar**.*

Martie 2008

❖ **Oaspeți străini, la sediința Biroului Permanent al CAFR**

Ca urmare a solicitării Ministerului Economiei și Finanțelor de a avea loc o nouă evaluare a gradului de respectare a Standardelor și Codurilor în vederea actualizării Raportului ROSC publicat în mai 2003, în perioada 10-12 martie a avut loc vizita unei misiuni a Băncii Mondiale formate din **Pascal Frerejaque** și **David Nagy**.

Scopul acestei vizite a fost de a întâlni reprezentanți ai principalelor părți interesate pentru a explica rolul acestei evaluări, programul de lucru și pentru prezentarea

chestionarului aferent. Cu această ocazie, **Pascal Frerejaque** și **David Nagy** au fost invitați să participe la ședința Biroului Permanent al Consiliului CAFR din 11 martie 2008. O nouă întâlnire a conducerii CAFR cu oaspeții a avut loc în după amiaza aceleiași zile în cadrul ședinței Consiliului Contabilității și Raportărilor Financiare, la care a participat și președintele CAFR, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**.

❖ **CAFR a participat la ceremonia de absolvire a studenților ACCA**

În perioada 12-14 martie 2008 s-a aflat la București **Allan Blewitt**, directorul executiv al Asociației Contabililor Autorizați din Marea Britanie. Cu această ocazie **Allan**

Blewitt a vizitat și sediul Camerei Auditorilor Financiari din România, unde a avut o întâlnire cu prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele Camerei, și cu conf.univ.dr. **Laurențiu Dobroțeanu**, director executiv adjunct.

În discuțiile care au avut loc cu acest prilej s-a subliniat buna colaborare care există între CAFR și ACCA, organizații între care există un acord de colaborare încheiat din 2003. În baza acestui acord, absolvenții ACCA au acces mult mai ușor la calitatea de auditor financiar, membru al Camerei. Recent, între CAFR și ACCA a avut loc un schimb de corespondență care a condus la încheierea unui memorandum de înțelegere în domeniul pregătirii profesionale continue pentru membrii comuni.

Profitând de vizita lui Allan Blewitt, Biroul ACCA România, Bulgaria și Moldova a organizat la Athenée Palace Hilton, Sala Regina Maria, o ceremonie de absolvire pentru cei 27 de absolvenți ai cursurilor profesionale ACCA din promoția decembrie 2007. La eveniment, din partea CAFR, a participat dr. **Marius Burdușel**, director executiv.

❖ Seminar profesional la Iași: „Abordări ale auditului financiar”

La 29 martie, la Iași, s-a desfășurat seminarul cu tema „Abordări ale auditului financiar în anul 2008”, din ciclul organizat de Camera Auditorilor Financieri din România.

La eveniment au fost invitați auditori financiari din județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui, reprezentând regiunea de dezvoltare Nord-Est.

Au fost prezentate următoarele comunicări:

- **Carmen Mataragiu:** „Părțile afiliate - abordare și «tratament»”;
- **Ali Eden:** „Managementul riscului și auditul intern”;
- **Emil Culda:** „Serviciile profesionale și responsabilitățile auditorului financiar”;
- **Scarlat Orzescu:** „Poziția auditorului financiar în raport cu posibilitatea apariției unor tranzacții suspecte”.

❖ Participare la Conferința ACCA: „Atrageți, formați și rețineți cei mai buni profesioniști și lideri din domeniul financiar-contabil!”

ACCA (Association of Chartered Certified Accountants), cea mai

mare asociație profesională contabilă internațională, a organizat în ziua de 27 martie, la București o conferință care s-a axat pe tema atragerii, dezvoltării și reținerii celor mai buni profesioniști și lideri din domeniul financiar-contabil.

Prezent la Conferință, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, s-a referit în intervenția sa la preocupările organismului profesional pe care îl conduce pentru buna pregătire a auditorilor stagieri, în condițiile de exigență cerute profesioniștilor de Standardele Internaționale de Audit și de Codul de etică al IFAC.

În context, a subliniat buna colaborare cu ACCA atât în formarea auditorilor, cât și în procesul de pregătire continuă.

Aprilie 2008

❖ Conferința internațională „Auditorul transfrontalier: profesionalism și independență” și Conferința anuală a CAFR

Pe parcursul a două zile, 11-12 aprilie 2008, la Palatul Patriarhiei din București au avut loc două manifestări importante în viața Camerei Auditorilor Financieri din România: în prima zi, Conferința internațională cu tema „Auditorul transfrontalier: profesionalism și independență”, iar în ziua următoare Conferința anuală a Camerei Auditorilor Financieri din România.

❖ Acord de cooperare cu Academia de Studii Economice București

Potrivit acordurilor de cooperare încheiate între Camera Auditorilor Financieri din România și Aca-

demia de Studii Economice București, absolvenții unor programe de master vor primi o diplomă care le va asigura accesul direct, fără examen, la stagiul de auditor financiar, în conformitate cu prevederile legale ale Camerei Auditorilor Financieri din România. Programele de master vizate sunt următoarele:

- *Audit Financiar și Consiliere* – începând cu promoția 2007;
- *Contabilitate, Control, Audit* – începând cu promoția 2007,
- *Contabilitatea afacerilor* – începând cu promoția 2007;
- *Concepte și practici de audit la nivel național și internațional* – începând cu promoția 2007.

❖ Participarea la Conferința anuală a Camerei Consultanților Fiscali

La 19 aprilie 2008 a avut loc Conferința anuală a Camerei Consultanților Fiscali, în cadrul căreia s-au discutat și aprobat documentele și rapoartele aferente activității din anul 2007 și programele de lucru pentru perioada care urmează.

La acest eveniment a fost invitat prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele Camerei Auditorilor Financieri din România, care, în cuvântul său, a transmis salutări și urări de succes participanților, membrilor Camerei Consultanților Fiscali și a reiterat interesul Camerei Auditorilor Financieri din România de a acționa împreună, în spirit de colaborare, așa cum este prevăzut în Protocolul încheiat între cele două organizații profesionale. În mod deosebit, președintele CAFR a subliniat importanța eforturilor pe care cele două Camere le întreprind pentru afir-

marea membrilor lor, pentru pregătirea profesională și ridicarea calității prestațiilor în conformitate cu exigențele directivelor europene, ale standardelor internaționale în materie și ale Codului de Etică și, în acest context, au fost reiterate preocupările pentru afirmarea profesioniștilor pe plan internațional.

Totodată, președintele CAFR, **Ion Mihăilescu** și-a exprimat regretul pentru faptul că sunt persoane care în continuare nu înțeleg sau care nu vor să accepte tendințele moderne de diversificare și specializare în cadrul profesiei contabile, fie minimizând rolul și importanța celor două Camere, fie având o atitudine obstructionistă față de o serie de inițiative și acțiuni menite să dezvolte profesia, să o afirme pe plan intern și internațional.

❖ Test pentru acces la stagiu

La 19 aprilie, CAFR a organizat testul de verificare a cunoștințelor în domeniul financiar-contabil, pentru accesul la stagiu.

❖ Comunicat privind anunțurile înșelătoare de prestare a serviciilor de audit financiar

Consiliul CAFR a informat că au apărut o serie de anunțuri în presă, pe internet etc. prin care se oferă servicii de audit financiar de către persoane care nu au nici dreptul legal și nici competența de a presta astfel de servicii.

Angajarea unor astfel de persoane/firme trebuie evitată, serviciile fiind prestate prin uzurparea calității de auditor financiar.

Mai 2008

❖ Participare la Conferința Europeană de Transfer al Bunelor Practici

Fundația EUROLINK – CASA EUROPEI, a organizat, în parteneriat cu DBB AKADEMIE din Germania (instituția de training a sindicatelor germane) și Fundația Casa Radio România, Conferința Europeană de Transfer al Bunelor Practici: „*Dezvoltarea unei culturi a cooperării și parteneriatului pentru o utilizare corectă și transparentă a fondurilor Uniunii Europene în România*”. Lucrările Conferinței au fost conduse de **Drago Kos** (Grupul de State contra Corupției din Consiliul Europei).

La această manifestare, care a avut loc la 22 mai 2008, Camera Auditorilor Financieri din România a fost reprezentată de vicepreședinții **Emil Culda** și **Horia Neamțu**.

Iunie 2008

❖ Participare la Conferința internațională a Camerei Auditorilor din Republica Cehă

Camera Auditorilor din Republica Cehă, care a aniversat 15 ani de existență, a organizat în perioada 12-13 iunie 2008, la Praga, Conferința internațională cu tema „*Noi provocări pentru profesia de audit*”.

Prezent la eveniment, prof.univ.dr. **Horia Neamțu**, vicepreședinte al Camerei Auditorilor Financieri din România, a transmis participanților un mesaj din partea auditorilor financieri din România, în care se adresează în numele Consiliului

Camerei Auditorilor Financieri din România, al președintelui acesteia, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, un salut călduros tuturor participanților.

❖ Întâlniri pe teme de educație și pregătire profesională continuă

La 16 iunie 2008 a avut loc la București o întâlnire între membri din conducerea Camerei Auditorilor Financieri din România și **Ronnie Smith**, director proiecte speciale la ATC Internațional, companie furnizoare de pregătire profesională, care organizează cursuri de pregătire și pentru ACCA. Întâlnirea a avut ca scop identificarea unor posibilități de colaborare în domeniul formării de formatori – cum ar fi organizarea unor cursuri și redactarea de materiale de studiu. De asemenea, directorul ATC Internațional a oferit sprijin CAFR pentru o posibilă revizuire a schemei de pregătire a Camerei, în vederea identificării modurilor în care poate fi direcționată aceasta, astfel încât să fie mai eficientă și să răspundă nevoilor mediului economic actual din România. În context, prof.univ.dr. **Ali Eden**, vicepreședinte al CAFR, a subliniat nevoia urgentă de asistență în domeniul formării de formatori, astfel încât aceștia să dispună de abilitățile și tehnicile de a transmite mai departe, inclusiv la nivel teritorial, cunoștințele obținute.

❖ Lansarea oficială în România a calificării ACA

În după-amiaza zilei de 16 iunie 2008, o delegație a Camerei Auditorilor Financieri din România a participat la lansarea oficială în

România a calificării ACA (contabil autorizat asociat), furnizată de Institutul Contabililor Autorizați din Anglia și Wales (ICAEW).

❖ **Reprezentantul ICAEW în vizită la CAFR**

Președintele adjunct al ICAEW, **Martin Hagen**, a participat în ziua de 17 iunie 2008 la o întâlnire desfășurată la sediul CAFR, la care a luat parte și președintele CAFR, prof.univ.dr **Ion Mihăilescu**. În cadrul acestei întâlniri au avut loc discuții cu privire la istoricul CAFR, la structura sa administrativă, la sistemul de educație și dezvoltare profesională continuă, la acțiunile curente și obiectivele CAFR, precum și la mediul economic din România, un subiect de actualitate reprezentându-l implementarea, în legislația românească, a Directivei 43/2006 și înființarea unui organism de supraveghere publică.

Cu această ocazie s-au pus bazele semnării unui acord de cooperare între CAFR și ICAEW, pentru a transpune în practică intențiile de colaborare manifestate de ambele părți. Președintele CAFR, **Ion Mihăilescu**, și-a exprimat aprecierea față de profesia anglo-saxonă, pe principiile căreia a fost înființată Camera Auditorilor Financiari din România, principii ale căror linii directoare sunt: seriozitate, rigoare, profesionalism. Potrivit domniei sale, CAFR se dorește a fi un satelit al pregătirii profesionale de excepție oferită de ICAEW în România.

❖ **Eforturile CAFR, recunoscute internațional**

IFAC a publicat în revista proprie, „*IFAC News*” lista instituțiilor care

au transmis planurile de acțiune care fac parte din Programul IFAC de Conformitate al Organizațiilor Membre. Alături de alte trei organisme profesionale, Camera Auditorilor Financiari din România este enumerată ca fiind printre primele care au transmis proiectul Planului de Acțiune în vederea conformării cu cerințele impuse pentru aderența ca membru IFAC cu drepturi depline.

❖ **Participare la Conferința Internațională AMIS 2008**

În perioada 19-20 iunie 2008, la București, în organizarea Facultății de Contabilitate și Informatică de Gestiune din cadrul Academiei de Studii Economice s-a desfășurat cea de a treia ediție a Conferinței internaționale cu tema „*Cunoaștere, informare și comunicare*”.

Președintele Camerei Auditorilor Financiari din România, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, a mulțumit pentru invitația de a participa la acest seminar și în general pentru colaborarea cu Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune și a transmis Mesajul Camerei Auditorilor Financiari din România către Conferința Internațională *AMIS 2008*.

❖ **Guvernul a adoptat Ordonanța de Urgență privind auditul statutar**

Guvernul a adoptat Ordonanța de Urgență nr. 90/24 iunie 2008 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, România conformându-se astfel Directivei 2006/43/CE. (M.O. nr. 481/30 iunie 2008).

În legătură cu adoptarea acestui important act normativ, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, a precizat: „*Acum, după ce Ordonanța Guvernului a intrat în vigoare, se poate spune că dispunem de un cadru legislativ modern, coerent, conform reglementărilor europene. Unul din motivele pentru care afirm acest lucru este că, prin normele pe care această Ordonanță le instituie, se clarifică, se despart apele în privința oricăror interpretări cu privire la autoritatea și răspunderile CAFR, unicul organism profesional investit de lege pentru „gestionarea” activității de audit financiar.*”

Aceasta înseamnă o mare responsabilitate pentru Camera Auditorilor Financiari din România, pentru Consiliul și Executivul său de a asigura toate condițiile pentru aplicarea întocmai a noilor reglementări legale, pentru adaptarea la termenul stabilit a tuturor normelor și a altor reglementări interne, dar și pentru instruirea, în cadrul programelor de pregătire profesională, a auditorilor membri ai Camerei și a auditorilor stagiați în legătură cu prevederile noii Ordonanțe de Guvern și cu reglementările interne adaptate acesteia.”

❖ **Înscriere în anul I de stagiu**

Pe site-ul www.cafr.ro și în revista *Audit Financiar* sunt publicate categoriile de persoane care se pot înscrie, precum și documentele necesare.

❖ **Cursuri suplimentare de pregătire profesională**

În baza Hotărârii nr. 82/19.04.2007, Camera Auditorilor Financiari din România a organizat în perioada 27-29 iunie 2008 cursuri suplimentare de pregătire profesională.

Cursurile s-au adresat membrilor CAFR, auditori financiari care, în urma inspecțiilor privind controlul calității activității de audit financiar și a serviciilor conexe în perioada 01.08.2007-15.05.2008, au obținut calificativele D, C sau B, precum și auditorilor financiari care au absentat la sesiunea din luna septembrie 2007.

❖ Comunicat în legătură cu Hotărârea adoptată de Consiliul Superior al CECCAR nr. 8/115 din 29 iunie 2008

În legătură cu Hotărârea adoptată de Consiliul Superior al CECCAR nr. 8/115 din 29 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531/15.07.2008, art.1. alin. a), Camera Auditorilor Financiari din România precizează următoarele:

Conform reglementărilor legale în vigoare, persoanele fizice, pentru a obține calitatea de auditori financiari și de membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România, trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

- Să fie licențiate ale unei facultăți cu profil economic și să aibă vechime în activitatea financiar-contabilă de minimum 4 ani sau să aibă calitatea de expert contabil, respectiv de contabil autorizat cu studii superioare economice;
- Să promoveze testul de verificare a cunoștințelor în domeniul financiar-contabil, pentru accesul la stagiu;
- Să efectueze un stagiu practic de trei ani în activitatea de audit financiar;

- Să satisfacă pe parcursul stagiului cerințele Codului privind conduita etică și profesională în domeniul auditului financiar;
- Să promoveze examenul de aptitudini profesionale, organizat la sfârșitul perioadei de stagiu.

Aceste condiții privind accesul la profesia de auditor statutar sunt prevăzute în Directiva 43/2006 a Comisiei Europene privind supravegherea activității de audit și sunt preluate în legislația românească, respectiv în Ordonanța de urgență nr. 75/1999 a Guvernului României privind activitatea de audit financiar, republicată și OUG nr. 90/2008 - privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate.

Iulie 2008

❖ Participare la cursul organizat de ICAS la Edinburgh – Scoția

În perioada 21-25 iulie 2008, o delegație a Camerei Auditorilor Financiari din România, constituită din **Carmen Mataragiu**, membru al Consiliului CAFR, **Cristina Dobre**, Departamentul de Servicii pentru Membri, **Miruna Bălan**, Departamentul de Învățământ și Admitere, **Adriana Coșa**, Biroul de Relații Publice, Interne și Internaționale și **Silviu Agache**, Departamentul de Monitorizare și Competență Profesională, a participat la cursul organizat la Edinburg, în Scoția, de către Institutul Contabililor Autorizați din Scoția.

Delegația CAFR a fost onorată de prezența directorului executiv al ICAS, **Anton Colella**, care a prezentat abordarea sa privind consolidarea relațiilor cu membrii și

privind stabilirea de standarde profesionale înalte - o garanție pentru calitatea activității desfășurate de o organizație profesională. **Anton Colella** s-a arătat interesat de continuarea bunelor relații de cooperare cu CAFR, un organism pe care institutul din Scoția îl sprijină încă de la înființarea sa și a cărei dezvoltare și progrese le susține în fața forurilor internaționale.

Septembrie 2008

❖ Cooperare între Institutul Contabililor Autorizați din Anglia și Țara Galilor și Camera Auditorilor Financiari din România

Stabilirea de relații profesionale cu organizații internaționale de profil din domeniul financiar-contabil a constituit întotdeauna o prioritate pentru Camera Auditorilor Financiari din România. La 2 septembrie 2008, continuând seria discuțiilor dintre CAFR și Institutul Contabililor Autorizați din Anglia și Wels (ICAEW), **Martin Manuzi**, director al Biroului european al ICAEW, a efectuat o vizită la sediul CAFR, la această întâlnire participând președintele CAFR, **Ion Mihăilescu** și directorul executiv, **Marius Burdușel**.

Cu ocazia acestei întâlniri s-au continuat discuțiile privind semnarea unui acord de cooperare între ICAEW și CAFR.

Octombrie 2008

❖ Participare la manifestările organizate de FIDEF

Ca membru cu drepturi depline al FIDEF, Camera Auditorilor Financiari din România a fost invi-

tată să ia parte la evenimentele organizate la Bruxelles, la 1 octombrie 2008. CAFR a fost reprezentată de prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, și de **Adriana Coșa**, expert relații internaționale. Delegația FIDEF a participat la un atelier organizat la sediul Federației Experților Contabili Europeni (FEE), în cadrul căruia au luat cuvântul **Jacques Potdevin**, președintele FEE, **Henri Olivier**, secretar general FEE, **Olivier Boutellis-Taft**, director executiv al FEE, **Andre Killesse**, vicepreședinte FEE și **Jean-Pierre Audy**, deputat francez în Parlamentul Uniunii Europene. Temele abordate au vizat activitatea și domeniile de interes ale FEE, principalele provocări cu care se confruntă profesia la nivel european și recunoașterea calificărilor profesionale.

Președintele CAFR a purtat discuții cu reprezentanți ai institutului profesional din Serbia, cu **Alain Burlaud**, director INTEC și membru al Consiliului Științific al revistei *Audit Financiar*, cu **Michele Cartier le Guerinel**, delegat general FIDEF și cu alți membri ai FIDEF.

De asemenea, președintele **Ion Mihăilescu** a avut o convorbire cu **Szymon Radyiszewicz**, director tehnic în Departamentul de dezvoltare a relațiilor cu organisme membre ale IFAC. Președintele CAFR i-a mulțumit reprezentantului IFAC pentru sprijinul acordat în cadrul Programului de Conformitate și în cursul procesului de candidatură al CAFR pentru a deveni membru cu drepturi depline al IFAC.

Delegația CAFR a discutat și cu **Dimităr Jeliakov**, președintele SEEPAD (Parteneriatul Sud-Est European pentru dezvoltarea contabilității), care și-a exprimat speranța că în perioada care urmează CAFR se va alătura SEEPAD.

❖ Cel de-al 63-lea Congres al Ordinului Experților Contabili din Franța

Tema celui de-al 63-lea Congres OEC – organizat în perioada 2-4 octombrie 2008 la Paris – a fost „*Să vorbim despre întreprinderi. Creștere, inovație și dezvoltare durabilă*”. Lucrările Congresului au reunit reprezentanți ai organismelor profesionale franceze, printre care **Jean-Pierre Alix**, președintele Consiliului Superior al ORC, **Vincent Baillot**, președinte al Comisiei Naționale a Auditorilor din Franța, CNCC, ai instituțiilor statutului, ai mediului academic și de afaceri din Franța, alături de membri ai profesiei franceze și de numeroși invitați internaționali.

Din partea CAFR au participat prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, și **Adriana Coșa**, expert relații internaționale.

În cadrul prezentării sale, **Szymon Radyiszewicz**, director tehnic IFAC, s-a referit la beneficiile Programului de Conformitate pentru membrii IFAC și a dat exemplul Camerei Auditorilor Financieri din România, care – prin participarea la părțile 1 și 2 ale acestui program – a reușit să detecteze domeniile care au nevoie de îmbunătățiri, iar IFAC și-a dezvoltat practicile și activitățile.

Consiliul Administrativ IFAC a avizat favorabil candidatura CAFR de a deveni membru cu drepturi depline al IFAC, eveniment care va fi votat în cadrul Consiliului anual al IFAC de la Roma, din 11-13 noiembrie 2008.

Delegația Camerei a purtat o serie de discuții bilaterale cu președintele SEEPAD, cu delegațiile din Serbia, Republica Srpska și Rusia.

❖ Întâlnire între reprezentanți ai organismelor profesionale de audit din România și Ungaria

În contextul relațiilor de colaborare dintre Camera Auditorilor Financieri din România și Camera Auditorilor Financieri din Ungaria, în zilele de 15-16 octombrie a.c. la Baia-Mare și Satu-Mare s-a aflat o delegație a organismului profesional din Ungaria formată din **Bósze Andras**, secretar general, și **Dancsné Veres Mária**, șef al Departamentului de control al calității.

Delegația Camerei Auditorilor Financieri din România a fost constituită din prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președinte, prof.univ.dr. **Maria Manolescu**, vicepreședinte, **Stela Angela Marian** și **Szmutku Zoltan** – organizatori și formatori de cursuri de pregătire profesională continuă.

Întâlnirea a avut drept obiectiv dezbaterăa unor probleme de actualitate privind activitatea profesiei de auditor în cele două țări, acțiunile care se întreprind pentru sporirea prestigiului profesiei și ridicarea permanentă a calității misiunilor de audit, în strânsă legătură cu cerințele izvorâte din transpunerea în legislație și în practică a prevederilor Directivei 2006/43 a C.E.

Cu acest prilej au fost scoase în evidență bunele relații existente între cele două organizații profesionale și dorința reciprocă de a continua întâlnirile bilaterale în vederea realizării unor utile schimburi de experiență.

Totodată, oaspeții din Ungaria au luat parte la cursurile de pregătire a stagiariilor care au avut loc la Satu Mare și Baia Mare, la care participă și cursanți din zonele limitrofe, unde s-au discutat o serie de aspecte

te legate de accesul la profesia de audit în ambele organisme profesionale.

❖ 26 octombrie 2008 – Ziua Națională a Auditorului Financiar din România

În Mesajul Consiliului Camerei Auditorilor Financiar din România cu acest prilej se scrie, printre altele:

„Noul statut legal al auditorului român, cerințele ce decurg din apartenența instituționalizată la IFAC ne obligă să acționăm perseverent și eficient pentru a ne ridica în continuare nivelul calitativ al prestației noastre în executarea misiunilor de audit, pentru a respecta întrutotul îndatoririle ce decurg din calitatea de membru deplin al organismului internațional al profesiei și de a participa activ la viața și preocupările profesiei. Cu atât mai mult cu cât, în contextul actualei crize economice internaționale, prin modul lor de comportament și prin profesionalismul și obiectivitatea demonstrate în îndeplinire a misiunilor pe care și le-au asumat, auditorii pot contribui în mod nemijlocit la asanarea economiei, la depășirea unor stadii de subiectivitate, la instaurarea unui climat de încredere și normalitate în viața de zi cu zi. Suntem convingși că la acest efort de adaptare și progres calitativ vor răspunde pozitiv toți membrii Camerei, pentru că, în fond, imaginea organismului nostru profesional este dată de suma acțiunilor individuale și colective.”

Noiembrie 2008

❖ Galați, seminar cu tema: „Abordări ale auditului financiar”

La Galați, la 1 noiembrie 2008 a avut loc seminarul cu tema „Abordări

ale auditului financiar”, din ciclul întâlnirilor zonale organizate de CAFR în cadrul programului de pregătire continuă și al dialogului inițiat cu auditorii financiar din teritoriu. Au participat auditorii financiar din județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea.

Programul seminarului a cuprins comunicări asupra unor subiecte de interes practic. Astfel, **Emil Cuda**, vicepreședinte al CAFR, a avut o pertinentă expunere privitoare la „Deontologia profesională”. La rândul său, **Alexandru Groza**, membru al Consiliului CAFR, a prezentat „Reglementări în domeniul auditului statutar”, iar **Adrian Groșanu** s-a referit la „Aspecte practice privind documentarea auditului. Secțiunea J – Debitori și plăți anticipate”. O altă comunicare, susținută de prof.univ.dr. **Gheorghe Popescu**, coordonator al Departamentului de servicii pentru membri din CAFR, a avut titlul „Rolul auditorului (extern – intern) în guvernanta corporativă”.

❖ Participarea CAFR la o sesiune de lucru organizată de UNCTAD

În perioada 3-7 noiembrie o delegație a CAFR, formată din prof.univ.dr. **Maria Manolescu**, vicepreședinte, prof.univ.dr. **Horia Neamțu**, vicepreședinte, conf.univ.dr. **Laurențiu Dobroțeanu**, director executiv adjunct și **Irina Pungaru**, expert relații internaționale, a participat la cea de-a 25-a sesiune, aniversară, a Grupului de lucru al experților în standarde de contabilitate și raportare (ISAR) al UNCTAD, ce a avut loc la Geneva.

În cadrul întâlnirii au fost discutate probleme legate de implementarea practică a Standardelor Interna-

ționale de Raportare Financiară și a Standardelor Internaționale de Audit, probleme privind guvernanta corporativă și chestiunea răspunderii sociale corporative.

Delegația CAFR a participat și la workshop-ul organizat în cooperare cu Federația Internațională a Contabililor cu ocazia aniversării a 25 de ani de existență a Grupului de lucru. În cadrul workshop-ului au fost tratate probleme de implementare a Standardelor Internaționale privind Contabilitatea în sectorul Public și de educație profesională.

❖ Participare la „Ziua Profesiiilor Liberale din România”

Conform deciziei Uniunii Profesiiilor Liberale din România (UPLR), începând din acest an, la 5 noiembrie se sărbătorește Ziua Profesiiilor Liberale din România. La festivitățile de lansare a acestei zile a luat parte și o delegație a Camerei Auditorilor Financiar din România.

Cu acest prilej, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, a vorbit despre atașamentul auditorilor financiar români la principiile și obiectivele de sorginte europeană ale UPLR și a prezentat, în mod concret, acțiunile pe care le întreprinde CAFR în spiritul acestor cerințe europene, punând accent pe respectarea Codului Etic al profesiei, elaborat de IFAC și pe afirmarea independenței, profesionalismului și calității înalte în executarea misiunilor de audit.

❖ Reprezentanți ai Băncii Mondiale, în vizită la CAFR

În ziua de 10 noiembrie 2008 s-au aflat în vizită la CAFR doi repre-

zentați ai Băncii Mondiale: **Susan D. Quill**, Senior Internal Advisor și **Michael Ainley**.

Vizita a fost ocazionată de discuțarea în detaliu a unor probleme referitoare la rolul CAFR și al auditorilor financiari în cadrul sistemului de supraveghere a piețelor financiare din România.

Prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, a prezentat activitatea Camerei, modul în care a fost înființată, importanța ei în economia de piață, modul de funcționare și a accentuat rolul controlului calității misiunilor de audit. De asemenea, s-a referit la implementarea Directivei europene 2006/43, transpusă în legislația românească prin Legea Auditului Statutar.

La rândul său, prof.univ.dr. **Maria Manolescu**, vicepreședinte al CAFR, s-a referit la stadiul implementării IFRS și a directivelor europene a IV-a și a VII-a în domeniul raportărilor financiare din România.

Conf.univ.dr. **Laurențiu Dobroțeanu**, director executiv adjunct, a vorbit despre relația CAFR cu autoritatea de supraveghere bancară, precum și despre rolul auditorilor financiari în auditarea instituțiilor de credit.

❖ Camera Auditorilor Financieri din România a devenit membru cu drepturi depline al IFAC

În urma votului favorabil exprimat de Consiliul anual al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC), care a avut loc la Roma în perioada 12-13 noiembrie 2008, Camera Auditorilor Financieri din România (CAFR) a dobândit calitatea de membru cu drepturi depline al

acestei prestigioase organizații profesionale internaționale.

La eveniment a participat o delegație a CAFR, formată din prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președinte, conf.univ.dr. **Laurențiu Dobroțeanu**, director executiv adjunct și **Adriana Coșa**, expert relații internaționale.

În cadrul discuțiilor purtate cu ocazia Consiliului IFAC, atât președintele IFAC la acea dată, **Fermin del Valle**, cât și directorul executiv al IFAC, **Ian Ball** au felicitat Camera pentru succesul obținut și pentru angajamentul manifestat față de politicile, standardele și activitatea IFAC.

Reprezentanții Institutului Contabililor Autorizați din Scoția (ICAS), organismul care a sprijinit Camera pentru a deveni membru cu drepturi depline al IFAC, **Anton Colella**, director executiv și **Mark Allison**, director executiv pe probleme de educație și relații internaționale, au remarcat, de asemenea, încă odată cu acest prilej, eforturile susținute depuse de CAFR în vederea recunoașterii de către IFAC și și-au arătat susținerea și pe viitor, precum și intenția de colaborare în continuare cu CAFR.

După anunțarea acceptării organizației ca membru deplin IFAC, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, a declarat:

„Suntem bucuroși de faptul că ne-am afiliat cu drepturi depline la prestigiosul organism profesional internațional. Momentul pe care îl trăim este dovada faptului că organizația noastră profesională, auditorii financiari din România au acționat cu fermitate și responsabilitate pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor care i-au revenit în procesul de aderare. Aplicăm cu strictețe standardele internaționale de audit, precum și principiile și rigorile Co-

dului de Etică IFAC, pe care le-am adoptat în totalitate. Pentru această reușită mulțumim Federației Internaționale a Contabililor, care ne-a monitorizat cu atenție, Institutului Contabililor Autorizați din Scoția, care ne-a acordat asistență și ne-a susținut în cursul pregătirii pentru aderare, precum și tuturor instituțiilor și specialiștilor români și străini care ne-au ajutat în această perioadă.

În perioada care urmează vom participa la toate activitățile organizate de IFAC, contribuind activ la perfecționarea cadrului de raportări financiare și de audit și acționând consecvent pentru ridicarea permanentă a calității profesionale a misiunilor de audit.”

❖ Participarea CAFR la seminarul tehnic ACCA și Baker Tilly Klitou

La 13 noiembrie 2008 delegația Camerei Auditorilor Financieri din România, formată din prof.univ.dr. **Ali Eden**, vicepreședinte, și **Irina Pungaru**, expert relații internaționale, a participat la seminarul tehnic organizat de ACCA în cooperare cu Baker Tilly Klitou, membru al CAFR.

Pe lângă problemele de specialitate discutate cu un grad ridicat de profesionalism de către dl. **Panicos Charalambous**, Fellow ACCA, director Baker Tilly Klitou Cipru, vicepreședinte al Institutului Contabililor Publici Autorizați din Cipru și membru al Camerei Auditorilor Financieri din România, a avut loc festivitatea de premiere a absolvenților ACCA, promoția iunie 2008. De asemenea, reprezentanții CAFR au fost alături de Baker Tilly Klitou and Partners S.R.L. în momentul în care a primit certificatul de bună practică din partea ACCA, cel de-al 5-lea certificat de acest gen acordat unui membru CAFR.

❖ Premii acordate de CAFR unor câștigători ai Olimpiadei naționale a studenților economiști

În cadrul unei ceremonii, desfășurate la 15 noiembrie 2008, pentru premiarea unor merituoși câștigători ai Olimpiadei naționale a studenților economiști, organizată de Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune – ASE București, CAFR a acordat următoarele distincții, la subsecțiunea contabilitate (licență):

- Premiul I (cu plachetă), **Aileen Beattie**, instituit în memoria directorului primei misiuni a Institutului Contabililor Autorizați din Scoția ICAS, care a pus bazele constituirii Camerei Auditorilor Financieri din România, a fost acordat studentei **Steliana Emilia Tico**, de la Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, pentru lucrarea „*Politici și opțiuni contabile privind suma negativă de taxă pe valoarea adăugată*”.
- Premiul II: **Andreia Frântu** și **Adrian Isip**, de la ASE București, pentru lucrarea „*Contabilizarea fondului comercial în viziunea referențialului contabil internațional, american și cel românesc*”.
- Premiul III: **Mirela Grigoraș** de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, pentru lucrarea „*Situațiile financiare, oglinda imaginii fidele în contabilitate*”.

❖ Congresul Institutului Contabililor Publici Autorizați din Bulgaria

În perioada 17-18 noiembrie 2008, delegația Camerei Auditorilor Financieri din România, alcătuită din prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președinte CAFR și **Adriana Coșa**,

expert relații internaționale, a participat la cel de-al 6-lea Congres al Institutului Contabililor Publici Autorizați din Bulgaria, cu tema „*Supravegherea Publică și Interesul Public*”.

❖ Conferința Internațională EFAA

La 21 noiembrie 2008, delegația Camerei Auditorilor Financieri din România, formată din **Carmen Martaragiu**, membru în Consiliul CAFR și **Adriana Coșa**, expert relații internaționale, au participat la Conferința organizată la Viena de Federația Europeană a Contabililor și Auditorilor pentru IMM-uri (EFAA) cu tema „*Finanțele IMM-urilor și relațiile cu băncile: rolul profesiei contabile*”.

Delegația CAFR a purtat o serie de discuții cu președintele EFAA, **Federico Diomeda**, cu secretarul general **Agnieszka Ostaszewicz** și cu **Paul Thompson**, director tehnic senior în cadrul IFAC.

❖ Cea de-a 9-a Conferință anuală a Camerei Auditorilor Statutari din Polonia

În perioada 19-21 noiembrie 2008, delegația CAFR, formată din **Alexandru Groza**, membru al Consiliului CAFR și **Irina Pungaru**, expert relații internaționale, a participat la cea de-a 9-a Conferință anuală de audit a Camerei Auditorilor Statutari din Polonia (KIBR).

Decembrie 2008

❖ Pitești, seminar cu tema: „Abordări ale auditului financiar”

La Pitești, la 13 decembrie 2008 a avut loc seminarul cu tema

„*Abordări ale auditului financiar*”, din ciclul întâlnirilor organizate de CAFR în cadrul programului de pregătire continuă și al dialogului inițiat cu auditorii financiari din teritoriu. Au participat auditori financiari din județele Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman.

Programul seminarului a cuprins comunicări asupra unor subiecte de interes practic. Astfel, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, a avut o consistentă expunere având ca temă „*Deontologia profesională*”.

O a doua comunicare, cu titlul „*Guvernanța corporativă și auditul intern*”, a fost susținută de prof.univ.dr. **Eugeniu Țurlea**, membru al Consiliului CAFR.

În cadrul celei de a treia expuneri, **Alexandru Groza**, membru al Consiliului CAFR, a prezentat „*Reglementări în domeniul auditului statutar*”.

❖ Numirea președintelui și președintelui adjunct al Federației Experților Contabili Europeni, FEE

În cadrul Adunării Generale a FEE din data de 18 decembrie 2008, liderii a 43 de organisme profesionale din 32 țări ale Uniunii Europene l-au numit, în unanimitate, pe **Hans van Damme** ca președinte al FEE și pe **Philip Johnson** ca președinte adjunct al acestei organizații, pentru viitorii doi ani.

Cu acest prilej, președintele CAFR, **Ion Mihăilescu** a adresat un mesaj de felicitare președintelui **Hans van Damme**, în care se spune, printre altele: „*Profit de această ocazie pentru a vă ura dumneavoastră și echipei dumneavoastră numeroase*”

realizări și mult succes în perioada următoare, o perioadă delicată, marcată de provocările financiare pe plan global.

După cum probabil sunteți la curent, organismul nostru profesional (membru cu drepturi depline al IFAC de la Consiliul de la Roma, 12-13 noiembrie 2008) este deosebit de interesat de activitatea FEE și sprijină proiectele și activitățile acestei federații.

Sperăm că, pe parcursul mandatului dumneavoastră, relația dintre FEE și Camera Auditorilor Financieri din România să se întărească, în beneficiul auditorilor români și al profesioniștilor contabili europeni."

Ianuarie 2009

❖ Mesaj adresat noului președinte al Consiliului pentru Standarde Internaționale de Educație al IFAC

Președintele CAFR, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, i-a trimis un mesaj de felicitare lui **Mark Allison**, cu ocazia numirii sale în funcția de președinte al Consiliului pentru Standarde Internaționale de Educație (IAESB), un consiliu de normalizare independent din cadrul IFAC, din care reproducem:

„Camera Auditorilor Financieri din România are plăcerea de a vă felicita, în numele auditorilor români, pentru numirea dumneavoastră ca președinte al Consiliului pentru Standarde Internaționale de Educație din cadrul IFAC.

Vă urez atât dumneavoastră, cât și celorlalți membri ai IAESB multe succese în activitatea desfășurată și puterea de a depăși obstacolele create de criza financiară mondială.”

❖ Important pentru auditorii stagiaři

Departamentul de învățământ – admitere din cadrul CAFR informează că în perioada 06.04.2009 - 29.05.2009 stagiarii care sunt în anul I urmează a se prezenta pentru finalizarea anului I și înscrierea în anul II de stagiu.

❖ Participarea delegației CAFR la întâlnirea experților implicați în traducerea ISA-urilor

La 21 ianuarie 2009, la sediul din Bruxelles al Directoratului General Piața Internă și Servicii al Comisiei Europene, a avut loc o întâlnire a experților implicați în procesul de traducere a Standardelor Internaționale de Audit elaborate de IFAC.

Au participat reprezentanți ai IFAC, ai Direcției Generale Piața Internă și Servicii, ai Direcției Generale de Traduceri a Comisiei Europene, alături de reprezentanți ai statelor membre care gestionează procesul de traducere a ISA-urilor. CAFR a fost reprezentată de **Carmen Mataragiu** - membru al Consiliului CAFR și **Adriana Coșa** - expert relații internaționale.

❖ Seminarii profesionale la Cluj-Napoca, Brașov și Râmnicu Vâlcea: „Abordări ale auditului financiar”

La 17 ianuarie a.c., la Cluj-Napoca, la 31 ianuarie a.c. la Brașov și la 14 februarie a.c. la Râmnicu Vâlcea s-au desfășurat seminarii cu tema „Abordări ale auditului financiar”, din ciclul organizat de Camera Au-

ditorilor Financieri din România.

La Cluj-Napoca au participat auditori financiari din județele Bihor, Bistrița Năsăud, Cluj, Maramureș, Sălaj și Satu Mare, reprezentând Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest.

Au fost prezentate următoarele comunicări:

- **Emil Culda**, vicepreședinte al CAFR: „Rolul auditorului (extern-intern) în guvernanta corporativă”;
- **Carmen Mataragiu**, membru al Consiliului CAFR: „Părțile afiliate – abordare și tratament”;
- **Tom Delaney** – FCCA, CEO Delaney Executive: „Studiu ACCA privind cauzele crizei creditelor”.

La Brașov, unde au fost de față auditori financiari din județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu, județe ce formează Regiunea de Dezvoltare Centru, s-au susținut comunicările:

- **Eugen Nicolăescu**, prim vicepreședinte al CAFR: „Guvernanta corporativă”;
- **Emil Culda**, vicepreședinte al CAFR: „Auditul intern”;
- **Horia Neamțu**, vicepreședinte al CAFR: „Legea de implementare a Directivei 43/2006”.

La Râmnicu Vâlcea au participat auditori financiari din județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea, reprezentând Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest.

În deschiderea lucrărilor de la Râmnicu Vâlcea, prof. univ. dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, a prezentat principalele aspecte ale activității Camerei și noutăți ale profesiei de auditor financiar.

Comunicările au avut următoarele teme:

- **Georgeta Petre**, membru al Consiliului CAFR: „Exigențe privind auditul statutar ce decurg din prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 90/2008 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale consolidate, aprobată prin Legea nr. 278/2008”;
- **Urania Moldovanu**, coordonator al departamentului de monitorizare și competență profesională al CAFR: „Prezentarea și dezbaterile unor aspecte constatate cu ocazia inspecțiilor privind controlul calității activității de audit financiar”;
- Prof. univ. dr. **Ali Eden**, vicepreședinte al Consiliului CAFR: „Guvernanța corporativă și auditul intern”

Februarie 2009

❖ Participarea CAFR la Conferința Comisiei Europene „Rețeaua IMI și directiva Servicii”

În data de 25 februarie, delegația CAFR, formată din **Daniela Ștefănuț**, consilier juridic și **Irina Pungaru**, expert relații internaționale, a participat la Conferința de informare privind sistemul informatic integrat (IMI) al UE „Rețeaua IMI și directiva Servicii – conectarea administratorilor și instaurarea unui climat de încredere”, organizată de Directoratul General Piața Internă și Serviciul al Comisiei Europene, la Bruxelles, Belgia.

IMI este o rețea instituită de DG Piața Internă în vederea susținerii autorităților competente în implementarea cadrului general de reglementare.

❖ Seminar profesional la Timișoara „Abordări ale auditului financiar”

La 28 februarie a.c., la Timișoara, s-a desfășurat seminarul cu tema „Abordări ale auditului financiar”, din ciclul organizat de Camera Auditorilor Financieri din România. Au participat auditori financieri din județele Arad, Caraș Severin, Hunedoara și Timiș, reprezentând Regiunea de Dezvoltare Vest.

Au fost prezentate următoarele comunicări:

- **Emil Cuda**, vicepreședinte al CAFR: „Rolul auditorului (extern-intern) în guvernanța corporativă”;
- **Carmen Mataragiu**, membru al Consiliului CAFR: „Continuitatea activității în contextul crizei financiare”;
- **Tom Delaney** - FCCA, CEO Delaney Executive: „Studii ACCA privind cauzele crizei creditelor”.

❖ A apărut lucrarea „Reglementări Internaționale de Audit, Asigurare și Etică: Audit Financiar 2008”

Lucrarea „Reglementări Internaționale de Audit, Asigurare și Etică: Audit Financiar 2008” - editată de CAFR împreună cu IRECSO – include standardele și prevederile internaționale de audit, asigurare, etică și servicii conexe emise de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Audit și Asigurare (IAASB) al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC) – organismul internațional responsabil de normalizare în domeniul auditului.

Martie 2009

❖ Seminar profesional la Iași „Abordări ale auditului financiar”

La 21 martie 2009, la Iași, a avut loc seminarul profesional cu tema „Abordări ale auditului financiar”, la care au luat parte auditori financieri din județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Vaslui și Suceava, reprezentând Regiunea de Dezvoltare Nord-Est. A fost ultima manifestare sub acest generic, organizată de Camera Auditorilor Financieri din România în pregătirea Conferinței anuale care va avea loc la 27 iunie a.c. la Cluj-Napoca.

În deschiderea seminarului de la Iași, prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele Camerei Auditorilor Financieri din România, a prezentat asistenței câteva probleme în actualitate care preocupă profesia în general și activitatea auditorilor financieri români îndeosebi.

În continuare au fost susținute două comunicări:

- prof.univ.dr. **Ali Eden**, vicepreședinte al Consiliului CAFR: „Guvernanța corporativă și continuitatea activității”.
- **Smaranda Ștreangă**, membru ACCA, Training Services Director BDO Conti Audit: „Profesionalism și etică”, o temă de mare actualitate, pe care reprezentanții ai ACCA au prezentat-o în cadrul mai multor seminarii din ciclul amintit.

În final, **Aurel Petrescu**, președintele Comisiei de apel a CAFR, a comentat pentru cei prezenți câteva cazuri mai grave de încălcare a disciplinei etice și a normelor profesionale din partea unor auditori financieri, care au atras anumite sancțiuni disciplinare.

CAFR organizează la Cluj-Napoca al doilea Congres al auditorilor financiari din România, sub genericul **Național și Internațional în activitatea de audit financiar.** **Auditorii și criza economică globală**

În ziua de 26 iunie 2009, Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR) organizează al doilea Congres al auditorilor financiari din România, cu tema **Național și Internațional în activitatea de audit financiar. Auditorii și criza economică globală**.

Evenimentul urmează a avea loc la sediul Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor din cadrul Universității Babeș-Bolyai și va reuni reprezentanți ai unor organisme profesionale din România și din străinătate, ai mediului academic și universitar din țara noastră, membri ai CAFR, invitați speciali, ziariști.

În legătură cu această importantă manifestare științifică și profesională prof.univ.dr. **Ion Mihăilescu**, președintele CAFR, ne-a declarat:

„Camera Auditorilor Financiari din România acționează intens, perseverent pentru îndeplinirea îndatoririlor care îi revin, ca membru cu drepturi depline al IFAC, pentru asigurarea condițiilor optime de desfășurare a profesiei de auditor financiar – profesie liberală prin excelență, pentru afirmarea credibilă și unanim recunoscută a membrilor săi.

Evenimentele care se petrec sub ochii noștri, criza economică mondială care și-a întins tentaculele și asupra economiei românești scot cu atât mai mult în evidență importanța misiunilor de audit pentru furnizarea informațiilor de calitate prin intermediul situațiilor financiare auditate, având în vedere prudența tot mai mare manifestată în piață pentru lansarea și relansarea afacerilor.

În context, Consiliul CAFR a considerat oportun și necesar să organizeze o importantă manifestare științifică, care să se constituie ca un extrem de util dialog între specialiști de marcă din țară și din străinătate și auditori financiari români în scopul

dezbaterei unor probleme de mare actualitate ale profesiei și pentru relevarea unor soluții la acestea, a celor mai bune practici existente la ora actuală, care vor servi nemijlocit la fundamentarea acțiunilor viitoare ale Camerei”.

Despre însemnătatea evenimentului, **Emil Culda**, vicepreședinte al Consiliului CAFR, președintele Congresului, a spus:

„Organizarea acestui Congres la Cluj-Napoca și responsabilitățile ce ne revin în acest sens nu ne privesc numai pe noi, cei direct implicați în calitate de gazde, ci și pe colegii participanți al căror interes pentru eveniment sperăm să fie concretizat într-o participare foarte activă, inclusiv prin prezentarea unor lucrări care să răspundă tematicii Congresului și mai ales preocupărilor și frământărilor de zi cu zi ale profesioniștilor care activează în domeniul auditului financiar.

Suntem convinși că invitații noștri, printre care se numără și cei care reprezintă structuri ale profesiei în țările lor, ne vor ajuta foarte mult să înțelegem și, eventual, să definim împreună câteva direcții, câteva obiective pe care practica noastră, în contextul globalizării, ar trebui să le urmeze spre a răspunde cerințelor economiei și ale societății în general.

Nu vom putea, bineînțeles, să evităm subiectul principal al actualității economice și care-i preocupă pe toți cei ce creează valoare într-un fel sau altul, CRIZA.

Economia înseamnă viață și nu doar cifre sau bani, cum s-ar putea crede. Noi, profesioniștii contabili, livrăm beneficiarilor noștri cifre și cuvinte, și nu doar cifre. Societatea, în general, și clienții noștri în special au așteptări foarte mari în ceea ce ne privește. Nu avem dreptul să nu răspundem prin ceea ce facem acestor așteptări și să nu ne asumăm

responsabilități, poate cu atât mai mult acum, în această perioadă. Evenimentul pe care îl organizăm își propune să dea răspunsuri la cât mai multe din cele menționate mai sus.

Am convingerea că vom reuși și că auditorii financiari din România pot face față cu succes încercărilor din această perioadă dificilă, în primul rând prin profesionalism și credibilitate.”

Programul manifestării va cuprinde o sesiune de comunicări în plen, cu tema **Guvernanța și supravegherea publică**, urmată de sesiuni pe ateliere. Tematica ce se va dezbate în cele 6 ateliere este următoarea: Atelierul nr. 1 - **Controlul de calitate**; Atelierul nr. 2 - **Codul etic**; Atelierul nr. 3 - **Educația profesională**; Atelierul nr. 4 - **Criza economică globală și răspunderea auditorului**; Atelierul nr. 5 - **Conduita profesională și investițiile disciplinare**; Atelierul nr. 6 - **Profesia în Europa de Sud-Est. Probleme actuale**.

Printre invitați și vorbitori se vor regăsi: **John Hegarty**, directorul Centrului pentru reformă în raportarea financiară, Banca Mondială; **Mark Gold**, președintele adjunct Association of Chartered Certified Accountants (ACCA); **Andreia Manea**, directorul ACCA, Europa de Sud-Est; **Federico Diomeda**, președintele Federației Europene a Contabililor și Auditorilor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii (EFAA); **Pierre Berger**, președintele Institutului Auditorilor din Belgia (IRE); **David Szafran**, secretarul general al Institutului Auditorilor din Belgia (IRE); alți reprezentanți ai unor corpuri profesionale și societăți de audit internaționale; auditori financiari, practicieni, membri ai CAFR; reprezentanți ai mediului academic și de afaceri, ziariști.

Revista **Audit Financiar** va reflecta în numerele următoare desfășurarea evenimentului.

Parteneri oficiali

PRICEWATERHOUSECOOPERS

CASEWARE

CIEL!

Parteneri

KPMG

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Deloitte.

M **MAZARS**

Sponsori principali

BDO Romania
Audit. Tax. Advisory. Insolvency.

Accountants and Financial Advisers | a member of **K** Kreston International
web: www.bgconta.ro | e-mail: office@bgconta.ro | phone: 021.316.66.88
...CONTATI pe noi !

ABA Audit Timisoara

Sponsori

MURESAN DRAGOS APOSTOL
GLOBAL BUSINESS SOLUTIONS

**S.C. LEOCONT
EXPERT SRL**

Expertize contabile & audit

consultanță • audit • servicii conexe

**S.C. NICOLIS SRL
BRASOV**

**S.C. AUDITEXPERT
CONSULTING S.R.L.**

**P.F. CIUTA CAMELIA
ELENA DOLORES**

**S.C. BIL AUDIT S.R.L.
TIMIȘOARA**

ACF Confident SRL

**Soft
Cont** S.R.L.

societate de audit financiar, consultanță și contabilitate

Susțin financiar evenimentul și:

- S.C. SERV AUDIT SRL • S.C. MOICOM SR •
- S.C. C.E. AUDIT OFFICE • S.C. EXPERT AUDIT SA •

Parteneri media

TOGETHER
FOR YOUR BUSINESS

 **Radio
România
Actualități**

 Agenția Națională de Presă
AGERPRES
DIN 1889

economistul
COTIDIAN EDITAT DE ASOCIAȚIA GENERALĂ A ECONOMIȘTILOR DIN ROMÂNIA - A.G.E.R.

rfi
romania

Afacerea
Buletin oficial online al
Camerei de Comerț și Industrie a Municipiului București

Întâlnire bilaterală: ICAEW - CAFR

În data de 26 mai 2009, a avut loc la sediul **Camerei Auditorilor Financiari din România** o întâlnire cu o delegație a **Institutului Contabililor Autorizați din Anglia și Țara Galilor (ICAEW)**.

La acest eveniment au participat din partea ICAEW: **Martin Manuzi**, director al Biroului European al ICAEW și **Caroline Newton**, director Afaceri Europene al ICAEW și din partea CAFR: prof. univ. dr. **Ion Mihăilescu**, președinte, dr. **Marius Burdușel**, director executiv și **Adriana Coșa**, expert relații internaționale. Discuțiile au tratat aspecte tehnice legate de semnarea acordului de cooperare dintre ICAEW și CAFR, care va avea loc cu ocazia **Congresului** și a **Conferinței anuale a Camerei**, din 26-27 iunie 2009, de la Cluj-Napoca, cooperarea la nivel european, domeniul serviciilor de asigurare alternativă. Martin Manuzi a subliniat intenția ICAEW de a coopera cu profesia din România, de a sprijini dezvoltarea acesteia, de a realiza acțiuni în comun în folosul personalului tehnic și al membrilor. Pentru semnarea acordului de cooperare dintre ICAEW și CAFR, la Cluj-Napoca se va deplasa chiar președintele ICAEW, **Martin Hagen**.

S-au discutat, de asemenea, diferite modele de cooperare între institutele profesionale din aceeași țară, la nivel european, mai precis la nivelul Federației Experților Contabili Europeni, FEE.

În încheierea discuțiilor, Martin Manuzi a atras atenția asupra dezbaterilor la nivel internațional în ceea ce privește serviciile de asigurare alternativă. ICAEW va publica în viitorul apropiat un material pe această temă, care va fi expediat și CAFR, pe marginea căruia sunt așteptate comentarii din partea unui număr cât mai mare de membri IFAC și FEE. (*Adriana Coșa, expert relații internaționale*)

● Important pentru autori! - Important for the Authors!

Evaluarea articolelor științifice se realizează, în paralel, de către cel puțin doi membri din **Consiliul Științific** al revistei, în modalitatea *double-blind-review*, ceea ce înseamnă că evaluatorii nu cunosc numele autorilor și nici autorii nu cunosc numele evaluatorilor.

Criteria de evaluare a articolelor: noutatea, actualitatea și încadrarea în aria tematică a revistei; calitatea metodologiei de cercetare; claritatea și pertinenta prezentării și argumentării; relevanța surselor bibliografice utilizate; contribuția adusă cercetării în domeniul abordat.

Recomandările Consiliului Științific al revistei sunt: acceptare; acceptare cu revizuire; respingere. Rezultatele evaluărilor sunt comunicate autorilor, urmând a fi publicate numai articolele acceptate de Consiliul Științific. Articolele se trimit redacției la adresa de e-mail: revista@cafr.ro, obligatoriu în format electronic .doc, cuprinzând următoarele elemente: limba de redactare a articolului română sau engleză; textul în limba română se redactează cu diacritice, conform prescripțiilor lingvistice ale Academiei Române; dimensiunea maximă a articolului 7-10 pagini/2000 caractere grafice cu spații/pagina; în articol se precizează metodologia de cercetare folosită, contribuțiile autorilor, referințele și se prezintă bibliografia selectivă; un rezumat în limbile engleză și română de circa 1 pagină, în care se prezintă obiectivul cercetării și contribuția autorilor; rezumatul este însoțit de 4-5 termeni cheie, în limbile română și engleză.

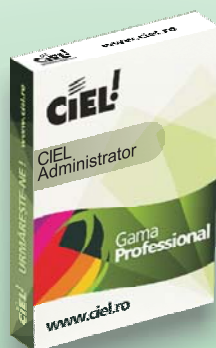
The review of the articles is performed in parallel by at least two members of the **Scientific Council** of the „Financial Audit” Review, a double-blind-review, which means that those who perform the reviews do not know the names of the authors, and also the authors do not know the names of the reviewers. Assessment criteria for articles: innovative input, actuality and the relevance for the subject matter of the review; the quality of the research methodology; presentation and argumentation clarity and pertinence; the relevance of the bibliographic sources used; contribution made to the research in the area.

The recommendations of the Scientific Council are: accepted, accepted with reviewing, rejected. The results of the assessments are communicated to the authors and only the articles approved by the Scientific Council are published.

The articles are submitted to the editor by e-mail at: revista@cafr.ro, compulsory in Microsoft Word format containing the following elements: the language the articles is drafted Romanian or English; the text in Romanian is drafted with specific characters in accordance with the rules issued by the Romanian Academy; the maximum size of the article 7-10 pages/2000 signs/page spaces included; the article mention the research methodology used, authors' contributions, references and also the selective bibliography; an abstract in both English and Romanian presenting the subject of the research and authors' contributions; the abstract is accompanied by 4-5 key words, both in English and Romanian.

Auditori, aveți 2 programe pentru gestionarea activității dumneavoastră !

CIEL Administrator pentru firme de audit

PRODUS NOU !

Urmărește timpul consumat și
cheltuielile pe proiect

- Gama Standard:
 - monopost 560 RON
 - rețea 1300 RON
- Gama Professional:
 - rețea 2820 RON

Gama Professional oferă mai multe facilități
plus 1 an asistență tehnică gratuită și actualizări

CIEL Audit și Revizuire

VERSIUNE NOUĂ - 1.3

Îți organizează munca de audit.
În curând îți va fi indispensabil !

monopost 2220 RON
rețea 3940 RON

Include 1 an asistență tehnică gratuită și actualizări

Oferta Exclusivă - până la 31 Iulie 2009

Achiziționați cele 2 programe și aveți o reducere
excepțională de **40%** din prețurile menționate mai sus !

* această ofertă nu se cumulează în niciun fel cu alte oferte

URMĂREȘTE-NE !
ciel.ro

Află mai multe
021.201.53.00